

Językowa podróż po Polsce

PORADNIK METODYCZNY Z PROGRAMEM NAUCZANIA JĘZYKA POLSKIEGO JAKO OBCEGO

Anna Młynarczuk-Sokołowska, Katarzyna Szostak-Król

Poziom elementarny A1

Recenzja naukowa
Prof. dr hab. Kazimierz Kossak-Główczewski
Dr Katarzyna Sawicka-Mierzyńska

Korekta językowa
Konrad Kazimierz Szamryk

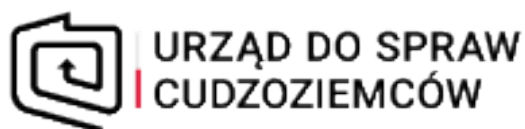
Rysunki na okładce z archiwum projektów realizowanych przez autorki pakietu

Wydanie pierwsze, Warszawa 2019

Projekt graficzny i skład:
JOTPEG s.c. Marcin Wierciński, Łukasz Mazur
ul. Ciesielska 2 lok. 31f 15-542 Białystok
e-mail: kontakt@jotpeg.pl

Publikacja powstała w ramach projektu „Wsparcie materialne i edukacyjne dla cudzoziemców
ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej w Polsce”
współfinansowanego z Programu Krajowego Funduszu Azylu, Migracji i Integracji
"Bezpieczna przystań"

Spis treści

WSTĘP	7
PROGRAM NAUCZANIA języka polskiego jako obcego, skierowany do dzieci i młodzieży ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej, rozpoczynających realizację obowiązku szkolnego w polskich placówkach oświatowych	9
I. Założenia programu nauczania języka polskiego jako obcego, skierowanego do dzieci i młodzieży ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej, rozpoczynających realizację obowiązku szkolnego w polskich placówkach oświatowych	11
1. Adresaci programu	11
2. Założenia programu	12
II. Cele i zadania ogólne oraz warunki realizacji programu	13
III. Cele szczegółowe dla poszczególnych etapów edukacyjnych	14
1. Cele szczegółowe programu nauczania języka polskiego jako obcego, skierowanego do dzieci ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej, rozpoczynających realizację obowiązku szkolnego w polskich placówkach oświatowych, podlegających obowiązkowemu rocznemu przygotowaniu przedszkolnemu i na I etapie edukacyjnym – wiek 6–10 lat	14
2. Cele szczegółowe programu nauczania języka polskiego jako obcego, skierowanego do dzieci i młodzieży ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej, rozpoczynających realizację obowiązku szkolnego w polskich placówkach oświatowych na II etapie edukacyjnym – wiek 11–15 lat.	16
3. Cele szczegółowe programu nauczania języka polskiego jako obcego, skierowanego do młodzieży ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej, rozpoczynającej realizację obowiązku szkolnego w polskich placówkach oświatowych na III etapie edukacyjnym – wiek 16–18 lat	17
IV. Treści kształcenia (w tym katalog tematyczny z elementami socjokulturowymi, katalog gramatyczny, katalog funkcjonalny, katalog sytuacji komunikacyjnych, katalog sprawności językowych)	19
1. Treści kształcenia – wiek 6–10 lat.	20
1.1. Katalog tematyczny z elementami socjokulturowymi	20
1.2. Katalog gramatyczny	23
1.3. Katalog funkcjonalny	23
1.4. Katalog sytuacji komunikacyjnych.	24
2. Treści kształcenia – wiek 11–18 lat	25
2.1. Katalog tematyczny z elementami socjokulturowymi	25
2.2. Katalog gramatyczny	28
2.3. Katalog sprawności językowych (receptywnych i produktywnych)	29

2.4. Katalog funkcjonalny	30
2.5. Katalog sytuacji komunikacyjnych.	30
V. Strategie dydaktyczne, metody nauczania, techniki nauczania i formy pracy oraz zalecane materiały	31
1. Metody nauczania, techniki nauczania, formy pracy – wiek 6–10 lat.	35
2. Metody nauczania, techniki nauczania, formy pracy – wiek 11–18 lat	37
2.1. Techniki nauczania sprawności słuchania ze zrozumieniem	37
2.2. Techniki nauczania sprawności czytania ze zrozumieniem	38
2.3. Techniki nauczania sprawności mówienia	39
2.4. Techniki nauczania sprawności pisania	40
2.5. Techniki nauczania wymowy i słownictwa	40
3. Zalecane materiały dydaktyczne	41
VI. Monitorowanie i ewaluacja	42
ZAŁĄCZNIKI DO PROGRAMU NAUCZANIA	45
Załącznik nr 1	45
Załącznik nr 2	46
Załącznik nr 3	62
PRZYKŁADOWE KONSPEKTY.	67
Konspekt nr 1	69
Konspekt nr 2	72
Konspekt nr 3	76
Konspekt nr 4	80
GRY I ZABAWY JĘZYKOWE	85
KARTY PRACY	91
Karta pracy nr 1	93
Karta pracy nr 2	95
Karta pracy nr 3	97
Karta pracy nr 4	99
Karta pracy nr 5	100
Karta pracy nr 6	102
Karta pracy nr 7	103
Karta pracy nr 8	104
Karta pracy nr 9	105
Karta pracy nr 10	107
Karta pracy nr 11	108
Karta pracy nr 12	110
Karta pracy nr 13	111
Karta pracy nr 14	112

Karta pracy nr 15	113
Karta pracy nr 16	114
Karta pracy nr 17	116
Karta pracy nr 18	117
Karta pracy nr 19	118
Karta pracy nr 20	119
Karta pracy nr 21	120
Karta pracy nr 22	121
Karta pracy nr 23	124
Karta pracy nr 24	126
Karta pracy nr 25	127
Karta pracy nr 26	128
Karta pracy nr 27	129
Karta pracy nr 28	130
Karta pracy nr 29	132
Karta pracy nr 30	133
Karta pracy nr 31	134
Karta pracy nr 32	135
Karta pracy nr 33	136
Karta pracy nr 34	137
Karta pracy nr 35	138
Karta pracy nr 36	139
Karta pracy nr 37	140
Karta pracy nr 38	141
Karta pracy nr 39	142
Karta pracy nr 40	143
Karta pracy nr 41	144
Karta pracy nr 42	145
Karta pracy nr 43	146
Karta pracy nr 44	147
Karta pracy nr 45	148
Karta pracy nr 46	149
 KLUCZ DO KART PRACY.	 150
 O AUTORKACH	 152

WSTĘP

Poradnik metodyczny został przygotowany z myślą o lektorach oraz nauczycielach, którzy pracują z dziećmi i młodzieżą ubiegającymi się o udzielenie ochrony międzynarodowej w ośrodkach pobytowych dla cudzoziemców i przygotowują tę grupę do rozpoczęcia realizacji obowiązku szkolnego w polskich placówkach oświatowych. W połączeniu z podręcznikiem do nauki języka polskiego jako obcego *Językowa podróż po Polsce*, skierowanym do dzieci i młodzieży ubiegającej się o udzielenie ochrony międzynarodowej w wieku 11–15 lat, stanowi on gotowy materiał do pracy w czasie lekcji mających na celu przygotowywanie uczestników zajęć do uczestnictwa w życiu społecznym oraz pełnej partycypacji w życiu polskiej szkoły.

Poradnik został podzielony na cztery części, które zawierają:

- program nauczania języka polskiego jako obcego, skierowany do dzieci i młodzieży ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej, rozpoczynających realizację obowiązku szkolnego w polskich placówkach oświatowych (z uwzględnieniem zróżnicowania wiekowego uczestników zajęć),
- przykładowe konspekty lekcji (z uwzględnieniem zróżnicowania wiekowego uczestników zajęć), wykorzystujące materiał zawarty w podręczniku do nauki języka polskiego jako obcego *Językowa podróż po Polsce* oraz kartach pracy,
- propozycje gier i zabaw językowych,
- karty pracy z dodatkowymi ćwiczeniami, będącymi uzupełnieniem treści zawartych w podręczniku (z uwzględnieniem zróżnicowania wiekowego uczestników zajęć).

Do każdej lekcji przygotowano gry i zabawy językowe, które dodatkowo zostały szczegółowo opisane. Wprowadzono je, aby wspomóc dzieci i młodzież w opanowaniu nowego słownictwa oraz pomóc w utrwalaniu nowopoznanych struktur gramatycznych.

W poradniku zamieszczono również trzy przykładowe konspekty lekcji w celu pokazania, jak wykorzystywać proponowane materiały dydaktyczne, zawarte m.in. w podręczniku i kartach pracy, podczas organizowania procesu edukacyjnego na lekcji.

Karty pracy zawierają zróżnicowane ćwiczenia i stanowią uzupełnienie treści leksykalnych, gramatycznych, kulturowych i międzykulturowych zawartych w podręczniku. Przygotowane karty pracy uwzględniają zróżnicowanie wiekowe uczestników zajęć.

Program nauczania języka polskiego jako obcego, skierowany do dzieci i młodzieży ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej, rozpoczynających realizację obowiązku szkolnego w polskich placówkach oświatowych

I. Założenia programu nauczania języka polskiego jako obcego, skierowanego do dzieci i młodzieży ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej, rozpoczynających realizację obowiązku szkolnego w polskich placówkach oświatowych

1. Adresaci programu

Program nauczania adresowany jest do dzieci i młodzieży ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej, podlegających obowiązkowi szkolnemu, nieznających języka polskiego lub znających go na poziomie niewystarczającym do podjęcia kształcenia. Grupę odbiorców programu stanowią osoby, których rodzice lub opiekunowie prawni oczekują na nadanie statusu uchodźcy w Polsce¹.

Dzieci i młodzież, do których skierowany jest program, to grupa wielokulturowa i wielojęzyczna, o zróżnicowanych umiejętnościach i predyspozycjach językowych, wynikających z różnych doświadczeń edukacyjnych nabytych w krajach pochodzenia. Łączą ich jednak zbliżone potrzeby wynikające z konieczności swobodnego komunikowania się w języku polskim i sprawnego funkcjonowania w szkolnej grupie rówieśniczej. W większości przypadków odbiorcy programu wymagają indywidualizacji procesu kształcenia, czyli dostosowania form i metod pracy do jednostkowych potrzeb i możliwości edukacyjnych.

Program zakłada, że uczestnicy zajęć to przede wszystkim osoby, które nie uczyły się wcześniej języka polskiego w toku sformalizowanych zajęć, a więc będą go poznawać od podstaw. Rozpoczną naukę języka polskiego jako „nowego” języka, z tym że dla jednych będzie to pierwszy język obcy, dla innych kolejny język poznawany w toku edukacji. Trzeba jednak podkreślić, że inaczej – znacznie wolniej – w języku obcym rozwija się i kształtuje kompetencja komunikacyjna osoby, która po raz pierwszy ma do czynienia z nowym językiem, a inaczej kogoś, kto już uczył się języka obcego lub włada językiem drugim. Ponieważ dzieci cudzoziemskie w wyniku różnych sytuacji losowych często wracają do Polski po kilkumiesięcznym pobycie w innym kraju (np. Niemczech, Francji czy Belgii), dlatego grupy, do których adresowany jest program, na każdym poziomie nauki będą zróżnicowane pod względem znajomości języków obcych oraz doświadczeń migracyjnych (w tym życiowych) i edukacyjnych.

Program będzie realizowany na terenie ośrodków pobytowych dla cudzoziemców w ramach odbywających się tam zajęć z języka polskiego jako obcego, które są dostępne (nieobligatoryjnie) dla dzieci będących w toku procedury o nadanie statusu uchodźcy oraz innych zainteresowanych (np. z uregulowaną sytuacją prawną).

¹ Odbiorcy programu mieszkają na terenie Polski, w ośrodkach dla cudzoziemców lub w mieszkaniach prywatnych i korzystają z pomocy socjalnej zapewnianej przez Urząd do Spraw Cudzoziemców.

2. Założenia programu

Opracowując założenia programu, uwzględniono specyfikę kształcenia dzieci i młodzieży ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej. Działania lektora lub nauczyciela języka polskiego jako obcego podczas zajęć przygotowawczych powinny bazować na wiedzy z zakresu ogólnego rozwoju dzieci i młodzieży, rozpoznaniu umiejętności językowych nabytych przez uczestników zajęć w kraju pochodzenia i odwoływać się do ich naturalnych doświadczeń poznawczych.

Program nauczania uwzględnia zróżnicowanie wiekowe uczestników zajęć. Obejmuje cele szczegółowe, treści kształcenia, główne strategie dydaktyczne, formy i metody pracy oraz zalecane materiały przeznaczone do wykorzystania na zajęciach z:

- dziećmi podlegającymi obowiązkowemu rocznemu przygotowaniu przedszkolnemu i na I etapie edukacyjnym (uczestnicy zajęć w wieku 6–10 lat),
- dziećmi i młodzieżą na II etapie edukacyjnym (uczestnicy zajęć w wieku 11–15 lat),
- młodzieżą na III etapie edukacyjnym (uczestnicy zajęć w wieku 16–18 lat).

Program bazuje na trzech komplementarnych podejściach, stosowanych w toku nauki języków obcych: komunikacyjnym, zadaniowym i międzykulturowym. Przywołane podejścia umożliwiają rozwijanie międzykulturowej kompetencji komunikacyjnej, która otwiera uczestnikom zajęć drogę do sprawnej komunikacji międzykulturowej.

Zgodnie z podejściem komunikacyjnym w trakcie uczenia się języka należy przyswoić umiejętności (słuchania, czytania ze zrozumieniem, mówienia oraz pisania) umożliwiające pragmatyczną komunikację. Podejście komunikacyjne zakłada rozbudzanie aktywności dzieci i młodzieży oraz zachęcanie do samodzielnego odkrywania znaczeń i reguł języka. Dlatego też podczas realizacji programu, w celu kształtowania umiejętności płynnego i poprawnego posługiwania się nowym językiem w mowie i piśmie, uczestnicy zajęć będą stopniowo przyswajać oraz doskonalić wszystkie systemy języka: fonologiczny, morfologiczny, leksykalny, semantyczny i syntaktyczny, we wzajemnej łączności funkcjonalnej.

U podstaw podejścia międzykulturowego² w nauczaniu języków obcych leży przekonanie o ścisłym związku języka z kulturą. Osoby uczące się języka obcego powinny więc nie tylko opanować zasady poprawnego komunikowania się pod względem językowym, lecz także kulturowym. Sprawna komunikacja międzykulturowa wymaga bowiem, oprócz poprawności leksykalno-gramatycznej i stylistycznej wypowiedzi, umiejętności trafnej interpretacji kontekstu społecznego, kulturowego oraz komunikatów niewerbalnych (kompetencja socjokul-

² Szerzej na ten temat zob. *Kompetencja międzykulturowa w kształceniu nauczycieli języków obcych na potrzeby edukacji wczesnoszkolnej. Teoria i praktyka*, red. R. Lewicki, M. Białek, A. Gackowska, Warszawa 2006, Wyd. Oficyna Wydawnicza ATUT, s. 16–18, L. Aleksandrowicz-Pędich, *Międzykulturowość na lekcjach języków obcych*, Białystok 2005, Wyd. Uniwersytetu w Białymstoku, L. Aleksandrowicz-Pędich, *Dyskomfort „trzeciego miejsca” – trudności interkulturowe ucznia*, [w:] *Nauka języka obcego w perspektywie ucznia*, red. H. Komorowska, Warszawa 2011, Wyd. Oficyna Wydawnicza Łośgraf, s. 277–311, E. Badura, *Cele nauki języka obcego – kompetencja interkulturowa*, [w:] *Nauka języka obcego w perspektywie ucznia*, red. H. Komorowska, Warszawa 2011, Wyd. Oficyna Wydawnicza Łośgraf, s. 36–57, E. Bandura, *Nauczyciel jako mediator kulturowy*, Kraków 2007, Wyd. Tertium, P. Garncarek, *Przestrzeń kulturowa w nauczaniu języka polskiego jako obcego*, Warszawa 2006, Wyd. Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego.

turowa) charakterystycznych dla kultury (lub kultur) danego kraju, społeczności czy języka³. Zgodnie z aktualnymi kierunkami nauczania języków obcych⁴ treści kulturowe nie mogą być tylko dodatkiem do rozwijania czterech sprawności językowych, ale powinny stanowić istotny komponent programu nauczania. Dlatego proponowany program zakłada rozwijanie wśród uczestników zajęć, poza kompetencjami komunikacyjnymi, kompetencji niezbędnych do poruszania się w polskich realiach społeczno-kulturowych (np. wiedza o Polsce, polskich obyczajach, kulturze, stylu życia), a także uczenie się przez działanie, sprzyjające budowaniu kompetencji społecznych, będących ważnym elementem procesu integracji z kolegami i koleżankami w szkole. W kontekście powyższego założenia, niezwykle ważna jest również umiejętność dostrzegania związku między kulturą własną uczestników zajęć a obcą oraz dokonywanie wyborów właściwych strategii komunikacyjnych (i ich odpowiednie użycie w kontakcie z osobami przynależącymi do innych kultur). Dzięki pogłębianiu tej umiejętności uczestnicy zajęć lepiej poradzą sobie z międzykulturowymi nieporozumieniami i wynikającymi z nich trudnościami (kompetencja międzykulturowa).

Ważną metodą pracy, stosowaną w trakcie realizacji programu, jest podejście zadaniowe⁵, które opiera się – podobnie jak metoda komunikacyjna – na działaniu i aktywności ucznia. W podejściu zadaniowym pierwszoplanowe znaczenie w nauce języków obcych ma wykonywanie zadań. Osoba ucząca się postrzegana jest jako jednostka aktywna społecznie, przygotowana do realizacji różnego rodzaju zadań (receptywnych, produktywnych, interakcyjnych, itd.).

II. Cele i zadania ogólne oraz warunki realizacji programu

Na realizację programu przewiduje się **50 godzin dydaktycznych** w wymiarze **5 godzin tygodniowo** (dotyczy pierwszego, drugiego i trzeciego etapu edukacyjnego).

Zakłada się jednocześnie, że język polski uczestnicy zajęć poznają nie tylko na zajęciach, lecz także funkcjonując w codziennej polskiej rzeczywistości społeczno-kulturowej. Dopuszczalne są zarówno formy zajęć grupowych, jak i indywidualnych.

Cele i zadania ogólne programu to:

- przygotowywanie uczestników zajęć do uczestnictwa w życiu społecznym oraz pełnej partycypacji w życiu polskiej szkoły poprzez:
 - osiągnięcie językowej kompetencji komunikacyjnej w zakresie języka polskiego jako obcego na poziomie zbliżonym do A1 według skali biegłości językowej ESOKJ⁶,
 - przygotowanie do rozpoczęcia nauki w polskich placówkach oświatowych,

³ Jak wyżej.

⁴ *Europejski System Opisu Kształcenia Językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie*, tłum. W. Martyniuk, CODN, Warszawa 2003 (dalej jako ESOKJ).

⁵ Podejście zadaniowe jest promowane przez *Europejski System Opisu Kształcenia Językowego*, op. cit.

⁶ Do opracowania celów i zakresu sprawności językowych wykorzystano: *Programy nauczania języka polskiego jako obcego. Poziomy A1-C2*, red. I. Janowska, E. Lipińska, A. Rabiej, A. Seretny, P. Turka, wyd. II popr., Kraków 2016.

- przeciwdziałanie marginalizacji w grupie rówieśniczej,
- motywowanie do nauki języka polskiego i poznawania polskiej kultury oraz realiów życia w Polsce,
- motywowanie do włączania doświadczeń własnej tożsamości kulturowej i narodowej w nowy proces edukacyjny,
- przygotowywanie do prowadzenia efektywnej komunikacji międzykulturowej.

Zalecane jest, aby osoby odpowiedzialne za realizację programu nauczania miały kwalifikacje i kompetencje niezbędne do nauczania języka polskiego jako obcego w kontekście międzykulturowym. Ważne jest bowiem nie tylko przygotowanie glottodydaktyczne lektora lub nauczyciela, ale też kompetencje międzykulturowe ze szczególnym uwzględnieniem kulturowej przynależności uczestników zajęć.

III. Cele szczegółowe dla poszczególnych etapów edukacyjnych

1. Cele szczegółowe programu nauczania języka polskiego jako obcego, skierowanego do dzieci ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej, rozpoczynających realizację obowiązku szkolnego w polskich placówkach oświatowych, podlegających obowiązkowemu rocznemu przygotowaniu przedszkolnemu i na I etapie edukacyjnym – wiek 6–10 lat⁷:

- a) cele związane z rozwijaniem sprawności językowych (mówienia, pisania, czytania, słuchania) oraz znajomością struktur leksykalnych:
 - w zakresie rozumienia ze słuchu uczestnik zajęć:
 - wykonuje artykułowane wyraźnie i powoli polecenia,
 - stosuje się do prostych wskazówek wypowiedzianych wyraźnie i powoli,
 - rozumie sens krótkich wypowiedzi oraz prostych piosenek i wierszyków, szczególnie gdy są wspierane np. obrazkami, rekwizytami, ruchem, mimiką, gestami, dodatkowymi dźwiękami,
 - wypowiada się, wykorzystując do tego obrazki, historyjki, gesty,
 - rozumie główny sens tekstu słuchanego,
 - potrafi odnaleźć się w prostych sytuacjach komunikacyjnych;

⁷ Do opracowania celów zajęć, zakresu tematycznego i zakresu sprawności językowych wykorzystano publikacje: *Ku wielokulturowej szkole w Polsce. Pakiet edukacyjny z programem nauczania języka polskiego jako drugiego dla I, II i III etapu kształcenia (w szkołach m. st. Warszawy)*, red. A. Bernacka-Langier, E. Brzezicka, S. Doroszuk, P. Gębał, B. Janik-Płocińska, A. Marcinkiewicz, E. Pawlic-Rafałowska, J. Wasilewska-Łaszczuk, M. Zasuńska, Warszawa 2010; *Inny w polskiej szkole. Poradnik dla nauczycieli pracujących z uczniami cudzoziemskimi*, red. A. Bernacka-Langier, B. Janik-Płocińska, A. Kosowicz, E. Pawlic-Rafałowska, M. Piegat-Kaczmarzyk, G. Walczak, Z. Rejmer, J. Wasilewska-Łaszczuk, M. Zasuńska, Warszawa 2010; A. Młynarczuk-Sokołowska, K. Szostak-Król, *Zrozumieć Innego. Międzykulturowa kompetencja komunikacyjna w procesie uczenia się języka polskiego jako obcego*, wyd. II, Białystok 2016.

- w zakresie mówienia uczestnik zajęć:
 - powtarza za nauczycielem formy zgodnie z polską wymową,
 - odpowiada na pytania, formułując pojedyncze, słowa, zwroty, wyrażenia,
 - potrafi sformułować pojedyncze – także odtwórcze – zdania na temat ludzi i miejsc,
 - zadaje proste pytania,
 - używa poznanych wyrazów i zwrotów podczas zabawy;
 - w zakresie czytania ze zrozumieniem uczestnik zajęć:
 - czyta głośno pojedyncze wyrazy,
 - śledzi tekst czytany przez nauczyciela, wskazuje czytane wyrazy,
 - prawidłowo reaguje na polecenia;
 - w zakresie pisania uczestnik zajęć:
 - potrafi przepisać pojedyncze słowa, wyrażenia, zwroty,
 - potrafi napisać prosty, krótki tekst na podstawie podanego wzoru np. o sobie lub rodzinie,
 - uzupełnia wyrazami luki w tekście na podstawie podanego wzoru;
 - w zakresie reagowania uczestnik zajęć:
 - reaguje werbalnie i niewerbalnie na polecenia,
 - przedstawia siebie i inne osoby; np. mówi jak się nazywa, ile ma lat, skąd pochodzi, co potrafi robić,
 - zadaje pytania i udziela odpowiedzi w ramach wyuczonych zwrotów,
 - stosuje podstawowe zwroty grzecznościowe np. wita się i żegna, dziękuje, przeprasza, formułuje prośby;
 - w zakresie znajomości struktur leksykalnych uczestnik zajęć:
 - rozpoznaje, zapisuje oraz posługuje się słownictwem z następujących kręgów tematycznych: ja i moja rodzina, ja w szkole, ja i moje zainteresowania, moje miejsce zamieszkania, mój dzień, jedzenie, ubranie, święta i tradycje, mój kraj, popularne zawody, przyroda wokół mnie, miasto, zakupy, wiedza o Polsce;
- b) cele związane z rozwijaniem kompetencji międzykulturowych:
- w zakresie rozwijania kompetencji międzykulturowych uczestnik zajęć:
 - wie, że ludzie posługują się różnymi językami oraz ma świadomość, że aby się z nimi porozumieć, warto nauczyć się języków obcych,
 - posiada wiedzę z zakresu podstawowych informacji o Polsce,
 - zna wybrane polskie zwyczaje i tradycje oraz zwyczaje i tradycje krajów pochodzenia uczestników zajęć,
 - uczy się wrażliwości na odmienność kulturową;
- c) cele związane z rozwijaniem umiejętności samodzielnego uczenia się i współdziałania w grupie:

- w zakresie rozwijania umiejętności samodzielnego uczenia się i współdziałania w grupie uczestnik zajęć:
 - kształci umiejętność pracy w parach i w grupach,
 - potrafi określić, czego się nauczył oraz wie, w jaki sposób może samodzielnie doskonalić umiejętności językowe (np. przez korzystanie ze słowników obrazkowych i gier edukacyjnych),
 - potrafi dokonać wyboru właściwych strategii uczenia się.

2. Cele szczegółowe programu nauczania języka polskiego jako obcego, skierowanego do dzieci i młodzieży ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej, rozpoczynających realizację obowiązku szkolnego w polskich placówkach oświatowych na II etapie edukacyjnym – wiek 11–15 lat:

- a) cele związane z rozwijaniem sprawności językowych (mówienia, pisania, czytania, słuchania) oraz znajomością struktur leksykalnych:
 - w zakresie rozumienia ze słuchu uczestnik zajęć:
 - rozumie proste komunikaty o charakterze informacyjnym oraz wykonuje polecenia związane z życiem codziennym i szkolnym,
 - rozumie ogólny sens tekstu spreparowanego dotyczącego życia szkoły i otaczającego środowiska;
 - w zakresie mówienia uczestnik zajęć:
 - potrafi porozumiewać się w typowych sytuacjach z życia codziennego,
 - podejmuje próby opanowania poprawnej wymowy głosek, wyrazów, intonacji zdaniowej,
 - przedstawia siebie i innych imieniem i nazwiskiem, podaje swój adres zamieszkania oraz narodowość,
 - potrafi powiedzieć, z jakiego kraju pochodzi,
 - potrafi zaprezentować wybrane elementy własnej kultury i realiów życia codziennego kraju pochodzenia,
 - potrafi przedstawić innych, podając ich zawód oraz określając relacje rodzinne,
 - tworzy krótkie komunikaty dotyczące swoich potrzeb,
 - nazywa przedmioty szkolne i czynności wykonywane przez uczniów w szkole,
 - nazywa pracowników szkoły,
 - zadaje proste pytania odnośnie życia codziennego, w tym sytuacji związanych ze szkołą,
 - udziela odpowiedzi na proste pytania dotyczące własnej osoby i funkcjonowania w szkole;
 - w zakresie czytania ze zrozumieniem uczestnik zajęć:
 - rozumie ogólny sens prostego tekstu dotyczącego życia codziennego i szkolnego,

- czyta wyrazy, wyrażenia, zwroty;
 - w zakresie pisania uczestnik zajęć:
 - przepisuje proste zdania,
 - pisze prosty, krótki tekst na podstawie podanego wzoru np. o sobie, rodzinie,
 - uzupełnia wyrazami luki w tekście na podstawie podanego wzoru;
 - w zakresie znajomości struktur leksykalnych uczestnik zajęć:
 - rozpoznaje, zapisuje, posługuje się słownictwem z następujących kręgów tematycznych: człowiek/komunikacja, dom i życie rodzinne, szkoła i życie towarzyskie, jedzenie, praca, zakupy i usługi, zdrowie, kalendarz i święta, świat przyrody, miasto i środki transportu, wiedza o Polsce;
- b) cele związane z rozwijaniem kompetencji międzykulturowych:
- w zakresie rozwijania kompetencji międzykulturowych uczestnik zajęć:
 - zna wybrane polskie zwyczaje, tradycje, normy kulturowe obowiązujące w Polsce oraz zwyczaje i tradycje, normy kulturowe obowiązujące w krajach pochodzenia uczestników zajęć,
 - uczy się wrażliwości na odmienność kulturową,
 - cechuje się postawą tolerancji, szacunku i zrozumienia wobec kultury własnej oraz kultur obcych;
- c) cele związane z rozwijaniem umiejętności samodzielnego uczenia się i współdziałania w grupie:
- w zakresie rozwijania umiejętności samodzielnego uczenia się i współdziałania w grupie uczestnik zajęć:
 - rozwija umiejętność pracy w grupie,
 - potrafi wybrać właściwą dla siebie strategię uczenia się,
 - dostrzega, że jest odpowiedzialny za swoje postępy w nauce języka polskiego.

3. Cele szczegółowe programu nauczania języka polskiego jako obcego, skierowanego do młodzieży ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej, rozpoczynającej realizację obowiązku szkolnego w polskich placówkach oświatowych na III etapie edukacyjnym – wiek 16–18 lat:

- a) cele związane z rozwijaniem sprawności językowych (mówienia, pisania, czytania, słuchania) oraz znajomością struktur leksykalnych:
- w zakresie rozumienia ze słuchu uczestnik zajęć:
 - rozumie proste komunikaty o charakterze informacyjnym oraz wykonuje polecenia związane z życiem codziennym i szkolnym,
 - rozumie ogólny sens tekstu spreparowanego dotyczącego życia szkoły i otaczającego środowiska;

- w zakresie mówienia uczestnik zajęć:
 - potrafi porozumiewać się w typowych sytuacjach życia codziennego,
 - podejmuje próby opanowania poprawnej wymowy głosek, wyrazów, intonacji zdaniowej,
 - przedstawia siebie oraz innych imieniem i nazwiskiem, podaje swój adres zamieszkania oraz narodowość,
 - potrafi powiedzieć, z jakiego kraju pochodzi,
 - potrafi zaprezentować wybrane elementy własnej kultury i realiów życia codziennego kraju pochodzenia,
 - potrafi przedstawić innych, podając ich zawód, określając relacje rodzinne,
 - tworzy krótkie komunikaty dotyczące swoich potrzeb,
 - nazywa przedmioty szkolne i czynności wykonywane przez uczniów w szkole,
 - nazywa pracowników szkoły,
 - zadaje proste pytania odnośnie życia codziennego, w tym sytuacji związanych ze szkołą;
 - udziela odpowiedzi na proste pytania dotyczące własnej osoby i funkcjonowania w szkole;
- w zakresie czytania ze zrozumieniem uczestnik zajęć:
 - rozumie ogólny sens prostego tekstu dotyczącego życia codziennego i szkolnego,
 - czyta wyrazy, wyrażenia, zwroty;
- w zakresie pisania uczestnik zajęć:
 - przepisuje proste zdania,
 - pisze prosty, krótki tekst na podstawie podanego wzoru np. o sobie, rodzinie,
 - uzupełnia wyrazami luki w tekście na podstawie podanego wzoru;
- w zakresie znajomości struktur leksykalnych uczestnik zajęć:
 - rozpoznaje, zapisuje, posługuje się słownictwem z następujących kręgów tematycznych: człowiek/komunikacja, dom i życie rodzinne, szkoła i życie towarzyskie, jedzenie, praca, zakupy i usługi, zdrowie, kalendarz i święta, świat przyrody, miasto i środki transportu, wiedza o Polsce;

b) cele związane z rozwijaniem kompetencji międzykulturowych:

- w zakresie rozwijania kompetencji międzykulturowych uczestnik zajęć:
 - zna wybrane polskie zwyczaje, tradycje, normy kulturowe obowiązujące w Polsce oraz zwyczaje i tradycje, normy kulturowe obowiązujące w krajach pochodzenia uczestników zajęć,
 - uczy się wrażliwości na odmienność kulturową.
 - cechuje się postawą tolerancji, szacunku i zrozumienia wobec kultury własnej oraz kultur obcych;

c) cele związane z rozwijaniem umiejętności samodzielnego uczenia się i współdziałania w grupie:

- w zakresie rozwijania umiejętności samodzielnego uczenia się i współdziałania w grupie uczestnik zajęć:

- rozwija umiejętność pracy w grupie,
- potrafi wybrać właściwą dla siebie strategię uczenia się,
- dostrzega, że jest odpowiedzialny za swoje postępy w nauce języka polskiego.

IV. Treści kształcenia (w tym katalog tematyczny z elementami socjokulturowymi, katalog gramatyczny, katalog funkcjonalny, katalog sytuacji komunikacyjnych, katalog sprawności językowych)

Zawartość merytoryczną programu stanowią zgrupowane w kilku katalogach treści kształcenia odnoszące się do polskiej kultury oraz realiów życia codziennego i szkolnego z elementami porównawczymi do kultur i realiów społecznych innych krajów (ze szczególnym uwzględnieniem państw pochodzenia uczestników zajęć). Bazują one na konkretnych umiejętnościach, jakie powinien osiągnąć uczeń rozpoczynający naukę w szkole, są skorelowane z obowiązującą podstawą programową⁸, a także pozwalają uczestnikom zajęć swobodnie włączyć się w proces dydaktyczny realizowany dalej w placówce oświatowej.

Integralnym elementem programu jest przekazywanie dzieciom i młodzieży ubiegającym się o udzielenie ochrony międzynarodowej informacji o najważniejszych konwencjach socjokulturowych stosowanych w komunikacji w języku polskim. Dobór tematów i treści nauczania ma umożliwiać uczącym się skuteczne porozumiewanie się w sytuacjach dnia codziennego oraz wyrażanie podstawowych intencji komunikacyjnych⁹. Punktem wyjścia do opracowania treści zajęć prezentowanych w podręczniku do nauki języka polskiego jako obcego *Językowa podróż po Polsce* są zagadnienia zebrane w specjalnie opracowanych katalogach: tematycznych, gramatycznych, funkcjonalnych, sytuacji komunikacyjnych, sprawności językowych.

Proponowane do wprowadzenia w proces nauczania treści kształcenia można traktować selektywnie i realizować w dowolnej kolejności, uwzględniając specjalne potrzeby edukacyjne dzieci i młodzieży z doświadczeniem migracji, w tym indywidualne możliwości poznawcze uczestników zajęć oraz inne czynniki wpływające na proces uczenia się¹⁰.

⁸ Rozporządzenie MEN z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. z 2017, poz. 356 z późn. zm.).

⁹ Szczegółowy opis poziomu biegłości językowej i stosowności socjolingwistycznej przewidziane dla poziomu podstawowego i poziomu samodzielności językowej zamieszczony jest w ESOKJ. Patrz: ESOKJ, op. cit., s. 33 i 109.

¹⁰ Są nimi m.in. płeć, motywacja, zainteresowania, osobiste predyspozycje, postawa wobec nowego języka, cel podjęcia nauki, długość kursu. Patrz więcej: E. Lipińska, *Czynniki wpływające na proces uczenia się*, [w:] *Z zagadnień dydaktyki języka polskiego jako obcego*, red. E. Lipińska, A. Seretny, Kraków 2006.

1. Treści kształcenia – wiek 6–10 lat¹¹

1.1. Katalog tematyczny z elementami socjokulturowymi

Nr	Kręgi tematyczne	Zagadnienia tematyczne	Zakładane efekty uczestnika zajęć
1	Ja i moja rodzina	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawianie się – imię i nazwisko – członkowie rodziny – relacje rodzinne – uczucia – zwyczaje grzecznościowe charakterystyczne dla polskiej kultury oraz kultur cudzoziemców – zasady komunikacji w zależności od płci, charakterystyczne dla polskiej kultury oraz kultur cudzoziemców 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje zwroty grzecznościowe typu: proszę, dziękuję, przepraszam – stosuje zwroty typu: dzień dobry, do widzenia itp. – nazywa kolegów i koleżanki używając ich imion i nazwisk – w stosunku do dorosłych stosuje zwroty: pan, pani – opowiada o swojej rodzinie, używając nazw członków rodziny, określa relacje rodzinne – zna i umie zastosować konwencje grzecznościowe charakterystyczne dla polskiej kultury – zna i umie zastosować zasady komunikacji w zależności od płci, charakterystyczne dla polskiej kultury – wypowiada się na temat konwencji grzecznościowych i zasad komunikacji charakterystycznych dla jego kultury
2	Ja w szkole	<ul style="list-style-type: none"> – przybory szkolne – pomieszczenia w szkole – wyposażenie klasy – oceny – plan lekcji, dzień nauki – prawa i obowiązki ucznia w polskiej szkole – zasady zachowania się w polskiej szkole – cyfry i liczby – przyjaciele, koledzy 	<ul style="list-style-type: none"> – nazywa przybory szkolne – nazywa pomieszczenia w szkole i elementy wyposażenia klasy – opisuje plan dnia w szkole, używa nazw przedmiotów szkolnych – zadaje pytania dotyczące praw i obowiązków ucznia w polskiej szkole – rozumie zasady zachowywania się w polskiej szkole – wypowiada się na temat praw, obowiązków i zasad obowiązujących w szkole kraju pochodzenia – operuje liczebnikami od 0–20

¹¹ Do opracowania celów i zakresu sprawności językowych wykorzystano: *Ku wielokulturowej szkole w Polsce. Pakiet edukacyjny z programem nauczania języka polskiego jako drugiego dla I, II i III etapu kształcenia (w szkołach m. st. Warszawy)*, red. A. Bernacka-Langier, E. Brzezicka, S. Doroszuk, P. Gębał, B. Janik-Płocińska, A. Marcinkiewicz, E. Pawlic-Rafałowska, J. Wasilewska-Łaszczuk, M. Zasuńska, Warszawa 2010.

Nr	Kręgi tematyczne	Zagadnienia tematyczne	Zakładane efekty uczestnika zajęć
3	Ja i moje zainteresowania	<ul style="list-style-type: none"> – nauka i zabawa – sport – podróże – kolory – miary i wielkości – kształty – sposoby spędzania czasu wolnego popularne w Polsce i krajach pochodzenia cudzoziemców 	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada o swoich zainteresowaniach, prezentuje sposoby spędzania wolnego czasu – nazywa różne urządzenia techniczne oraz zna ich przeznaczenie – opowiada o swoich ulubionych zabawkach – nazywa różne dyscypliny sportowe – opisuje kolor, kształt i wielkość wybranego przedmiotu, – zna sposoby spędzania czasu wolnego popularne w Polsce – wypowiada się na temat popularnych sposobów spędzania czasu wolnego w kraju pochodzenia
4	Moje miejsce zamieszkania	<ul style="list-style-type: none"> – sprzęty domowe – pomieszczenia w domu – rodzaje domów popularnych w Polsce i w krajach pochodzenia cudzoziemców 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje pomieszczenia znajdujące się w domu – nazywa sprzęty domowe – podaje adres swojego zamieszkania – zadaje pytania dotyczące adresu zamieszkania – zna rodzaje domów popularne w Polsce – wypowiada się na temat rodzajów domów popularnych w kraju pochodzenia
5	Mój dzień	<ul style="list-style-type: none"> – czynności dnia codziennego – typowy plan dnia w Polsce i w krajach pochodzenia cudzoziemców 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje czynności dnia codziennego – zna typowy plan dnia w Polsce i wypowiada się na temat typowego dnia w kraju pochodzenia
6	Części ciała	<ul style="list-style-type: none"> – części ciała 	<ul style="list-style-type: none"> – nazywa części ciała
7	Jedzenie	<ul style="list-style-type: none"> – produkty spożywcze – rodzaje posiłków – potrawy – stołówka szkolna – wybrane polskie dania narodowe i regionalne oraz potrawy z regionów pochodzenia uczestników zajęć 	<ul style="list-style-type: none"> – nazywa podstawowe produkty spożywcze – nazywa i opisuje główne posiłki – zadaje pytanie dotyczące rodzajów posiłków i potraw – wypowiada się na temat wybranych polskich dań narodowych i regionalnych oraz potraw z regionu własnego pochodzenia
8	Ubrania na każdą pogodę	<ul style="list-style-type: none"> – części garderoby – pogoda – pory roku i pogoda w Polsce oraz w krajach pochodzenia cudzoziemców 	<ul style="list-style-type: none"> – nazywa części garderoby – opowiada o różnych rodzajach garderoby noszonych ze względu na porę roku lub pogodę – wypowiada się na temat pogody w Polsce i w kraju pochodzenia

Nr	Kręgi tematyczne	Zagadnienia tematyczne	Zakładane efekty uczestnika zajęć
9	Czas, święta i tradycje, mój kraj	<ul style="list-style-type: none"> – nazwy miesięcy – nazwy dni tygodni – godziny, minuty – nazwy świąt narodowych, religijnych, świeckich i zwyczajów im towarzyszących – obchodzone w Polsce święta, w tym państwowe i religijne oraz święta i tradycje w krajach pochodzenia cudzoziemców 	<ul style="list-style-type: none"> – nazywa miesiące, dni tygodnia – odczytuje czas na zegarze – odczytuje daty w kalendarzu – opowiada o najważniejszych świątach obchodzonych w Polsce oraz w kraju pochodzenia – wypowiada się na temat zwyczajów towarzyszącym świętom narodowym, religijnym (np. ubieranie choinki) i świeckim (np. Dzień Matki) w Polsce oraz w kraju pochodzenia
10	Popularne zawody	<ul style="list-style-type: none"> – zawody – miejsca pracy – najczęstsze zawody i miejsca pracy w Polsce oraz w krajach pochodzenia cudzoziemców 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia nazwy zawodów – wymienia miejsca pracy – opowiada o najczęstszych zawodach oraz miejscach pracy w Polsce i w kraju pochodzenia
11	Przyroda wokół mnie	<ul style="list-style-type: none"> – pory roku – rośliny: drzewa, kwiaty – zwierzęta domowe i dzikie – gatunki zwierząt charakterystyczne dla Polski i krajów pochodzenia cudzoziemców 	<ul style="list-style-type: none"> – nazywa pory roku – nazywa gatunki roślin – nazywa gatunki zwierząt domowych i dzikich – opowiada o ulubionych zwierzętach – opowiada o gatunkach zwierząt charakterystycznych dla Polski i gatunkach w kraju pochodzenia
12	Miasto	<ul style="list-style-type: none"> – obiekty w mieście – adres – środki transportu w Polsce i w krajach pochodzenia cudzoziemców 	<ul style="list-style-type: none"> – nazywa obiekty znajdujące się w mieście – zadaje pytania o drogę i podaje wskazówki dojścia do miejsca, – opisuje drogę do z domu do szkoły – nazywa środki transportu popularne w Polsce i w kraju pochodzenia
13	Zakupy	<ul style="list-style-type: none"> – rodzaje sklepów popularnych w Polsce i w krajach pochodzenia cudzoziemców – pieniądze – jednostki monetarne – jednostki wagi – jednostki miary – cyfry i liczby 	<ul style="list-style-type: none"> – nazywa rodzaje sklepów popularnych w Polsce i kraju pochodzenia – pyta o cenę produktu – posługuje się jednostkami wagi, miary oraz monetarnymi – operuje liczebnikami od 20–100
14	Wiedza o Polsce	<ul style="list-style-type: none"> – położenie Polski na mapie – polskie rzeki, góry, miasta, jeziora – województwa w Polsce – polskie symbole narodowe oraz symbole w kraju pochodzenia 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie Polskę oraz jej największe miasta, rzeki, góry i jeziora – opowiada o największych miastach, górach, rzekach i jeziorach w kraju pochodzenia – opowiada o polskich symbolach narodowych oraz o symbolach w kraju pochodzenia

1.2. Katalog gramatyczny

Lp.	Zagadnienia gramatyczne	Oczekiwane efekty uczestnika zajęć
1.	Czasownik – odmiana przez osoby – czas teraźniejszy i przeszły – tryb oznajmujący i rozkazujący – czasowniki dokonane i niedokonane	– tworzy wypowiedzi uwzględniające poprawną odmianę czasowników – wypowiada się, używając czasu przeszłego i teraźniejszego – wypowiada się, używając trybu oznajmującego i rozkazującego
2.	Rzeczownik – odmiana przez rodzaje i przypadki – liczba pojedyncza i mnoga	– tworzy liczbę pojedynczą i mnogą – rozpoznaje rodzaje rzeczownika: męski, żeński, nijaki – tworzy i używa rzeczowników w odpowiednich formach przypadków
3.	Przymiotnik – jako określenie rzeczownika	– wykorzystuje przymiotniki do opisu cech osób i rzeczy
4.	Przysłówek – jako określenie czasownika	– wykorzystuje przysłówki do rozwijania zdań
5.	Zaimek – osobowy: ja, ty, on, ona, ono, my, wy, oni, one – dzierżawczy: mój, twój itp. – wskazujący: ten, ta, to – pytajny: kto, co	– stosuje w swoich wypowiedziach zaimki osobowe, dzierżawcze, wskazujące, pytajne
6.	Liczebnik – główny i porządkowy	– stosuje w swoich wypowiedziach liczebniki główne i porządkowe
7.	Przyimek prosty – na, nad, po, przed, za, po, w	– tworzy wypowiedzi z użyciem przyimków
8.	Spójnik – i, oraz, ponieważ, więc, dlatego, a, aby, żeby, gdy	– tworzy zdania pojedyncze i złożone z użyciem spójników
9.	Partykuła przecząca – nie	– stosuje w wypowiedziach partykułę przeczącą
10.	Składnia – zdania oznajmujące, pytające, rozkazujące – zdania pojedyncze i złożone	– redaguje zdania oznajmujące, pytające, rozkazujące w zależności od sytuacji komunikacyjnej
11.	Wymowa – wymowa głosek – intonacja zdania – akcent wyrazowy	– poprawnie wymawia głoski i całe słowa – stosuje odpowiednią intonację podczas wypowiedziania zdania oznajmującego, pytającego, rozkazującego – próbuje prawidłowo akcentować wyrazy i zdania

1.3. Katalog funkcjonalny

Wybrane funkcje językowe:

- nawiązanie kontaktu
- przedstawianie się / przedstawianie kogoś
- powitanie / pożegnanie

- potwierdzanie / negowanie
- dziękowanie
- przeproszanie
- wyrażanie prośby
- nazywanie / identyfikowanie
- wyrażanie aprobaty / negacji
- wyrażanie sympatii / antypatii
- opisywanie osoby i przedmiotu
- wyrażanie relacji czasowych i przestrzennych

1.4. Katalog sytuacji komunikacyjnych

Wybrane sytuacje komunikacyjne:

- autoprezentacja: przedstawianie się, podawanie imienia i nazwiska, miejsca zamieszkania, narodowości,
- prezentacja członków rodziny: informowanie o stopniu pokrewieństwa, zawodzie,
- w szkole: pytanie o lokalizację pomieszczeń w szkole, pozyskiwanie i udzielanie informacji na temat praw i obowiązków ucznia,
- w stołówce szkolnej: pozyskiwanie i udzielanie informacji na temat preferencji żywieniowych,
- nauka i zabawa: udzielanie informacji na temat zainteresowań,
- plan dnia: pytanie i określanie godziny, pory dnia, dni tygodnia, opisywanie czynności dnia codziennego, opisywanie przedmiotów codziennego użytku,
- na zakupach: pozyskiwanie i udzielanie informacji w sklepie (ceny, ilości, wagi, preferencji),
- na ulicy: pytanie o lokalizację, pytanie o drogę,
- pogoda: pytanie o pogodę, opisywanie zjawisk atmosferycznych.

2. Treści kształcenia – wiek 11–18 lat

2.1. Katalog tematyczny z elementami socjokulturowymi

Nr	Kręgi tematyczne	Zagadnienia tematyczne	Oczekiwane efekty uczestnika zajęć
1	Człowiek / Komunikacja	<ul style="list-style-type: none"> – dane osobowe – wygląd – ubiór – hobby – uczucia 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje zwroty grzecznościowe typu: proszę, dziękuję, przepraszam – stosuje powitania i pożegnania: dzień dobry, do widzenia itp. – w stosunku do dorosłych stosuje zwroty: pan, pani – zna i umie zastosować konwencje grzecznościowe charakterystyczne dla polskiej kultury – zna i umie zastosować zasady komunikacji w zależności od płci, charakterystyczne dla polskiej kultury – wypowiada się na temat konwencji grzecznościowych i zasad komunikacji charakterystycznych dla jego kultury – potrafi powiedzieć, jak się nazywa, ile ma lat, czym się interesuje, skąd pochodzi, gdzie mieszka – zna sposoby spędzania czasu wolnego popularne w Polsce – wypowiada się na temat popularnych sposobów spędzania czasu wolnego w kraju pochodzenia – nazywa części ciała, cechy wyglądu i elementy ubioru – nazywa uczucia i emocje związane z codzienną komunikacją – potrafi zadać koleżankom i kolegom pytania związane z omawianym kręgiem tematycznym
2	Dom i życie rodzinne	<ul style="list-style-type: none"> – miejsce zamieszkania – sprzęty domowe – rodzaje domów popularnych w Polsce i w krajach pochodzenia cudzoziemców – pomieszczenia w domu – członkowie rodziny – relacje rodzinne 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia członków rodziny – opowiada o swojej rodzinie, używając nazw członków rodziny, określa relacje rodzinne – nazywa dzielnicę, miejscowość, w której mieszka – podaje adres zamieszkania – zadaje pytania dotyczące adresu zamieszkania – wypowiada się na temat rodzajów domów popularnych w Polsce i w kraju pochodzenia – opisuje pomieszczenia znajdujące się w domu – nazywa sprzęty domowe – potrafi zadać kolegom i koleżankom pytania związane z omawianym kręgiem tematycznym

Nr	Kręgi tematyczne	Zagadnienia tematyczne	Oczekiwane efekty uczestnika zajęć
3	Szkoła i życie towarzyskie	<ul style="list-style-type: none"> – przybory szkolne – pracownicy szkoły – pomieszczenia w szkole – wyposażenie klasy – imprezy szkolne – oceny – plan lekcji, dzień nauki – prawa i obowiązki ucznia – sport – kolory – wielkości – kształty – cyfry i liczby – przyjaciele, koledzy – czynności dnia codziennego 	<ul style="list-style-type: none"> – nazywa przybory szkolne – nazywa pracowników szkoły – nazywa pomieszczenia w szkole i elementy wyposażenia klasy – opisuje plan dnia w szkole, używa nazw przedmiotów szkolnych – potrafi opowiedzieć o czynnościach wykonywanych przez uczniów w szkole – zadaje pytania dotyczące praw i obowiązków ucznia w polskiej szkole – rozumie zasady zachowania się w polskiej szkole – wypowiada się na temat praw, obowiązków i zasad obowiązujących w szkole kraju pochodzenia – opisuje czynności dnia codziennego – zna typowy plan dnia w Polsce i wypowiada się na temat typowego dnia w kraju pochodzenia – opowiada o swoich zainteresowaniach, prezentuje sposoby spędzania wolnego czasu – nazywa różne dyscypliny sportowe – zna sposoby spędzania czasu wolnego popularne w Polsce – wypowiada się na temat popularnych sposobów spędzania czasu wolnego w kraju pochodzenia – nazywa różne urządzenia techniczne i wie, do czego służą – opisuje kolor, kształt i wielkość wybranego przedmiotu, – operuje liczebnikami od 0–100 – potrafi zadać kolegom i koleżankom pytania związane z omawianym kręgiem tematycznym
4	Jedzenie	<ul style="list-style-type: none"> – produkty spożywcze – rodzaje posiłków – wybrane polskie dania narodowe i regionalne oraz uczestników zajęć – potrawy – stołówka szkolna 	<ul style="list-style-type: none"> – nazywa podstawowe produkty spożywcze – nazywa i opisuje główne posiłki – zadaje pytanie dotyczące posiłków i potraw – proponuje prosty jadłospis – potrafi zamówić posiłek – wypowiada się na temat wybranych polskich dań narodowych i regionalnych oraz potraw z regionu własnego pochodzenia – potrafi zadać kolegom i koleżankom pytania związane z omawianym kręgiem tematycznym

Nr	Kręgi tematyczne	Zagadnienia tematyczne	Oczekiwane efekty uczestnika zajęć
5	Praca	<ul style="list-style-type: none"> – typowe zawody i miejsca pracy w Polsce i w krajach pochodzenia cudzoziemców 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia nazwy zawodów i czynności z nimi związane – opowiada o miejscach pracy – opowiada o typowych zawodach oraz miejscach pracy w Polsce i kraju pochodzenia – potrafi zadać kolegom i koleżankom pytania związane z omawianym kręgiem tematycznym
6	Zakupy i usługi	<ul style="list-style-type: none"> – rodzaje sklepów popularne w Polsce i w krajach pochodzenia cudzoziemców – sprzedawanie, kupowanie – pieniądze – jednostki monetarne – jednostki wagi – jednostki miary – cyfry i liczby 	<ul style="list-style-type: none"> – nazywa rodzaje sklepów popularnych w Polsce i kraju pochodzenia – pyta o cenę produktu – posługuje się jednostkami wagi, miary oraz monetarnymi – operuje liczebnikami od 20–100 – wyraża chęć zakupu określonego artykułu w sklepie
7	Zdrowie	<ul style="list-style-type: none"> – choroby i dolegliwości – samopoczucie – higiena 	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada, jak się czuje, co mu dolega – potrafi zadać kolegom i koleżankom pytania związane z omawianym kręgiem tematycznym
8	Kalendarz i święta	<ul style="list-style-type: none"> – nazwy miesięcy – nazwy dni tygodni – godziny, minuty – nazwy świąt narodowych, religijnych, świeckich i zwyczajów im towarzyszących – obchodzone w Polsce święta, w tym państwowe i religijne oraz święta i tradycje w krajach pochodzenia cudzoziemców 	<ul style="list-style-type: none"> – nazywa miesiące, dni tygodnia – odczytuje czas na zegarze – odczytuje daty w kalendarzu – opowiada o najważniejszych świątach świeckich i religijnych obchodzonych w Polsce oraz w kraju pochodzenia – wypowiada się na temat zwyczajów towarzyszącym świętom narodowym, religijnym (np. ubieranie choinki) i świeckim w Polsce oraz w kraju pochodzenia – składa życzenia z okazji świąt, urodzin, imienin – potrafi zadać kolegom i koleżankom pytania związane z omawianym kręgiem tematycznym
9	Świat przyrody	<ul style="list-style-type: none"> – pory roku – rośliny: drzewa, kwiaty – zwierzęta domowe i dzikie – gatunki zwierząt charakterystyczne dla Polski i krajów pochodzenia cudzoziemców – pogoda w Polsce i krajach pochodzenia cudzoziemców 	<ul style="list-style-type: none"> – nazywa pory roku – nazywa gatunki roślin – nazywa gatunki zwierząt domowych i dzikich – opowiada o gatunkach zwierząt charakterystycznych dla Polski i kraju pochodzenia – opowiada o ulubionych zwierzętach w Polsce i w swoim kraju – wypowiada się na temat pogody – potrafi zadać kolegom i koleżankom pytania związane z omawianym kręgiem tematycznym

Nr	Kręgi tematyczne	Zagadnienia tematyczne	Oczekiwane efekty uczestnika zajęć
10	Miasto i środki transportu	<ul style="list-style-type: none"> – obiekty w mieście – adres – kierunki świata – środki transportu w Polsce i w krajach pochodzenia cudzoziemców 	<ul style="list-style-type: none"> – nazywa obiekty znajdujące się w mieście – nazywa kierunki świata – zadaje pytania o drogę i podaje wskazówki dojścia do miejsca – opisuje drogę i obiekty – nazywa środki transportu popularne w Polsce i kraju pochodzenia – potrafi zadać kolegom i koleżankom pytania związane z omawianym kręgiem tematycznym
11	Wiedza o Polsce	<ul style="list-style-type: none"> – polskie rzeki, góry, miasta, jeziora – polskie symbole narodowe i w kraju pochodzenia cudzoziemców 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie Polskę oraz jej największe miasta, rzeki, góry i jeziora – opowiada o największych miastach, górach, rzekach i jeziorach w kraju pochodzenia – opowiada o polskich symbolach narodowych oraz o symbolach w kraju pochodzenia

2.2. Katalog gramatyczny

Lp.	Zagadnienia gramatyczne	Oczekiwane efekty uczestnika zajęć
1.	Czasownik <ul style="list-style-type: none"> – odmiana przez osoby – czas teraźniejszy, przeszły, przyszły – tryb oznajmujący, rozkazujący, przypuszczający – czasowniki dokonane i niedokonane – czasowniki ruchu – czasowniki modalne: chcieć, musieć, móc – czasowniki: umieć, potrafić, znać – łączliwość z przyimkiem i rzeczownikiem 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy wypowiedzi uwzględniające poprawną odmianę czasowników – wypowiada się, używając czasu przeszłego, teraźniejszego i przyszłego – wypowiada się, używając trybu oznajmującego, rozkazującego, przypuszczającego – formułuje wypowiedzi uwzględniające prawidłową odmianę czasowników ruchu, modalnych: chcieć, musieć, móc, umieć, potrafić, znać
2.	Rzeczownik <ul style="list-style-type: none"> – odmiana przez rodzaje i przypadki (dopełniacz, biernik, narzędnik, miejscownik w zakresie podstawowym) – liczba pojedyncza i mnoga 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy liczbę pojedynczą i mnogą – rozpoznaje rodzaje rzeczownika: męski, żeński, nijaki – tworzy i używa rzeczowników w odpowiednich formach przypadków
3.	Przymiotnik <ul style="list-style-type: none"> – jako określenie rzeczownika – rodzaj gramatyczny, zgodność z rzeczownikiem (dopełniacz, biernik, narzędnik, miejscownik w stopniu bardzo podstawowym) – stopniowanie wybranych przymiotników 	<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje przymiotniki do opisu cech osób i rzeczy – stosuje w wypowiedziach przymiotniki o różnym stopniu natężenia cechy

4.	Przysłówek – jako określenie czasownika – stopniowanie wybranych przysłówków	– wykorzystuje przysłówki do rozwijania zdań
5.	Zaimek – osobowy: ja, ty, on, ona, ono, my, wy, oni, one – dzierżawczy: mój, twój itp. – wskazujący: ten, ta, to – pytajny: kto, co	– stosuje w swoich wypowiedziach zaimki osobowe, dzierżawcze, wskazujące, pytajne
6.	Liczebnik – główny i porządkowy – odmiana liczebnika porządkowego w zakresie podstawowym	– stosuje w swoich wypowiedziach liczebniki główne i porządkowe
7.	Przyimek prosty – na, nad, po, przed, za, po, w	– tworzy wypowiedzi z użyciem przyimków
8.	Spójnik – i, oraz, ponieważ, więc, dlatego, a, aby, żeby, gdy	– tworzy zdania pojedyncze i złożone z użyciem spójników
9.	Partykuła przecząca – nie	– w swoich wypowiedziach stosuje partykułę przeczącą
10.	Składnia – zdania oznajmujące, pytające, rozkazujące – zdania pojedyncze i złożone	– redaguje zdania oznajmujące, pytające, rozkazujące w zależności od sytuacji komunikacyjnej
11.	Wymowa – wymowa głosek – intonacja zdania – akcent wyrazowy	– poprawnie wymawia głoski i całe słowa – stosuje odpowiednią intonację podczas wypowiadania zdania oznajmującego, pytającego, rozkazującego – próbuje prawidłowo akcentować wyrazy i zdania – nadaje prawidłową intonację różnym rodzajom zdania

2.3. Katalog sprawności językowych (receptywnych i produktywnych)

Lp.	Sprawność	Rodzaj wypowiedzi/tekstów	Oczekiwane efekty uczestnika zajęć
1.	Słuchanie	<ul style="list-style-type: none"> – wypowiedzi typu: powitania, pożegnania, życzenia, prośby, podziękowania, przeproszenie – krótkie wypowiedzi o charakterze informacyjnym, związane z życiem codziennym i szkolnym – wypowiedzi na określony temat: opowiadanie o rodzinie i zainteresowaniach – krótkie wypowiedzi, w których wyraża się opinię, aprobatę, dezaprobatę 	<ul style="list-style-type: none"> – rozumie ogólny sens wypowiedzi – reaguje na wypowiedzi zgodnie z intencjami mówiącego

Lp.	Sprawność	Rodzaj wypowiedzi/tekstów	Oczekiwane efekty uczestnika zajęć
2.	Czytanie	<ul style="list-style-type: none"> – napisy – prosty tekst dotyczący życia codziennego i szkolnego – teksty o charakterze użytkowym 	<ul style="list-style-type: none"> – rozumie ogólny sens prostego tekstu – wyszukuje określone informacje w tekście – posługuje się dwujęzycznym słownikiem
3.	Pisanie	<ul style="list-style-type: none"> – – krótkie życzenia – – krótki opis (oparty na dokładnej instrukcji nauczyciela) 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy proste teksty samodzielnie lub z pomocą nauczyciela – przepisuje proste teksty
4.	Mówienie	<ul style="list-style-type: none"> – – krótkie wypowiedzi dotyczące własnej osoby, rodziny, szkoły, życia codziennego – – pytania i odpowiedzi związane z omawianymi kręgami tematycznymi 	<ul style="list-style-type: none"> – zadaje pytania – udziela odpowiedzi – uczestniczy w rozmowie – stosuje zasady polskiej etykiety językowej.

2.4. Katalog funkcjonalny

Wybrane funkcje językowe:

- nawiązanie kontaktu
- przedstawianie się / przedstawianie kogoś
- powitanie / pożegnanie
- składanie życzeń
- potwierdzanie / negowanie
- dziękowanie
- przepraszenie
- zapraszanie
- wyrażanie prośby
- nazywanie / identyfikowanie
- uzasadnianie / wyrażanie opinii
- wyrażanie aprobaty / negacji
- wyrażanie sympatii / antypatii
- opisywanie osoby i przedmiotu
- wyrażanie relacji czasowych i przestrzennych
- wyrażanie posiadania i przynależności
- porównywanie

2.5. Katalog sytuacji komunikacyjnych

Wybrane sytuacje komunikacyjne:

- autoprezentacja: przedstawianie się, podawanie imienia i nazwiska, miejsca zamieszkania, narodowości, nazywanie uczuć i emocji związanych z codzienną komunikacją, stosowanie wybranych konwencji grzecznościowych charakterystycznych dla polskiej

kultury i kultur cudzoziemców oraz zasady komunikacji w zależności od płci charakterystyczne dla polskiej kultury i kultur cudzoziemców,

- prezentacja członków rodziny: informowanie o stopniu pokrewieństwa, zawodzie,
- w szkole: pytanie o lokalizację pomieszczeń w szkole, pozyskiwanie i udzielanie informacji na temat praw i obowiązków ucznia, opisywanie planu dnia w szkole, zadawanie pytań dotyczących praw i obowiązków ucznia w polskiej szkole, rozumienie zasad zachowania się w polskiej szkole, wypowiedanie się na temat praw, obowiązków i zasad obowiązujących w szkole kraju pochodzenia,
- w stołówce szkolnej: pozyskiwanie i udzielanie informacji na temat preferencji żywieniowych, zamawianie posiłków, wypowiedanie się na temat wybranych polskich dań narodowych i regionalnych oraz potraw charakterystycznych dla własnej kultury i regionu,
- nauka i zabawa: udzielanie informacji na temat zainteresowań, znajomość popularnych w Polsce sposobów spędzania wolnego czasu, wypowiedanie się na temat popularnych sposobów spędzania czasu wolnego w kraju pochodzenia,
- plan dnia i tygodnia: pytanie o godzinę, określanie godzin, pory dnia, dni tygodnia, opisywanie czynności dnia codziennego, opisywanie przedmiotów codziennego użytku, znajomość typowego planu dnia w Polsce, wypowiedanie się na temat typowego dnia w kraju pochodzenia,
- na zakupach: pozyskiwanie i udzielanie informacji w sklepie (ceny, ilości, wagi, preferencji), wyrażanie chęci zakupu określonego artykułu w sklepie,
- na ulicy: pytanie o lokalizację, pytanie o drogę, nazywanie środków transportu popularnych w Polsce i w kraju pochodzenia,
- pogoda: pytanie o pogodę, opisywanie zjawisk atmosferycznych, wypowiedanie się na temat pogody w Polsce i w kraju pochodzenia;
- zdrowie: informowanie o samopoczuciu i dolegliwościach,
- kalendarz i święta: opowiadanie o świętach obchodzonych w Polsce, w tym państwowych i religijnych oraz w kraju pochodzenia, wypowiedanie się na temat zwyczajów towarzyszącym świętom narodowym i religijnym (np. ubieranie choinki) i świeckim (np. Dzień Matki) w Polsce oraz w kraju pochodzenia.

V. Strategie dydaktyczne, metody nauczania, techniki nauczania i formy pracy oraz zalecane materiały

Przyswajanie języka przez dzieci w wieku wczesnoszkolnym oraz dzieci i młodzież na II i III etapie edukacyjnym jest procesem bardzo złożonym i determinowanym przez wiele czynników. Czynniki wpływające na przyswajanie języka obcego przez wyżej wymienioną grupę można podzielić następująco: neurologiczne, psychomotoryczne, poznawcze, afektywne

i językowe¹². Mają one związek z funkcjami mózgu i systemu nerwowego, organami artykulującymi mowę, świadomością, myśleniem, pamięcią, a także poczuciem własnej wartości oraz stosunkiem uczącego się do nowo poznanego języka. Warto więc przed zastosowaniem konkretnych technik i metod nauczania, zdiagnozować uczącego się, a więc dokonać analizy m.in. jego cech temperamentu, osobowości, preferencji półkulowej, rodzajów inteligencji czy wieku i stylu uczenia się. Należy także zwrócić uwagę na doświadczenia ucznia, jego zainteresowania i osobiste predyspozycje, motywację do podjęcia nauki nowego języka, czy też postawę wobec nowego języka. W ten sposób zwiększa się szansa dzieci i młodzieży na powodzenie w nauce języka.

Wybór określonego trybu pracy dydaktycznej z grupą dzieci i młodzieży ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej, rozpoczynającą naukę języka polskiego (przedział wiekowy 6–18 lat) zdecydowanie warunkował będzie wiek uczących się¹³.

W wieku wczesnoszkolnym nauka języka obcego jest bardziej całościowa, holistyczna i intuicyjna. Dlatego we wczesnym nauczaniu języka stosuje się podejście całościowe, w którym język przedstawiany jest bez podziału na podsystemy i struktury gramatyczne. Dziecko uczy się zwrotów, które pełnią funkcje komunikacyjne w określonych sytuacjach i są przypisane do konkretnych kontekstów. W pracy z grupą dzieci i młodzieży ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej należy jak najczęściej tworzyć warunki do zaistnienia autentycznej sytuacji komunikacji. Warto w tym celu stwarzać jak najwięcej sytuacji komunikacyjnych, w których uczestnicy zajęć w sposób naturalny mogą wejść w różnorodne role.

Glottodydaktycy zauważają, że już w wieku 6–7 lat proces nabywania języka słabnie, a nasila się proces uczenia się¹⁴, przez co nauka przybiera formę bardziej świadomego i celowego procesu. Mimo że młodsze dzieci przyswajają język nieświadomie, to jednak często w sposób bardziej lub mniej intencjonalny używają prostych strategii pamięciowych (powtarzanie, organizowanie), aby zapamiętać, a następnie odtworzyć zwroty lub wyrazy. Z wiekiem strategie pamięciowe stają się coraz bardziej złożone¹⁵.

W wieku 7–11 lat dzieci wchodzą w fazę operacji konkretnych i przetwarzają informacje o sobie i otaczającym świecie na poziomie konkretnym. W tym okresie pojawia się myślenie logiczne i rozumowanie przyczynowo-skutkowe. Dzieci zwykle nie odczuwają lęku przed językiem obcym, nie obawiają się popełniania błędów. Zwykle zmienia się to w chwili wejścia dziecka w okres dojrzewania. Zwiększa się wówczas świadomość społeczna uczącego się, wpływ grupy rówieśniczej, zaczynają rozwijać się pewne zahamowania w stosunku do nauki nowego języka. Dlatego z tej perspektywy tak ważne jest tworzenie pozytywnych więzi pomiędzy lektorem lub nauczycielem a grupą, przyjaznego stosunku uczących się do siebie nawzajem, a także pozytywny stosunek do języka i kultury kraju, w którym mówi się nowym dla uczestnika zajęć językiem.

¹² M. Szpotowicz, *Proces uczenia się dzieci w przedszkolu i w szkole podstawowej*, [w:] *Nauka języka obcego w perspektywie ucznia*, red. H. Komorowska, Warszawa 2011, Wyd. Oficyna Wydawnicza Łośgraf, s. 123–139.

¹³ Tamże, s. 124.

¹⁴ *Z zagadnień dydaktyki języka polskiego jako obcego*, red. E. Lipińska, A. Seretny, Kraków 2006, Wyd. Universitas, s. 62–65.

¹⁵ M. Szpotowicz, *Proces uczenia się dzieci...*, op. cit., s. 125.

Mniej więcej od 12 roku życia zanika naturalna gotowość dziecka do opanowywania nowego języka dzięki kojarzeniu tego, co się słyszy, z tym, co się widzi i czuje. Starsze dzieci i młodzież powinny więc uczestniczyć w systematycznie zorganizowanym procesie uczenia się, uwzględniającym potrzebę rozwijania wszystkich sprawności językowych (mówienie, słuchanie, czytanie, pisanie). To najlepszy czas na pracę nad poprawnością gramatyczną wypowiedzi uczestników zajęć oraz opanowaniem przez nich słownictwa niezbędnego do swobodnej komunikacji.

Wybierając odpowiednią metodę i techniki nauczania, nie można zlekceważyć także innych czynników wpływających na proces uczenia się. Są nimi m.in. płeć, motywacja, zainteresowania, osobiste predyspozycje uczniów, postawa wobec języka docelowego, cel podjęcia nauki, długość kursu¹⁶.

W trakcie realizacji programu będą stosowane podejścia: komunikacyjne, zadaniowe oraz międzykulturowe, które wzajemnie się uzupełniają i stwarzają możliwość rozwijania wśród uczestników zajęć międzykulturowej kompetencji komunikacyjnej.

Podejście komunikacyjne bazuje na założeniach pragmalingwistyki, dla której język jest jednym z aspektów ludzkiego działania. Wobec tego w trakcie opanowywania języka należy przyswoić cztery sprawności językowe: słuchania, czytania ze zrozumieniem, mówienia oraz pisania. W rozwijaniu tych sprawności pomocne są strategie uczenia się ułatwiające proces rozumienia. Realizacja programu nawiązuje do modeli planowania dydaktycznego opierającego się na zasadach wprowadzonych dzięki podejściu komunikacyjnemu. Należą do nich: prezentacja nowego materiału, odkrywanie znaczeń, utrwalanie, swobodna praktyka językowa. Jedną z pierwszoplanowych zasad nauczania języka obcego w tym podejściu jest pobudzenie aktywności uczestnika zajęć, który powinien być zachęcany do odkrywania znaczeń i reguł oraz samodzielnego i twórczego posługiwania się językiem. Osoba prowadząca zajęcia powinna wspomagać proces uczenia się i towarzyszyć uczestnikom zajęć w odkrywaniu języka (nie nauczać). Ważna jest praca w parach oraz praca w grupach, a także zróżnicowane formy pracy indywidualnej. Podejście komunikacyjne akcentuje wartość materiałów autentycznych w nauczaniu języka. Dzięki nim możliwa jest prezentacja słownictwa oraz struktur językowych w kontekstach typowych dla ich użycia. W przypadku pracy z dziećmi są to piosenki, wierszyki, rymowanki, bajki, opowiadania, historyjki, komiksy. Stosowanie autentycznych materiałów dodatkowo motywuje do nauki języka obcego, ponieważ są one źródłem informacji o życiu dzieci i młodzieży mieszkających w innych krajach oraz poszerzają wiedzę uczestników zajęć¹⁷.

Drugim istotnym podejściem stosowanym w trakcie programu jest podejście zadaniowe¹⁸, które opiera się na działaniu (w wielu aspektach jest ono zbieżne z podejściem komunikacyjnym). Podejście zadaniowe w nauce języków obcych zakłada podejmowanie działań

¹⁶ E. Lipińska szczegółowo opisuje czynniki wpływające na proces uczenia się grupy wiekowej dzieci i młodzieży od 7 do 18 lat. Na wrodzone i nabyte cechy osobowości ucznia, rolę motywacji w procesie uczenia się zwraca także uwagę M. Szałek i J. Zawodniak. Patrz: M. Szałek, *Sposoby podnoszenia motywacji na lekcjach języka obcego*, Poznań 1992, Wyd. Art. Print; J. Zawodniak, *Funkcje efektywnego nauczyciela języka obcego pracującego z dziećmi*, [w:] *Zachowania zawodowe nauczycieli i ich uwarunkowania*, red. E. Kozioł, E. Kobyłecka, Zielona Góra 2008, Wydawnictwo Uniwersytetu Zielonogórskiego, s. 311–318.

¹⁷ W. Pfeiffer, *Nauka języków obcych. Od praktyki do praktyki*, Poznań 2001, Wagros, s. 77–78.

¹⁸ Podejście zadaniowe jest promowane przez ESOKJ.

polegających na wykonywaniu zadań. Osoba ucząca się jest postrzegana jako jednostka aktywna społecznie, która wykonuje różnego rodzaju zadania. Można do nich zaliczyć: działania receptywne (rozumienie tekstów), działania produktywne (tworzenie tekstów), działania interakcyjne (wymiana informacji) oraz działania mediacyjne (przetwarzanie istniejących tekstów). Wprowadzanie tego typu zadań poszerza spektrum czterech sprawności językowych, stanowiących podstawę podejścia komunikacyjnego. Ważnym czynnikiem efektywności stosowania podejścia komunikacyjnego są kompetencje ogólne (tj. znajomość i umiejętność wykorzystania strategii pomocnych w wykonywaniu określonego zadania) oraz uwarunkowania osobowościowe, takie jak poczucie własnej wartości czy pozytywny obraz siebie. Niezwykle ważnym elementem tego podejścia jest kształtowanie umiejętności współpracy w parach i grupach. Podejmowane działania opierają się na interakcji, mediacji i prowadzą do wspólnego celu. Istotnym elementem podejścia zadaniowego jest projektowanie zajęć językowych w kontekście różnorodności kulturowej i językowej. W przypadku dzieci na pierwszym etapie edukacyjnym sprawdza się praca za pomocą zadawania pytań, udzielania odpowiedzi, analizy prostych informacji przekazywanych przez innych, domyślenia się znaczeń, konstruowania prostych wypowiedzi z użyciem odpowiednich środków językowych, wykonania rysunków, posterów, przygotowania inscenizacji itd. W starszych grupach sprawdzają się bardziej złożone metody zakładające aktywny udział (np. działania projektowe)¹⁹.

Podejście międzykulturowe do nauczania języków obcych zakłada natomiast przekonanie o ścisłym związku języka z kulturą. Zgodnie z aktualnymi kierunkami nauczania języków obcych treści kulturowe powinny stanowić istotny komponent programu nauczania. Wskazane jest, aby osoby uczące się języka obcego opanowały nie tylko zasady sprawnego komunikowania się w zakresie językowym, lecz także kulturowym. Oznacza to, że powinny znać i rozumieć normy zachowań i zwyczaje charakterystyczne dla kultury danego kraju czy obszaru językowego. Sprawna komunikacja międzykulturowa wymaga umiejętności trafnej interpretacji kontekstu społecznego, kulturowego oraz komunikatów niewerbalnych.

W nawiązaniu do założeń podejścia komunikacyjnego, zadaniowego i międzykulturowego treści programowe będą realizowane za pomocą aktywizujących metod pracy, dzięki którym możliwe jest uczenie się języka poprzez twórczą pracę i działania językowe. Wiodącą metodą pracy będzie metoda międzykulturowego portfolio, która stanowi szczególną odmianę metody portfolio. Metoda międzykulturowego portfolio polega na systematycznym dokumentowaniu rozwoju umiejętności językowych oraz doświadczeń międzykulturowych w formie prac gromadzonych w specjalnie przygotowanej teczce lub segregatorze przez uczestników procesu uczenia się. Ważnym elementem tej metody jest monitorowanie i ewaluowanie własnych postępów w nauce języka oraz w zakresie rozwijania międzykulturowej kompetencji komunikacyjnej²⁰. Dzięki jej zastosowaniu przez cały okres realizacji programu uczestnicy zajęć, w międzykulturowej przestrzeni, ze szczególnym uwzględnieniem różnych form ekspresji werbalnej i plastycznej, będą tworzyć i zbierać materiały dotyczące nauki języka

¹⁹ M. Janicka, *Pakiet metodyczny dla nauczycieli języków obcych i etapu edukacyjnego*, Warszawa 2014, ORE, s. 27–28.

²⁰ A. Młyńarczuk-Sokołowska, K. Szostak-Król, *Zrozumieć Innego. Międzykulturowa kompetencja komunikacyjna w procesie uczenia się języka polskiego jako obcego*, wyd. II, Białystok 2016, s. 53.

polskiego, świadczące o rozwoju własnych kompetencji językowych i pogłębianiu świadomości międzykulturowej.

1. Metody nauczania, techniki nauczania, formy pracy – wiek 6–10 lat

Metody pracy z grupą dzieci rozpoczynającą realizację obowiązku szkolnego w polskich placówkach oświatowych, podlegającą obowiązkowemu rocznemu przygotowaniu przedszkolnemu i na I etapie edukacyjnym, wykorzystywane na zajęciach językowych łączą w sobie różne techniki rozwijania umiejętności językowych z metodami stosowanymi w nauczaniu przedszkolnym i na I etapie edukacyjnym. Opierają się na zabawie językowej i różnych formach ekspresji teatralnej, plastycznej, muzycznej oraz na fizycznej aktywności (ruch, gimnastyka). Aby w pełni wykorzystać proponowane metody i techniki nauczania, zaleca się, w miarę możliwości, prowadzenie zajęć w sali wyposażonej w multimedialne pomoce dydaktyczne typu CD i DVD (docelowo też komputer), a także m.in. tablice do pisania, gry dydaktyczne, karty tematyczne, książki dla dzieci, materiały plastyczne.

Rozpoczęcie nauki nowego języka może być dla dziecka trudne i stresujące. Dlatego lektor lub nauczyciel powinien pomóc dziecku w oswojeniu się z nową sytuacją. Stąd pierwsze zajęcia muszą być krótkie i atrakcyjne, z wieloma grami i zabawami. Dzieci muszą poczuć się na nich bezpiecznie, polubić prowadzącego i mu zaufać. Dlatego proces edukacyjny warto rozpocząć od wyznaczenia stałych elementów zajęć, którymi będą:

- powitanie:
 - wykorzystanie pacynki, która będzie witała się z dziećmi za każdym razem w ten sam sposób i mówiła do nich tylko po polsku,
 - piosenka na powitanie np. „Wszyscy są, witam was, zaczynamy, już czas. Jestem ja, jesteś ty, raz, dwa, trzy”,
 - zabawa z piłką – nauczyciel zadaje pytanie, dziecko odpowiada np. *Jak się nazywasz? Ile masz lat?*
- pożegnanie:
 - pożegnanie z pacynką,
 - piosenka na pożegnanie,
 - używanie zwrotów typu: Do zobaczenia, Do jutra,
 - stempelek na rękę lub naklejka dla chętnych dzieci.

Biorąc pod uwagę założenia metodyki nauczania przedszkolnego i wczesnoszkolnego, na zajęciach powinno się wykorzystywać metody integracyjne, aktywizujące i komunikacyjne, a także uzupełniać je o wybrane elementy nauczania międzykulturowego. W czasie zajęć aktywność powinna być przede wszystkim po stronie dziecka, chociaż od nauczyciela lub lektora wymaga się bycia osobą kierującą procesem uczenia się oraz inspirującą dziecko do

podejmowania aktywności. Ważną funkcję w nauczaniu przedszkolnym i wczesnoszkolnym pełnią także atrakcyjne techniki nauczania²¹, np.:

- wykorzystujące elementy dramy i inscenizacji;
- gry i zabawy językowe:
 - memory,
 - bingo,
 - gry planszowe,
 - gry ruchowe,
 - kalambury,
 - domino obrazkowe.

Pamięć dzieci w wieku 7–10 lat przekształca się z mechanicznej w coraz bardziej logiczną, dlatego dziecko ucząc się, zaczyna dokonywać analizy, przekształceń i organizacji informacji zawartych w materiale przy wykorzystaniu strategii pamięciowych. Stąd w nauczaniu na tym etapie edukacyjnym muszą zacząć pojawiać się techniki pomagające dzieciom skuteczniej zapamiętywać nowy materiał językowy:

- technika rysunku (ponieważ mózg łatwiej zapamiętuje obrazy, przy każdym zapisanym wyrazie dziecko powinno wykonać schematyczny rysunek),
- technika skojarzeń (budowanie skojarzenie między słowem, którego dziecko chce się nauczyć, a słowem lub słowami brzmiącymi podobnie, które dziecko już zna),
- fiszki (samodzielne tworzenie fiszki, w której po jednej stronie znajduje się obrazek, a po drugiej słowo).

W poszczególnych fazach zajęć dzieci mogą pracować pod kierunkiem nauczyciela lub lektora tzw. forma frontalna nauczania, samodzielnie lub w parach albo grupach²². Formy o charakterze frontalnym najlepiej sprawdzają się w początkowych fazach zajęć, kiedy nauczyciel lub lektor prezentuje i utrwala nowy materiał. Prezentacja tekstów, piosenek itp. lub nowego słownictwa ma największy sens wtedy, kiedy przeprowadzana jest na forum klasy. Można także zaproponować dzieciom formę pracy w kręgu, która stanowi pewną odmianę pracy frontальной, ale znosi jednocześnie barierę między nauczycielem i uczeniem oraz zachęca uczniów do większej aktywności. W procesie ćwiczeń wdrożeniowych (reproduktywnych) faza utrwalania może być doskonałą okazją do umożliwienia dzieciom pracy w parach lub w grupach. Aktywnościami, które najbardziej nadają się do pracy grupowej, będą na tym etapie gry i zabawy językowe, takie jak domino lub memory, utrwalające poznane słownictwo lub inne gry i zabawy o charakterze rywalizacyjnym.

²¹ Przykłady metod i technik integracyjnych, aktywizujących, integracyjnych zostały zamieszczone w dalszej części poradnika metodycznego.

²² M. Janicka, *Pakiet metodyczny dla nauczycieli języków obcych I etapu edukacyjnego*, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa 2014, s. 23, dostęp: <http://www.bc.ore.edu.pl/Content/661/pakiet+metodyczny+1.pdf>.

2. Metody nauczania, techniki nauczania, formy pracy – wiek 11–18 lat

Proponowane techniki nauczania i formy pracy w grupie dzieci i młodzieży ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej, rozpoczynających realizację obowiązku szkolnego w polskich placówkach oświatowych na II i III etapie edukacyjnym, bazują na metodach i podejściach zawierających zarówno elementy podejścia komunikacyjnego, jak i zadaniowego. Są także uzupełnione o wybrane elementy nauczania międzykulturowego. Ich celem jest nie tylko opanowanie określonego materiału językowego, lecz także kształtowanie umiejętności interakcyjnych rozwijanych przy wykonywaniu zadań. Wyboru form i metod pracy będzie dokonywał nauczyciel lub lektor po rozpoznaniu możliwości poznawczych dzieci i młodzieży oraz ich potrzeb. Prowadzący zajęcia powinien też wziąć pod uwagę specyfikę kultury wyjściowej nauczonej grupy dzieci i młodzieży cudzoziemskiej. Podobnie jak w przypadku grupy dzieci w wieku 6–10 lat, dobrze byłoby, aby zajęcia odbywały się w sali wyposażonej w multimedialne pomoce dydaktyczne typu odtwarzacze CD i DVD (docelowo także komputer), oraz m.in. tablice do pisania, gry dydaktyczne, karty tematyczne, książki dla dzieci, materiały plastyczne.

Poniżej zostaną zaprezentowane możliwości rozwijania poszczególnych sprawności językowych z uwzględnieniem uwarunkowań rozwojowych uczniów w wieku 11–18 lat, ich możliwości kognitywnych i potrzeb emocjonalnych oraz społecznych.

2.1. Techniki nauczania sprawności słuchania ze zrozumieniem

Sprawność słuchania ze zrozumieniem wydaje się najważniejszą sprawnością językową, która wymaga rozwijania w grupie dzieci i młodzieży cudzoziemskiej, ponieważ uczestnicy zajęć, rozpoczynając naukę języka polskiego, nie potrafią na ogół jeszcze czytać ani pisać w tym języku. Uczestnicy zajęć nabywają sprawności słuchania ze zrozumieniem w sposób naturalny poprzez imersję językową, czyli zanurzenie w rzeczywistość obcojęzyczną²³. Ważną zasadą w rozwijaniu sprawności słuchania ze zrozumieniem jest wzmacnianie umiejętności słuchania globalnego, którego celem jest zrozumienie wypowiedzi z wykorzystaniem domysłu językowego oraz umiejętności słuchania selektywnego, które sprowadza się do koncentrowania uwagi na tym, co naprawdę interesujące lub niezbędne²⁴. W tym celu stosuje się różne techniki i rodzaje ćwiczeń sprzyjające rozwijaniu kompetencji słuchania ze zrozumieniem.

Techniki stosowane przed słuchaniem, które mają skierować uwagę uczestników zajęć na określony temat oraz rozbudzić zainteresowanie słuchaczy:

- rozmowa wstępna w języku ojczystym, przybliżająca tekst, którego uczestnicy zajęć będą słuchali,
- wizualizacja tematu poprzez pokazanie obrazków związanych z treścią tekstu,
- wprowadzenie wyrazów i zwrotów kluczowych dla zrozumienia intencji tekstu,
- podawanie skojarzeń związanych z nowym słownictwem.

²³ *Ku wielokulturowej szkole w Polsce ...*, op. cit., s. 87

²⁴ M. Janicka, *Pakiet metodyczny...*, op. cit., s. 31.

Techniki stosowane podczas słuchania, które mają na celu zmotywowanie ucznia do słuchania oraz ułatwienie rozumienia tekstu:

- pokazywanie obrazków ilustrujących treść słuchanego tekstu,
- ilustrowanie treści tekstu gestykulacją, mimiką lub wykonywaniem określonych czynności.

Uczniowie, którzy nie opanowali sprawności czytania i pisania, mogą ponadto:

- słuchać i dobierać obrazek odpowiedni do treści wysłuchanego tekstu,
- układać obrazki w odpowiedniej kolejności, rysować lub szkicować treści w miarę ich słyszenia.

W przypadku dzieci, które potrafią czytać i pisać, można wykorzystać następujące techniki:

- zaznaczanie w karcie pracy obiektów, które pojawiły się w tekście słuchanym,
- uzupełnianie tabeli uzyskanymi w toku słuchania informacjami lub uzupełnianie tekstu z lukami,
- podkreślanie niewłaściwie zastosowanych słów lub wpisywanie właściwych,
- rozwiązywanie zadań wielokrotnego wyboru oraz zadań opartych na rozpoznawaniu prawdy i fałszu.

Techniki stosowane po wysłuchaniu tekstu, które mają na celu sprawdzenie stopnia zrozumienia tekstu i stanowią punkt wyjścia do dalszych działań edukacyjnych:

- wypełnianie kart pracy,
- ćwiczenia wielokrotnego wyboru,
- uzupełnianie tekstu wyrazami podanymi w ramce,
- ustne lub pisemne odpowiadanie na pytania,
- rozwiązywanie zdań opartych na prawdzie i fałszu,
- łączenie fragmentów tekstów w pary,
- układanie w kolejności fragmentów tekstu,
- odgrywanie wysłuchanych scen.

2.2. Techniki nauczania sprawności czytania ze zrozumieniem

Opanowanie umiejętności czytania tekstów wymaga ćwiczeń przy zachowaniu następującej kolejności: słuchanie wzoru (porównywanie z zapisem), powtarzanie za wzorem na podstawie zapisu (zdobywanie nawyków), próby samodzielnego odczytania tekstu, samodzielne czytanie²⁵. W tej sytuacji nie są najważniejsze zatem szczegółowe informacje zawarte w tekście, ale skupienie uwagi na rozumieniu jego ogólnego sensu lub poszukiwaniu w nim wybranych informacji. Do kształcenia umiejętności czytania ze zrozumieniem najlepiej wykorzystywać proste spreparowane teksty, szczególnie teksty użytkowe, np. tablice informacyjne, ogłoszenia, teksty pozwalające dzieciom poznać zasady funkcjonowania w codziennym życiu szkolnym, np. jadłospis, plan lekcji.

²⁵ *Ku wielokulturowej szkole ...*, op. cit., s. 88–89.

W tym celu stosuje się różne techniki i rodzaje ćwiczeń sprzyjające rozwijaniu kompetencji czytania ze zrozumieniem, które wprowadza się przed przeczytaniem materiału, w trakcie czytania i po przeczytaniu tekstu.

Techniki stosowane przed czytaniem mają na celu wzbudzenie zainteresowania uczestnika zajęć treścią tekstu oraz utrwalenie poznanego już słownictwa, bądź wprowadzenie nowego:

- rozmowa w języku ojczystym przybliżająca tekst,
- pokazywanie obrazków związanych z treścią tekstu,
- zagadki leksykalno-gramatyczne,
- techniki skojarzeniowe,
- odgadywanie dalszego ciągu tekstu.

Techniki stosowane w trakcie czytania wspomagają zrozumienie globalne i selektywne nowego tekstu:

- rozpoznawanie słuchanych wyrazów i zdań,
- wyszukiwanie słów kluczowych,
- krótka odpowiedź,
- uzupełnianie zdań, tabel, diagramów,
- uzupełnianie luk w tekście,
- dopasowywanie fragmentów tekstu do ilustracji,
- porządkowanie rozsypanki zdaniowej w logiczną całość,
- łączenie pytań z odpowiedziami,
- rozwiązywanie zadań opartych na prawdzie i fałszu.

Aby sprawdzić stopień zrozumienia czytanego tekstu, można zastosować następujące techniki:

- odpowiadanie na pytania,
- rozwiązywanie zadań opartych na prawdzie i fałszu,
- nadawanie tytułu tekstowi lub poszczególnym jego częściom,
- uzupełnianie zdań podanymi wyrazami.

2.3. Techniki nauczania sprawności mówienia

W podejściu komunikacyjnym sprawność mówienia i skuteczna komunikacja jest celem nadrzędnym. Stąd już od pierwszych zajęć należy tworzyć sytuacje, w których dzieci i młodzież cudzoziemska będą mogli kształcić umiejętność posługiwania się nowym językiem. Bardzo ważne jest stworzenie atmosfery bezpieczeństwa i akceptacji, aby nie pogłębiała się w nich bariera językowa. Sama gotowość i pierwsze próby posługiwania się językiem polskim powinny być przez nauczyciela lub lektora dostrzegane, chwalone, gdyż takie zachowanie będzie motywowało uczestników zajęć do dalszej nauki.

Techniki stosowane podczas kształcenia sprawności mówienia:

- stosowanie kart z obrazkami,

- zadawanie pytań do treści obrazka,
- odpowiadanie na pytania otwarte dotyczące obrazka,
- opowiadanie treści obrazka,
- wyszukiwanie różnic, przy porównywaniu dwóch obrazków,
- opowiadanie na podstawie historyjki obrazkowej,
- wypowiedź stymulowana rekwizytami,
- odgrywanie ról na podstawie instrukcji,
- symulacje sytuacyjne,
- scenki dramowe.

2.4. Techniki nauczania sprawności pisania

Sprawnością wspierającą pozostałe trzy sprawności językowe jest umiejętność pisania. Sprawność tę należy rozwijać dopiero wtedy, gdy uczestnicy zajęć opanują ją w języku ojczystym i uważać za sprawność wspierającą zapamiętywanie i utrwalanie nowego materiału leksykalnego.

Techniki kształcenia sprawności pisania:

- uzupełnianie luk,
- uzupełnianie krzyżówek,
- uzupełnianie dialogów,
- podpisywanie ilustracji,
- pisanie prostych tekstów na podstawie schematu,
- pisanie odpowiedzi do przeczytanego lub wysłuchanego tekstu,
- tworzenie prostych opisów, np. ludzi, zwierząt, przedmiotów.

2.5. Techniki nauczania wymowy i słownictwa

Nauczanie poprawnej wymowy powinno być integrowane z nauczaniem słownictwa. Wśród uczestników zajęć w wieku 11–18 lat umiejętność rozpoznawania fonemów można rozwijać poprzez stosowanie następujących technik:

- prezentowanie dwóch wyrazów różniących się tylko jednym fonemem i mających różne znaczenia,
- dopasowanie wyrazu usłyszanego do jego zapisu graficznego,
- dopasowanie obrazka do usłyszanego wyrazu.

Oprócz umiejętności rozpoznawania fonemów ważne jest także trenowanie poprawnej wymowy, które może polegać na:

- wspólnym, wielokrotnym powtarzaniu realizacji fonetycznych wyrazów (imitacja),
- indywidualne powtarzanie usłyszanych wyrazów.

Techniki stosowane przy wprowadzaniu i utrwalaniu nowego słownictwa to najczęściej metody oglądowe, mające na celu aktywizację percepcji wzrokowej:

- demonstracja, czyli informowanie o znaczeniu słów poprzez prezentację rekwizytu, zilustrowanie za pomocą obrazka, karty, pokazanie czasownika poprzez ruch np. czynności biegania, wykorzystanie gestykulacji, mimiki do informowania o znaczeniu przysłówków,
- wykorzystanie pomocy wizualnych typu: plansze, plakaty, filmy, foliogramy,
- techniki asocjacyjne (skojarzeniowe),
- wielokrotne powtarzanie i utrwalanie słownictwa (imitacja).

3. Zalecane materiały dydaktyczne

Podczas zajęć lektor lub nauczyciel powinien wykorzystywać przede wszystkim materiał dydaktyczny zawarty w podręczniku do nauki języka polskiego jako obcego *Językowa podróż po Polsce* oraz załączone karty pracy.

Podręcznik składa się z **24 lekcji**, na których realizację przewiduje się **48 godzin dydaktycznych**. Materiał dydaktyczny **jednej jednostki lekcyjnej** powinien być realizowany na **dwóch godzinach lekcyjnych (2 x 45 minut)**. Jeśli lekcja nie sprawi uczestnikom kłopotu, nadwyżkę czasu należy wykorzystywać na powtórzenie i utrwalenie materiału gramatyczno-leksykalnego, w czym pomocne będą karty pracy oraz gry i zabawy językowe. W razie potrzeby można przedłużyć czas przeznaczony na realizację jednej lekcji.

Zaleca się rozpoczęcie realizacji programu od **zajęć wprowadzających (45 minut)**, w trakcie których uczestnicy założą międzykulturowe portfolio będące narzędziem monitorowania i ewaluacji postępów w nauce języka polskiego jako obcego. Szczegółowe instrukcje związane z tym działaniem znajdują się w załączniku nr 1.

Oceną realizacji programu są **zajęcia podsumowujące (trwające 45 minut)** prowadzone **metodą stacji**, podczas których uczestnicy zajęć utrwala i sprawdzą poziom opanowania treści kształcenia podejmowanych w toku zajęć (treści leksykalnych, gramatycznych, funkcjonalnych, międzykulturowych). Szczegółowe instrukcje związane z tym działaniem znajdują się w załączniku nr 2.

Karty pracy w poradniku metodycznym ułożone są w takiej kolejności, w jakiej mają się pojawiać na zajęciach. Informacje o tym, które karty pracy można wykorzystać w czasie danej jednostki lekcyjnej, znajdują się w rozkładzie materiału podręcznika *Językowa podróż po Polsce*. Przygotowane karty pracy uwzględniają zróżnicowanie wiekowe uczestników zajęć. Ikona sugeruje, w jakiej grupie wiekowej można je wykorzystać:

karta pracy skierowana do dzieci w wieku 6–10 lat

karta pracy skierowana do dzieci i młodzieży w wieku 11–15 lat

karta pracy skierowana do młodzieży w wieku 16–18 lat

Zawarty w programie zakres treści i propozycji dydaktycznych jest obszerny (często wykracza poza jedną jednostkę lekcyjną), dlatego lektor lub nauczyciel, który odpowiada za realizację programu, ma możliwość wprowadzania treści programowych i propozycji dydak-

tycznych w różnym zakresie i kolejności, które powinny być dostosowane do specyficznych potrzeb i możliwości członków danej grupy wiekowej.

VI. Monitorowanie i ewaluacja

Program zakłada stosowanie na wszystkich etapach realizacji przyjaznych dzieciom i młodzieży ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej narzędzi monitorowania i ewaluacji postępów w nauce języka polskiego jako obcego.

Sposób oceniania podczas zajęć nie zakłada stosowania klasycznych form sprawdzania poziomu wiedzy i umiejętności, takich jak testy czy sprawdziany. Do oceny efektów uczenia się służy arkusz autoewaluacji zamieszczony w załączniku nr 3.

Ocena postępów językowych osób uczestniczących w zajęciach odbywać się będzie poprzez wykorzystanie międzykulturowego portfolio. Portfolio jest propozycją metodyczną nastawioną na ocenę umiejętności uczestnika zajęć, przy czym nie liczy się tylko rezultat końcowy, lecz przede wszystkim wysiłek i praca, jakie zostały podjęte w trakcie nauki.

Praca za pomocą metody międzykulturowego portfolio wymaga szczegółowego omówienia na specjalnie zorganizowanych zajęciach wprowadzających. W ich trakcie warto zaprezentować uczestnikom formułę pracy z wykorzystaniem zindywidualizowanej teczki lub segregatora (międzykulturowego portfolio), która jednocześnie wyklucza prowadzenie tradycyjnego zeszytu. Na tym etapie warto stworzyć uczestnikom zajęć przestrzeń do analizy ich potrzeb i możliwości oraz włączyć do procesu uczenia się ich pomysły.

W grupach młodszych należy zadbać o wyjaśnienie istoty pracy za pomocą metody międzykulturowego portfolio, biorąc pod uwagę możliwości percepcyjne i językowe dzieci. W celu zindywidualizowania teczki lub segregatora wystarczy zainicjować przygotowanie rysunku lub pracy plastycznej (można wykorzystać różne techniki) obrazującej to, co dla dzieci jest ważne (zainteresowania, marzenia) oraz podpisanej ich imieniem i nazwiskiem. Podstawą pierwszej strony międzykulturowego portfolio może być np. autoportret dziecka. W przypadku pracy z grupami cudzoziemców w wieku 11–18 lat można postępować według instrukcji, która znajduje się w załączniku nr 1.

Merytoryczna struktura międzykulturowego portfolio została opracowana w nawiązaniu do treści kształcenia zawartych w programie nauczania języka polskiego jako obcego *Językowa podróż po Polsce* oraz zawartej w ESKOJ liście niezbędnych umiejętności międzykulturowych, w skład których wchodzi:

- dostrzeganie związku między kulturą własną a obcą,
- wrażliwość kulturowa oraz dokonywanie właściwych wyborów strategii komunikacyjnych i ich odpowiedniego użycia w kontakcie z osobami z innych kultur,
- pośredniczenie między kulturą własną a kulturą obcą oraz radzenie sobie z międzykulturowymi nieporozumieniami i wynikającymi stąd sytuacjami konfliktowymi,
- próby przezwyciężenia stereotypów.

Międzykulturowe portfolio stanowi zbiór osobistych dokumentów każdego z uczestników zajęć, dzięki któremu można systematycznie monitorować rozwój kompetencji komunikacyjnych oraz międzykulturowych na różnych etapach uczenia się języka. Nauka języka polskiego z perspektywy osób z doświadczeniem migracji jest procesem długotrwałym i zróżnicowanym. Każda osoba uczy się we własnym tempie, rezultaty nauki też nie są od razu widoczne dla lektora czy nauczyciela. Metoda międzykulturowego portfolio, oprócz tego, że umożliwia gromadzenie materiałów²⁶, takich jak: karty pracy, wypracowania, prace plastyczne o tematyce międzykulturowej, pozwala uczącemu się dostrzegać również indywidualne postępy w nauce oraz stwarza poczucie odpowiedzialności za przebieg procesu uczenia się nowego języka. Proponowane rozwiązanie metodyczne umożliwia osobom z doświadczeniem migracji podjęcie refleksji nad tym, na jakim poziomie sytuowała się ich znajomość języka polskiego i społeczno-kulturowych realiów życia w Polsce w momencie rozpoczęcia nauki, a także obserwowanie, jak rozwijają się ich kompetencje na poszczególnych etapach nauki oraz w momencie zakończenia cyklu zajęć językowych.

Metoda międzykulturowego portfolio może być także wykorzystana przez rodziców ze środowisk migracyjnych do monitorowania postępów dzieci i młodzieży w nauce nowego języka. Dzięki tej metodzie uczestnicy zajęć językowych mają możliwość systematycznego prezentowania rodzicom własnych osiągnięć edukacyjnych, a rodzice śledzenia postępów swoich dzieci m.in. poprzez wgląd do materiałów zgromadzonych w międzykulturowych portfolio. Zawartość międzykulturowego portfolio może też dodatkowo stanowić zbiór informacji o Polsce i być źródłem nowych doświadczeń międzykulturowych.

²⁶ H. Konopka, *Co włożyć do portfolio, czyli teczka tematyczna jako forma pracy i oceniania*, http://www.ceo.org.pl/portal/b_koss_koss_dla_nauczycieli_jak_uczyc_kossa_doc?docId=3517, (dostęp: 7.01.2019).

ZAŁĄCZNIKI DO PROGRAMU NAUCZANIA

Załącznik nr 1

Instrukcja

Witaj!

Przed Tobą ciekawe i ważne zadanie! Nauczysz się samodzielnie prowadzić międzykulturowe portfolio. W trakcie trwania zajęć z języka polskiego jako obcego będziesz gromadził/gromadziła w nim własne prace (karty pracy, teksty pisane, ilustracje, rysunki itp.), materiały, dokumenty, fiszki, ankiety, prace domowe, które będą dokumentowały Twoje umiejętności językowe i doświadczenia międzykulturowe z różnych okresów nauki języka polskiego. Dodatkowo będzie toteczka dokumentująca Twój proces uczenia się.

Jeśli podoba Ci się pomysł prowadzenia międzykulturowego portfolio, proponuję Ci na początku następujące czynności:

1. Załóż segregator, do którego będziesz wpinać koszulki i kartki A4.
2. Przygotuj kilka kolorowych kartek A4, które będą służyły jako kartki tytułowe poszczególnych lekcji.
3. Następnie wspólnie przygotujemy plan portfolio.
4. Podczas realizacji kolejnych tematów lekcji w portfolio będziesz umieszczać swoje prace, materiały przygotowane na zajęcia itp.
5. Pamiętaj, że portfolio to Twój osobisty dokument i ma zawierać Twoje samodzielne prace i opis Twoich osobistych doświadczeń, ponieważ będzie on podlegał ocenie na zakończenie kursu.
6. Liczę na Ciebie i życzę powodzenia!

Załącznik nr 2

Językowa podróż po Polsce

(zajęcia podsumowujące)

Instrukcja

Lektor/nauczyciel prosi uczestników zajęć o wyciągnięcie z torby (przypominającej torbę konduktora) małych karteczek symbolizujących bilety. Na tej podstawie dzieli uczestników zajęć na grupy. Następnie wyjaśnia uczestnikom zajęć, że za chwilę wyruszą jeszcze raz w językową podróż po Polsce. Będzie to podróż pociągiem, który zatrzymuje się na wielu różnych stacjach. Tam będą czekać na nich zadania do wykonania, za które będą otrzymywać punkty.

Materiały dydaktyczne

karty pracy 1–15, kolorowe kredki

STACJA 1 (karta działania)

Połączcie w pary.

do

dobry

dobry

widzenia

dzień

jutra

na

zobaczenia

do

wieczór

do

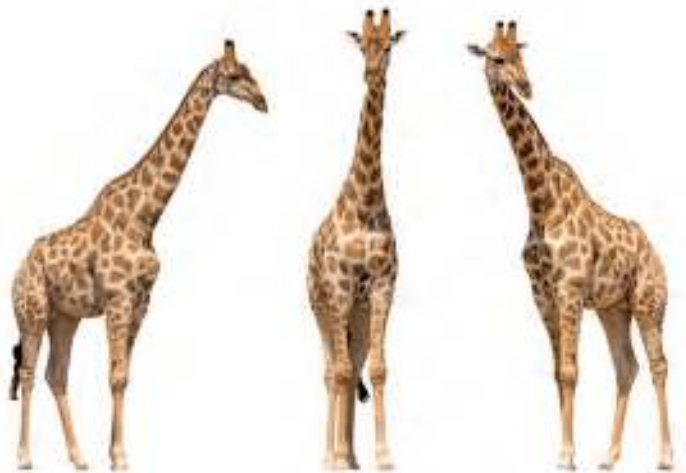
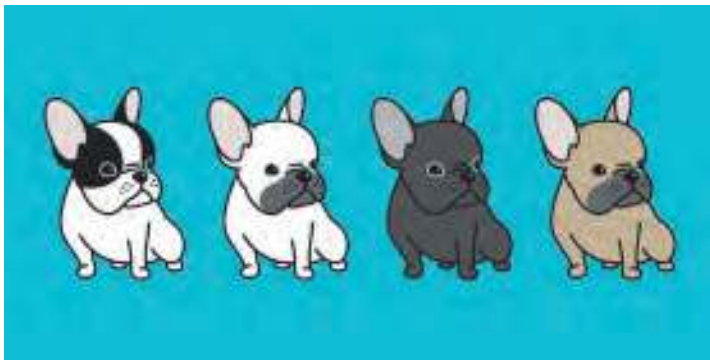
razie

Maksymalna liczba pkt. 6

Liczba uzyskanych pkt.:

STACJA 2 (karta działania)

Policzcie zwierzęta.

Maksymalna liczba pkt. 3

Liczba uzyskanych pkt.:

STACJA 3 (karta działania)

Odpowiedzcie na pytanie.

Skąd jesteście?

Polska

Jestem z

Ukraina

Jestem z

Czeczenia

Jestem z

Maksymalna liczba pkt. 4

Chiny

Jestem z

Liczba uzyskanych pkt.:

STACJA 4 (karta działania)

Połączcie nazwę miasta z obrazkiem.

Warszawa

Kraków

Poznań

Gdańsk

Maksymalna liczba pkt. 4

Liczba uzyskanych pkt.:

STACJA 5 (karta działania)

Zaznaczcie: a) stołówkę, b) bibliotekę, c) pracownię komputerową.

Maksymalna liczba pkt. 3

Liczba uzyskanych pkt.:

STACJA 6 (karta działania)

Połączcie w pary.

Kim ona/on jest z zawodu?

lekarka

sprzedawca

dentysta

taksówkarz

policjant

Maksymalna liczba pkt. 5

Liczba uzyskanych pkt.:

STACJA 7 (karta działania)

Wpiszcie do kalendarza nazwy kolejnych dni tygodnia.

Marzec

18

poniedziałek

.....

Marzec

22

.....

Marzec

19

.....

Marzec

23

.....

Marzec

20

.....

Marzec

24

.....

Marzec

21

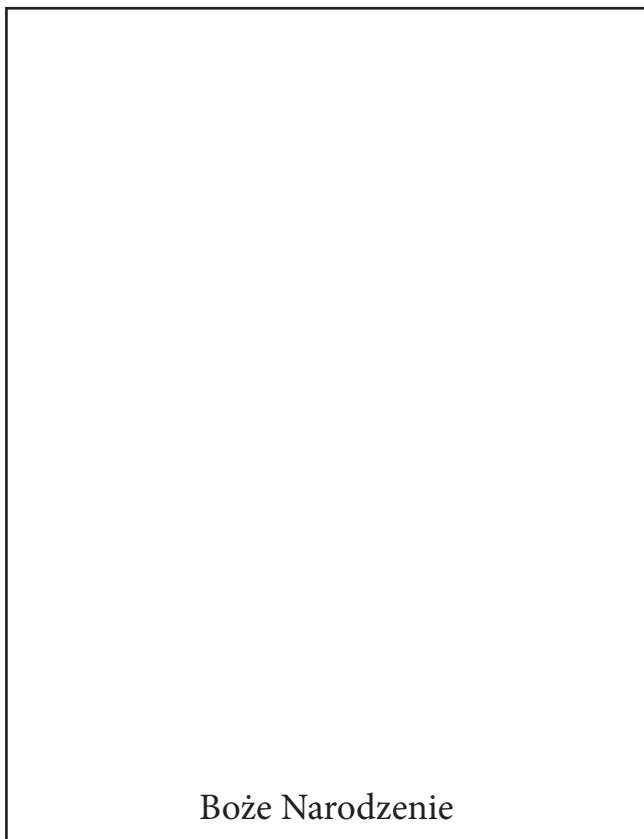
.....

Maksymalna liczba pkt. 6

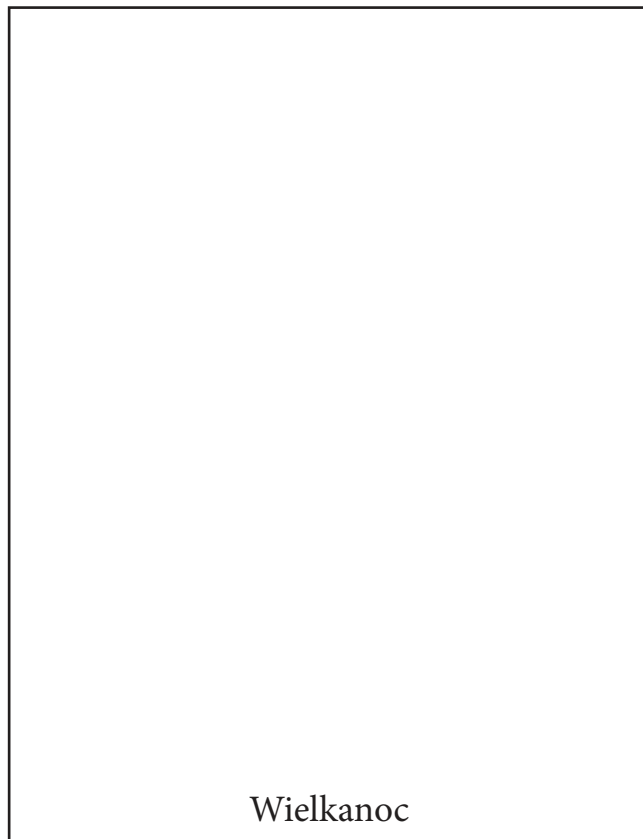
Liczba uzyskanych pkt.:

STACJA 8 (karta działania)

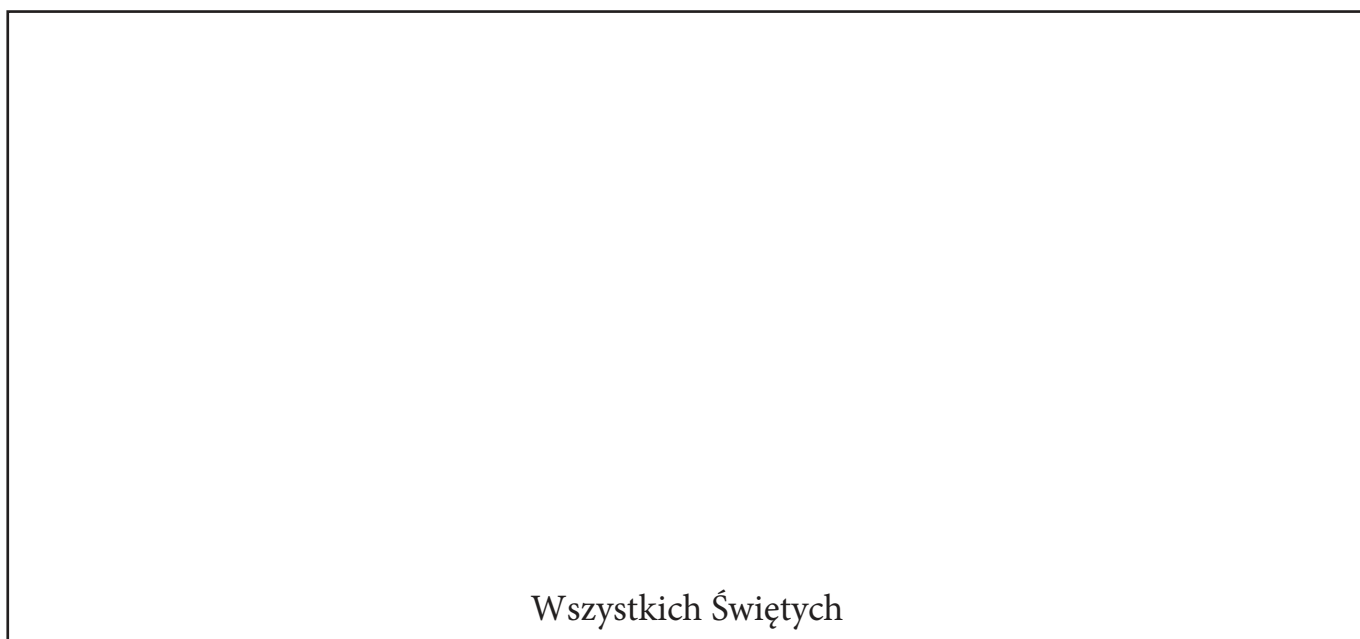
Narysujcie po jednym symbolu (przedmiocie), który kojarzy się z następującymi świętami:

Boże Narodzenie

Wielkanoc

Wszystkich Świętych

Maksymalna liczba pkt. 3

Liczba uzyskanych pkt.:

STACJA 9 (karta działania)

Popatrzcie na obrazki i napiszcie, gdzie znajdują się rzeczy?

Książka jest biurku.

Miś jest fotela.

Torba jest stołem.

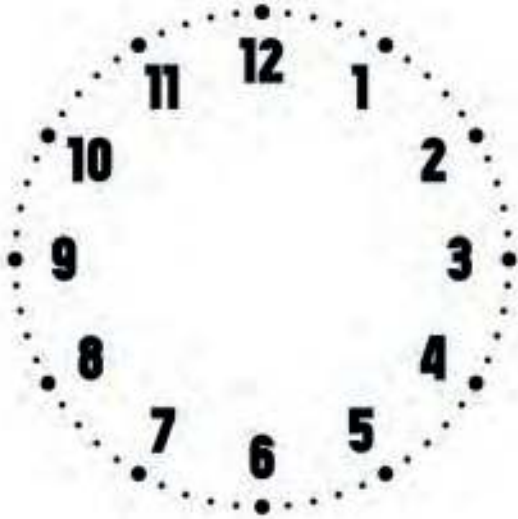

Maksymalna liczba pkt. 3

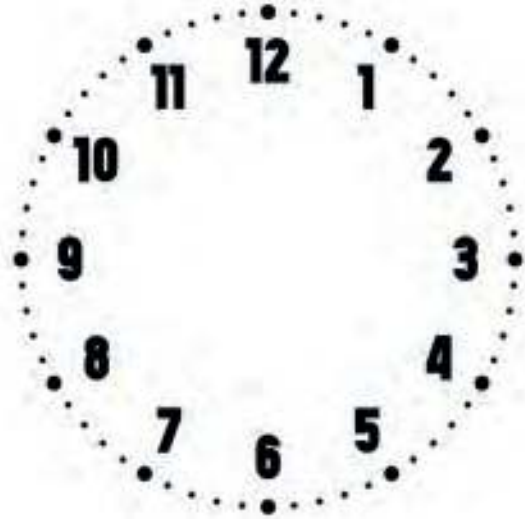
Liczba uzyskanych pkt.:

STACJA 10 (karta działania)

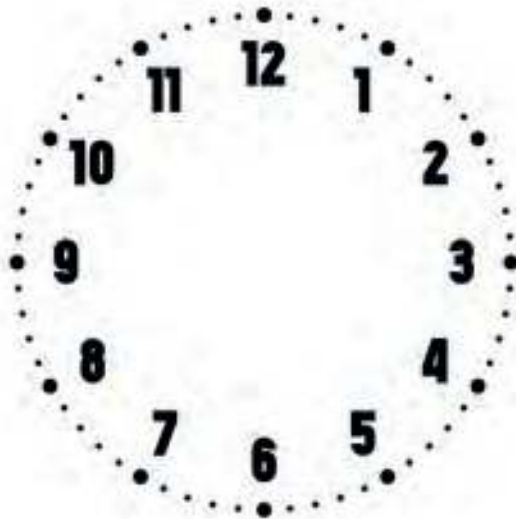
Zaznaczcie na zegarach, która jest godzina?

ósma

trzecia czterdzieści pięć

piąta trzydzieści

Maksymalna liczba pkt. 3

Liczba uzyskanych pkt.:

STACJA 11 (karta działania)

Zakreślcie, co można kupić w waszym szkolnym sklepiku:

- drożdżówkę
- zupę
- sok jabłkowy
- woda mineralna
- pizzę

Maksymalna liczba pkt. 3

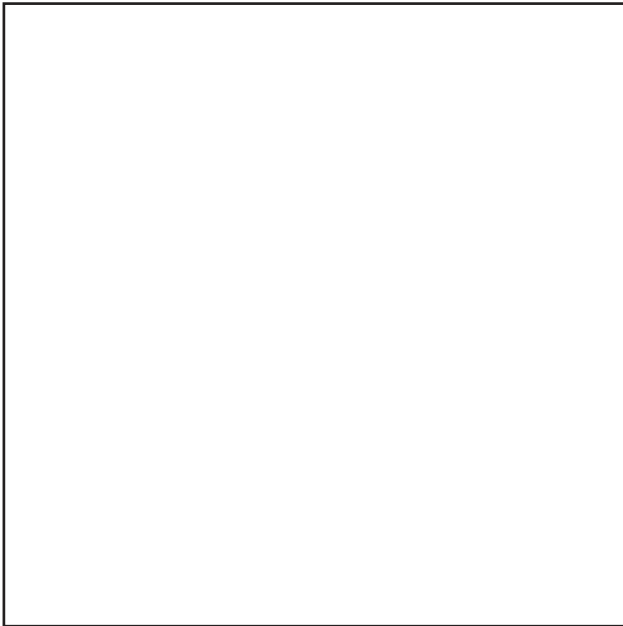
Liczba uzyskanych pkt.:

STACJA 12 (karta działania)

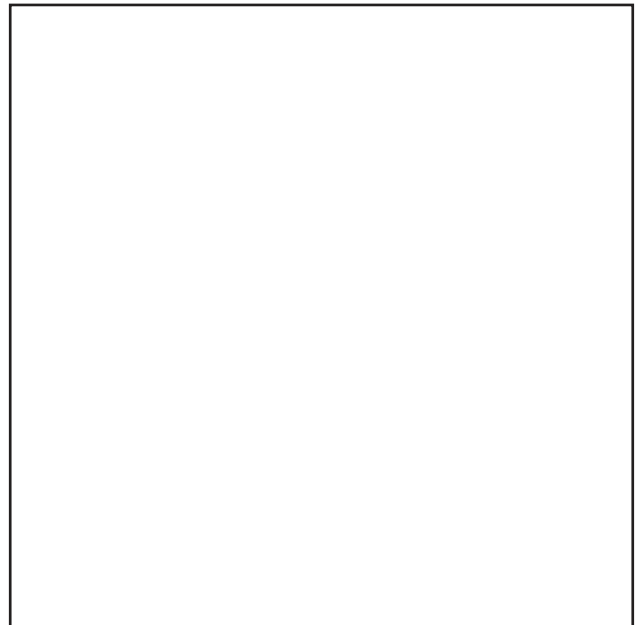
Uporządkujcie kolejność posiłków. Narysujcie danie obiadowe.

kolacja, śniadanie, obiad

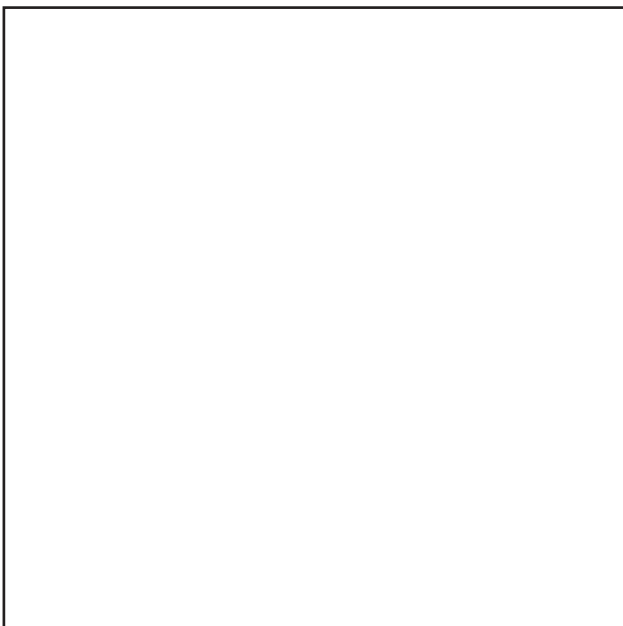
1..... 2..... 3.....

śniadanie

obiad

kolacja

Maksymalna liczba pkt. 4

Liczba uzyskanych pkt.:

STACJA 13 (karta działania)

Połączcie w pary.

usta

nos

oczy

włosy

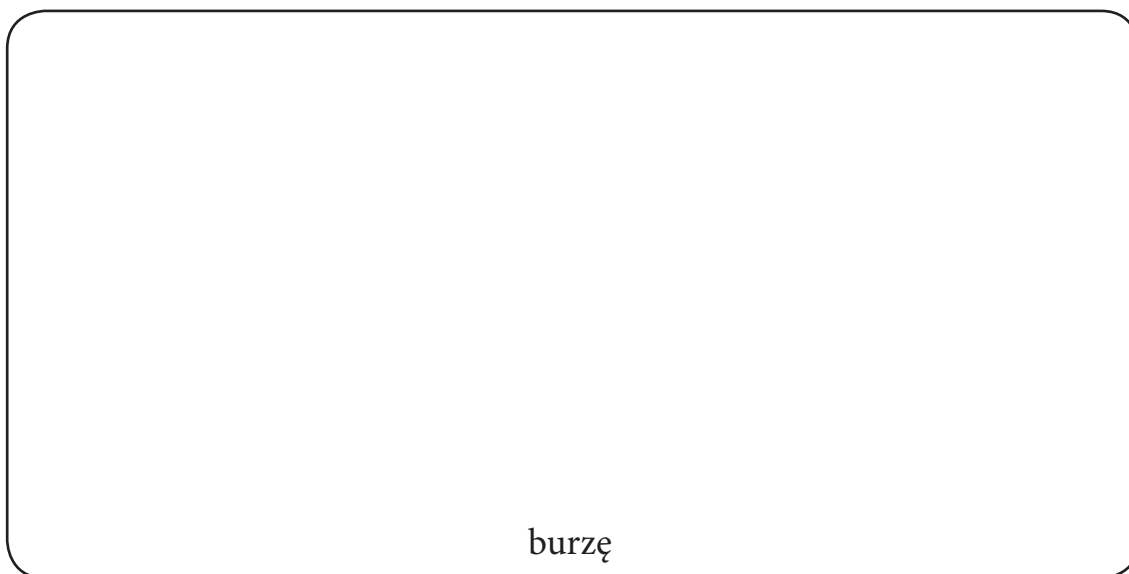

Maksymalna liczba pkt. 4

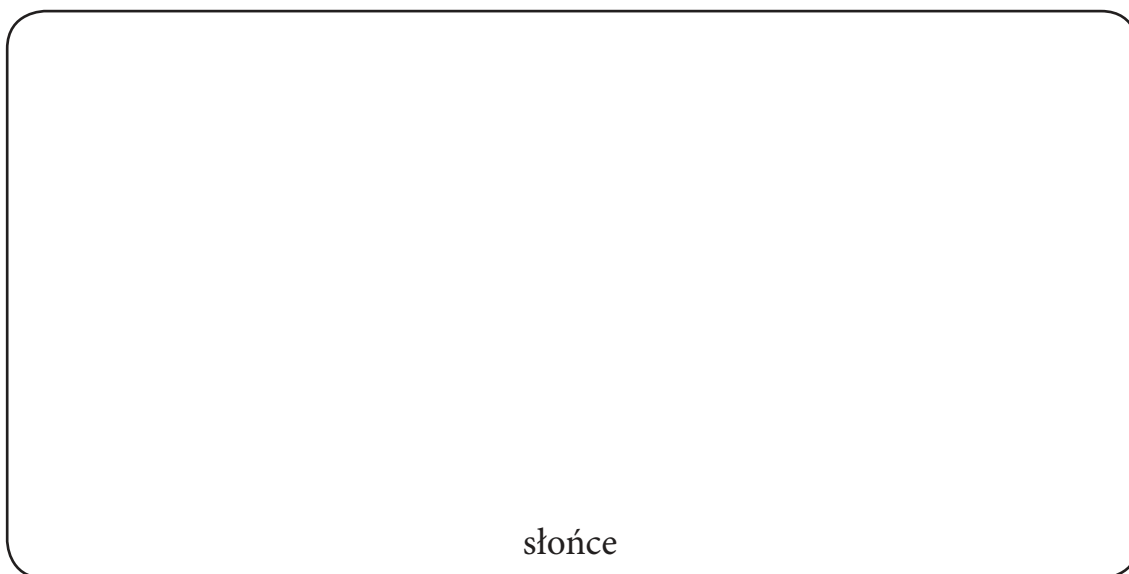
Liczba uzyskanych pkt.:

STACJA 14 (karta działania)

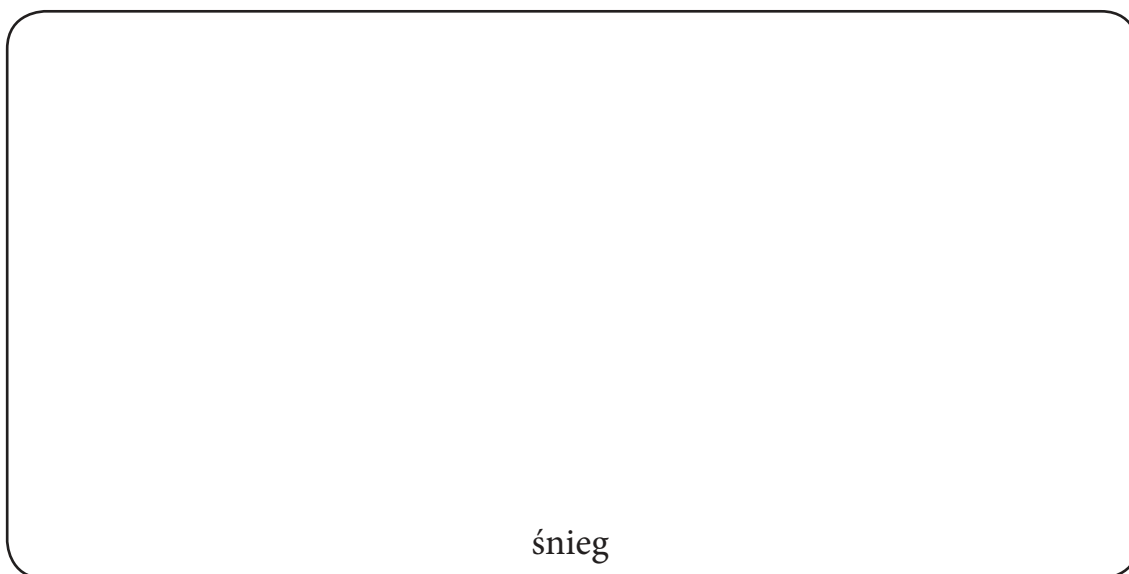
Narysujcie.

burzę

słońce

śnieg

Maksymalna liczba pkt. 3

Liczba uzyskanych pkt.:

STACJA 15 (karta działania)

Zapiszcie nazwy polskich stolic.

Legenda o Lechu, Czechu i Rusie

Dawno temu trzech bracia Lech, Czech i Rus wyruszyli w drogę, aby znaleźć nowy dom. Czech poszedł na południe, Rus na wschód, a Lech na północ. Lech wędrował bardzo długo. Pewnego dnia, gdy odpoczywał pod drzewem, nadleciał biały orzeł. Ptak miał tam swoje gniazdo. W tym miejscu Lech zbudował duże miasto – Gniezno. Gniezno to pierwsza stolica Polski. Potem stolicą Polski był Kraków. Teraz stolicą Polski jest Warszawa. Znak białego orła to do dziś godło Polski.

1

2

3

Maksymalna liczba pkt. 3

Liczba uzyskanych pkt.:

Zakończenie

Lektor/nauczyciel wręcza uczestnikom zajęć dyplomy podróżników. Zachęca do kontynuowania językowej podróży po Polsce oraz innych krajach świata.

Załącznik nr 3

Językowa podróż po Polsce (arkusz autoewaluacji)

Oceń siebie!

Narysuj przy temacie lekcji (przystanku):

- trzy chorągiewki, kiedy umiesz wszystko bardzo dobrze
- dwie chorągiewki, gdy umiesz dużo, ale musisz jeszcze popracować, żeby nauczyć się wszystkiego
- jedną chorągiewkę, kiedy umiesz mało i czeka Cię jeszcze dużo pracy, żeby nauczyć się wszystkiego

Lp.	Tytuł zajęć	Samoocena
(Lekcja 1) Przystanek 1	Cześć! Dzień dobry!	
(Lekcja 2) Przystanek 2	Jak masz na imię?	
(Lekcja 3) Przystanek 3	Alfabet i liczebniki	
(Lekcja 4) Przystanek 4	Skąd jesteś?	

Lp.	Tytuł zajęć	Samocena
(Lekcja 5) Przystanek 5	Witamy w Polsce!	
(Lekcja 6) Przystanek 6	Co to jest?	
(Lekcja 7) Przystanek 7	Poznaj moją szkołę	
(Lekcja 8) Przystanek 8	Ja i moja rodzina	
(Lekcja 9) Przystanek 9	Kim jesteś? Kim chcesz zostać? Czym się interesujesz?	

Lp.	Tytuł zajęć	Samooceana
(Lekcja 10) Przystanek 10	Tydzień, miesiąc, rok	
(Lekcja 11) Przystanek 11	Kalendarz roku szkolnego	
(Lekcja 12) Przystanek 12	Polskie święta i zwyczaje	
(Lekcja 13) Przystanek 13	Mój dzień w domu i w szkole	
(Lekcja 14) Przystanek 14	Mój dom	

Lp.	Tytuł zajęć	Samooceana
(Lekcja 15) Przystanek 15	Liczę do 100	
(Lekcja 16) Przystanek 16	Która godzina?	
(Lekcja 17) Przystanek 17	W szkolnym sklepiku	
(Lekcja 18) Przystanek 18	Muszę coś zjeść. Szkolna stołówka.	
(Lekcja 19) Przystanek 19	Oczy, uszy, usta, nos ...	

Lp.	Tytuł zajęć	Samooceana
(Lekcja 20) Przystanek 20	W co się ubrać do szkoły?	
(Lekcja 21) Przystanek 21	Jaka jest dziś pogoda?	
(Lekcja 22) Przystanek 22	Droga do szkoły	
(Lekcja 23) Przystanek 23	Jedziemy na wycieczkę do lasu	
(Lekcja 24) Przystanek 24	Trochę historii	

PRZYKŁADOWE KONSPEKTY

Konspekt nr 1

Temat zajęć	Cześć! Dzień dobry!	
Poziom nauczania	I etap edukacyjny	
Czas trwania zajęć	2x45 min.	
Cele zajęć	<p>Uczestnik zajęć:</p> <ul style="list-style-type: none"> – umie zastosować konwencje grzecznościowe charakterystyczne dla polskiej kultury, – umie zastosować oficjalne i nieoficjalne sposoby witania się i żegnania w Polsce w zależności od pory dnia, – prezentuje oficjalne i nieoficjalne sposoby witania się i żegnania oraz zwroty grzecznościowe stosowane w jego kraju pochodzenia, – rozwija sprawność rozumienia ze słuchu, – rozwija sprawność mówienia. 	
Techniki pracy	<ul style="list-style-type: none"> – piosenka, – gry i zabawy językowe, – wielokrotne powtarzanie usłyszanych wzorów (imitacja), – drama, – uzupełnianie luk. 	
Formy pracy	<ul style="list-style-type: none"> – indywidualna, – grupowa, – zbiorowa. 	
Pomoce i materiały dydaktyczne	<ul style="list-style-type: none"> – nagranie audio lub audiowizualne piosenki <i>Wszyscy są, witam Was...</i> (dostęp: https://www.youtube.com/watch?v=h9wMpq8kqkA), – podręcznik <i>Językowa podróż po Polsce</i>, – alfabet (duży format); – pacynka, – duża mapa świata, – rekwizyty związane z podróżowaniem (np. kartki pocztowe przedstawiające różne polskie miejscowości, dwujęzyczne rozmówki), – ilustracje przedstawiające dzieci i osoby dorosłe w różnych sytuacjach społecznych (np. dzieci na boisku, przed szkołą, nauczyciel i uczeń na szkolnym korytarzu), – woreczek z przedmiotami codziennego użytku oraz przyborami szkolnymi (np. ołówek, notes, chusteczki higieniczne), – arkusz autoewaluacji. 	
Przebieg lekcji	Wprowadzenie/rozgrzewka	
	Lektor/nauczyciel (czynności):	Uczestnicy zajęć (czynności):
	<ul style="list-style-type: none"> – zaprasza dzieci do stworzenia kręgu, po czym śpiewa piosenkę <i>Wszyscy są, witam Was...</i> (zob. zał. 1), włącza dzieci do wspólnego śpiewania, – inicjuje zabawę (zob. zał. 1) rozpoczynającą językową podróż po Polsce, 	<ul style="list-style-type: none"> – powtarzają treść piosenki za lektorem/nauczycielem oraz uczestniczą w prowadzonej przez niego zabawie językowej.

Przebieg lekcji	<ul style="list-style-type: none"> – wprowadza rytuał powitania, w którym wykorzystuje pacynkę, informuje dzieci, że pacynka będzie im towarzyszyć przez cały cykl spotkań²⁷, – proponuje dzieciom, aby zastanowiły się nad imieniem, które można nadać pacynce podczas kolejnych zajęć. 	
	Część główna	
	Lektor/nauczyciel (czynności):	Uczestnicy zajęć (czynności):
	<ul style="list-style-type: none"> – czyta treść zadania 1 dotyczącego oficjalnych i nieoficjalnych form witania się i żegnania stosowanych w Polsce, – zwraca uwagę na poprawną wymowę zwrotów. 	<ul style="list-style-type: none"> – powtarzają oficjalne i nieoficjalne formy witania się i żegnania stosowane w Polsce zaproponowane w zadaniu 1, – ćwiczą poprawną wymowę.
	<ul style="list-style-type: none"> – inicjuje wykonanie zadania 2, – kontroluje poprawną pisownię poznanych zwrotów. 	<ul style="list-style-type: none"> – wykonują zadanie 2, – ćwiczą poprawną pisownię poznanych zwrotów.
	<ul style="list-style-type: none"> – inicjuje wykonanie zadania 3, – sprawdza poprawność wykonania zadania. 	<ul style="list-style-type: none"> – wykonują zadanie 3.
	<ul style="list-style-type: none"> – w nawiązaniu do zadań 1-3 proponuje odegranie scenek przedstawiających oficjalne i nieoficjalne sposoby witania się i żegnania z osobami w różnym wieku. Prosi dzieci, aby dobrały się w pary. Rozdaje im ilustracje przedstawiające dzieci i osoby dorosłe w różnych sytuacjach społecznych (np. dzieci na boisku, przed szkołą, nauczyciela i ucznia na szkolnym korytarzu). Prosi, aby dzieci przywitały się i pożegnały, adekwatnie do sytuacji, używając słownictwa poznanego na zajęciach. – obserwuje pracę dzieci, stara się je wspierać, wykorzystując pacynkę do pobudzenia aktywności dzieci. 	<ul style="list-style-type: none"> – w parach odgrywają scenki dotyczące witania się i żegnania z osobami z różnym wiekiem, w różnych sytuacjach społecznych na podstawie ilustracji przekazanych przez lektora/nauczyciela.
	<ul style="list-style-type: none"> – czyta treść zadania 4, – prosi o powtórzenie zwrotów, – sprawdza poprawność wykonania zadania. 	<ul style="list-style-type: none"> – powtarzają zwroty czytane przez lektora/nauczyciela, – numerują zwroty w kolejności podawanej przez lektora/nauczyciela.

²⁷ W celu uniknięcia faworyzowania jakiegokolwiek grupy etnicznej lub narodowej, do realizacji zajęć warto włączyć pacynkę nieprzypominającą żadnej z tych grup.

	<ul style="list-style-type: none"> – inicjuje zabawę językową umożliwiającą praktyczne zastosowanie słów „proszę” i „dziękuję”. Za pomocą pacynki prosi poszczególne osoby o wyjęcie jednego przedmiotu z woreczka (np. ołówek, notes, chusteczki higieniczne), mówiąc „proszę”. Dzieci w odpowiedzi używają zwrotu „dziękuję”. Podaje dzieciom nazwy poszczególnych przedmiotów (opcjonalnie), prosząc o ich powtórzenie. 	<ul style="list-style-type: none"> – biorą udział w zabawie językowej, używając zwrotu „dziękuję”; – powtarzają nazwy przedmiotów wyciągniętych z woreczka (opcjonalnie).
	<ul style="list-style-type: none"> – inicjuje zadanie 5, – sprawdza prawidłowy zapis dwuznaków w zwrotach. 	– wykonują zadanie 5.
	<ul style="list-style-type: none"> – inicjuje zadanie 6, – sprawdza znajomość wcześniej poznanych zwrotów. 	– wykonują zadanie 6.
Zakończenie		
	Lektor/nauczyciel (czynności):	Uczestnicy zajęć (czynności):
Ewaluacja/autoewaluacja	<ul style="list-style-type: none"> – za pomocą arkusza autoewaluacji inicjuje autoewaluację wiedzy i umiejętności zdobytych na zajęciach. Wykorzystując pacynkę, czyta pytanie zawarte w arkuszu oraz warianty odpowiedzi. Pomaga dzieciom w wyborze odpowiedniej odpowiedzi. 	– dokonują autoewaluacji.
Praca domowa	<ul style="list-style-type: none"> – zadaje pracę domową polegającą na przygotowaniu prostego komiksu, który obrazuje popularne sposoby witania się i żegnania w krajach pochodzenia uczestników zajęć z uwzględnieniem słownictwa poznanego na zrealizowanej lekcji. 	– słuchają instrukcji.
	<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystując pacynkę, żegna się z dziećmi, wypowiadając wierszyk: <i>Do widzenia, żegnam Was. Pierwszą lekcję zakończyć czas.</i> 	– żegnają się z pacynką.

Załącznik nr 1

Treść piosenki: *Wszyscy są, witam was, zaczynamy już czas. Jestem ja, jesteś ty, raz, dwa, trzy.*

dostęp: <https://www.youtube.com/watch?v=h9wMpq8kqkA>

Zabawa językowa: Lektor/nauczyciel stoi wraz z dziećmi w kręgu, trzyma w ręku pacynkę, prosi dzieci o powtórzenie za nim gestów:

- *Wszyscy są, witam Was* – uczestnicy zajęć rozkładają szeroko ręce,
- *Zaczynamy już czas* – nauczyciel/lektor wskazuje na mapę świata, pokazuje kraje pochodzenia uczestników zajęć, Polskę, a następnie przedmioty/rekwizyty związane z podróżowaniem i nauką języka polskiego (np. pocztówki przedstawiające Polskę, dwujęzyczne rozmówki). Część z nich może być umieszczona w walizce/torbie podróżnej,
- *Jestem ja, jesteś ty* – wszyscy wskazują na siebie oraz koleżanki/kolegów,
- *Raz, dwa, trzy* – wszyscy klaszczą rytmicznie w dłonie.

Konspekt nr 2

Temat zajęć	Skąd jesteś?	
Temat zajęć	Skąd jesteś?	
Poziom nauczania	I etap edukacyjny	
Czas trwania zajęć	2x45 min.	
Cele zajęć	Uczestnik zajęć: <ul style="list-style-type: none"> – zna nazwy wybranych państw i miast (w tym polskich), – odpowiada na pytania: <i>Skąd jesteś? Gdzie mieszkasz?</i>, – jest zmotywowany do poznawania Polski (w tym miasta i regionu, w którym mieszka). 	
Techniki pracy	<ul style="list-style-type: none"> – piosenka, – gry i zabawy dydaktyczne, – wielokrotne powtarzanie usłyszanych wzorów (imitacja), – uzupełnianie zdań. 	
Formy pracy	<ul style="list-style-type: none"> – indywidualna, – grupowa, – zbiorowa. 	
Pomoce i materiały dydaktyczne	<ul style="list-style-type: none"> – nagranie audio lub audiowizualne piosenki <i>Wszyscy są, witam Was...</i> (dostęp: https://www.youtube.com/watch?v=h9wMpq8kqkA), – podręcznik <i>Językowa podróż po Polsce</i>, – pacynka, – duża mapa świata, – ilustracje (np. flagi, ważne budowle, dania narodowe) z różnych stron świata, z uwzględnieniem państw pochodzenia uczestników zajęć, – karteczki z nazwami różnych państw, – mały woreczek, – nagranie audiowizualne klipu <i>Where the Hell is Matt?</i> (dostęp: https://www.youtube.com/watch?v=zlfKdbWwruY), – mapa i godło Polski, – krótki film obrazujący uroki regionu i/lub miejscowości, w której realizowany jest program. 	
Przebieg lekcji	Wprowadzenie/rozgrzewka	
	Lektor/nauczyciel (czynności):	Uczestnicy zajęć (czynności):
	<ul style="list-style-type: none"> – zaprasza dzieci do stworzenia kręgu, po czym śpiewa piosenkę <i>Wszyscy są, witam Was...</i>, którą dzieci znają z poprzednich lekcji, włącza dzieci do wspólnego śpiewania, towarzyszy mu pacynka o imieniu ... (nadany przez dzieci podczas lekcji <i>Jak się nazywasz?</i>), 	<ul style="list-style-type: none"> – powtarzają treść piosenki za lektorem/nauczycielem oraz uczestniczą w prowadzonej przez niego zabawie.

Przebieg lekcji	<ul style="list-style-type: none"> – inicjuje zabawę, podczas której dzieci pokazują na mapie różne państwa, z uwzględnieniem państw pochodzenia dzieci oraz rozpoznają państwa, z którymi związane są prezentowane na zajęciach symbole (np. flagi, ważne budowle, dania narodowe). 	
	Część główna	
	Lektor/nauczyciel (czynności):	Uczestnicy zajęć (czynności):
	<ul style="list-style-type: none"> – czyta dialogi z zadania 1, – prosi dzieci o przeczytanie dialogów w parach, a następnie o odegranie scenek na ich podstawie, – inicjuje prezentację wybranej scenki na forum grupy. 	<ul style="list-style-type: none"> – słuchają dialogów z zadania 1 czytanych przez lektora/nauczyciela, – podejmują próbę czytania niniejszych dialogów, – odgrywają scenki, zadając pytania o pochodzenie oraz odpowiadają na nie.
	<ul style="list-style-type: none"> – czyta nazwy państw, stolic z zadania 2, – poprawnie odpowiada na pytania: <i>Skąd jesteś? Gdzie mieszkasz?</i> na podstawie zadania 2, – zwraca uwagę na poprawną wymowę. 	<ul style="list-style-type: none"> – powtarzają nazwy państw, stolic przeczytane przez lektora.
	<ul style="list-style-type: none"> – inicjuje ćwiczenie polegające na odpowiadaniu na pytania o pochodzenie i miejsce zamieszkania, – prosi poszczególne osoby o wylosowanie z woreczka karteczki z nazwą państwa (np. Czeczenia) lub miasta (np. Warszawa), – zadaje dzieciom pytania: <i>Skąd jesteś? lub Gdzie mieszkasz?</i> w nawiązaniu do wylosowanej karteczki, – kontroluje poprawną wymowę. 	<ul style="list-style-type: none"> – podejmują próbę odpowiedzi na pytania zadawane przez lektora/nauczyciela w nawiązaniu do treści wylosowanych karteczek.
	<ul style="list-style-type: none"> – nawiązując do przedniego ćwiczenia, prosi o podanie realnego miejsca pochodzenia (państwo, miasto) i zamieszkania. 	<ul style="list-style-type: none"> – odpowiadają na pytania dotyczące kraju oraz miasta pochodzenia i zamieszkania.
	<ul style="list-style-type: none"> – zaleca wykonanie zadania 3 umożliwiającego utrwalanie nazw państw poprzez wykreślanie z rozsypanki wyrazowej, – sprawdza poprawność wykonania zadania. 	<ul style="list-style-type: none"> – wykonują zadanie 3.

Przebieg lekcji	<ul style="list-style-type: none"> – włącza klip <i>Where the Hell is Matt?</i> obrazujący różnorodność kulturową wybranych krajów świata, – prosi o nazwanie państw, w których znajduje się Matt, – inicjuje zapisywanie na tablicy nazw tych państw oraz ich odczytywanie, – monitoruje poprawność zapisywania nazw poszczególnych państw oraz ich odczytywanie, – wykorzystując pacynkę, zaprasza dzieci do wspólnego tańca (opcjonalnie). 	<ul style="list-style-type: none"> – podejmują próbę nazwania, zapisania na tablicy oraz odczytania nazw państw, w których znajduje się główny bohater klipu, – podejmują próbę wspólnego tańca (opcjonalnie).
	<ul style="list-style-type: none"> – w nawiązaniu do zaprezentowanego klipu, inicjuje zadanie 4 rozwijające umiejętności odpowiadania na pytanie: <i>Skąd jesteś? Gdzie mieszkasz?</i> oraz ćwiczenie poprawnej pisowni. 	<ul style="list-style-type: none"> – wykonują zadanie 4.
	<ul style="list-style-type: none"> – zachęca do zapoznania się z treścią mapy Polski znajdującą się w podręczniku, – wykorzystując pacynkę, wskazuje na lokalizację regionu i miejscowości, w której obecnie znajdują się dzieci, – czyta nazwy polskich regionów oraz wybranych miejscowości, – prezentuje flagę i godło Polski, zwracając uwagę na polskie barwy narodowe oraz symbol orła. 	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznają się z treścią mapy Polski zawartą w podręczniku, – poznają polskie regiony i miejscowości, ze szczególnym uwzględnieniem regionu i miejscowości, w której obecnie mieszkają, – ćwiczą czytanie nazw polskich regionów oraz wybranych miejscowości, – poznają polskie symbole narodowe (flagę i godło).
	<ul style="list-style-type: none"> – nawiązując do wcześniej zaprezentowanych treści, włącza dzieciom krótki film obrazujący uroki regionu i/lub miejscowości w której się znajdują, – zachęca do rodzinnego poznawania regionu, miejscowości, co będzie stanowić ważny element językowej podróży po Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> – poznają uroki regionu i/lub miejscowości, w której mieszkają.

	Zakończenie	
	Lektor/nauczyciel (czynności):	Uczestnicy zajęć (czynności):
Ewaluacja/autoewaluacja	<ul style="list-style-type: none"> – za pomocą arkusza autoewaluacji inicjuje autoewaluację wiedzy i umiejętności zdobytych na zajęciach. Wykorzystując pacynkę, czyta pytanie zawarte w arkuszu oraz warianty odpowiedzi. Pomaga dzieciom w wyborze odpowiedniej odpowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> – dokonują autoewaluacji.
Praca domowa	<ul style="list-style-type: none"> – zadaje pracę domową polegającą na przygotowaniu mapy symboli kojarzących się z krajami pochodzenia uczestników zajęć (symbole narodowe, ważne budowle, dania narodowe itd.) oraz krótkiego komentarza z uwzględnieniem słownictwa poznanego podczas zajęć. 	<ul style="list-style-type: none"> – słuchają instrukcji.
	<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystując pacynkę, żegna się z dziećmi, wypowiadając wierszyk: <i>Do widzenia, żegnam Was. Pierwszą lekcję zakończyć czas.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – żegnają się z pacynką.

Konspekt nr 3

Temat zajęć	Mój dom
Poziom nauczania	II i III etap edukacyjny
Czas trwania zajęć	2x45 min.
Cele zajęć	<p>Uczestnik zajęć:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje dom/mieszkanie oraz otoczenie domu; – opisuje relacje przestrzenne; – zna popularne typy domów w Polsce oraz w wybranych krajach, – stosuje poprawne formy czasowników: <i>wisieć, leżeć, stać</i>, – zadaje pytania z partykułą <i>czy</i>.
Techniki pracy	<ul style="list-style-type: none"> – wizualizacja tematu poprzez pokazanie obrazków związanych z treścią tekstu, – wprowadzenie/samodzielne poszukiwanie znaczenia wyrazów i zwrotów kluczowych dla zrozumienia intencji tekstu, – rysunek, – wypełnianie kart pracy, – zadawanie pytań do treści obrazka, – ustne odpowiadanie na pytania, – odpowiadanie na pytania otwarte dotyczące obrazka, – wyszukiwanie różnic, przy porównywaniu dwóch obrazków.
Formy pracy	<ul style="list-style-type: none"> – indywidualna, – grupowa, – zbiorowa.
Pomoce i materiały dydaktyczne	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik <i>Językowa podróż po Polsce</i>, – ilustracje/prezentacja multimedialna przedstawiające/a różne rodzaje domów charakterystycznych dla obszarów wiejskich, miejskich i różnych zakątków świata (np. Polska, Maroko, Japonia) ze szczególnym uwzględnieniem Polski (domy wolnostojące, bliźniaki, itd.), – treść wiersza <i>Mały domek</i> (załącznik nr 1), – papier dużego formatu, – karta pracy z załącznika nr 2 do scenariusza zajęć, – kolorowe karteczki (po dwie w jednym kolorze), – mały woreczek, – kartki formatu A4, – kolorowe kredki, – ilustracje/prezentacja multimedialna przedstawiające/a wyposażenie tradycyjnych domów z różnych zakątków świata, – arkusz autoewaluacji.

		Wprowadzenie/rozgrzewka	
		Lektor/nauczyciel (czynności):	Uczestnicy zajęć (czynności):
Przebieg lekcji		<ul style="list-style-type: none"> – wita się z uczestnikami zajęć, zapraszając do kontynuacji językowej podróży po Polsce – wyjaśnia cel zajęć, który będzie dotyczył różnych rodzajów domów, w których mieszkają ludzie na świecie oraz ich wyposażenia – pokazuje dzieciom ilustracje/prezentację multimedialną obrazującą/ą różne rodzaje domów charakterystycznych dla wsi i miast oraz różnych zakątków świata (np. Polska, Maroko, Japonia itd.) – zwraca uwagę na typy domów budowanych w Polsce (domy wolnostojące, bliźniaki, itd.) – inicjuje pogadankę na temat domów preferowanych przez dzieci oraz tych, które są charakterystyczne dla krajów, z których pochodzą. 	<ul style="list-style-type: none"> – witają się z lektorem/nauczycielem – analizują treści ilustracji/prezentacji multimedialnej – podejmują próbę wyrażania swojej opinii na temat domów typowych dla wybranych obszarów i zakątków świata, ze szczególnym uwzględnieniem Polski oraz krajów pochodzenia uczestników zajęć.
	Część główna		
		<th>Lektor/nauczyciel (czynności):</th> <th>Uczestnicy zajęć (czynności):</th>	Lektor/nauczyciel (czynności):
	<ul style="list-style-type: none"> – dzieli uczestników zajęć na dwie grupy – zaleca wykonanie następujących zadań: grupa I – ma narysować dowolny dom z zewnątrz oraz jego otoczenie; grupa II – ma narysować wnętrze dowolnego domu, rozkład pomieszczeń i znajdujące się tam meble i sprzęty – wyjaśnia uczestnikom zajęć, że po wykonaniu pracy będą mieli za zadanie przedstawienie jej wyników na forum (za pomocą własnych słów). 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzą dwie grupy – wykonują zadania zainicjowane przez nauczyciela/lektora – podejmują próbę wypowiedziania się na temat treści wykonanych przez siebie rysunków, ćwiczą wypowiedzianie się na dany temat na forum. 	

Przebieg lekcji	<ul style="list-style-type: none"> – przygotowuje uczestników zajęć do tworzenia opisu pomieszczenia – inicjuje sporządzanie plakatu z listą mebli i sprzętów, które mogą się znajdować w pokoju dziecięcym/młodzieżowym – rozdaje karty zawierające przyimki i czasowniki, które będą potrzebne do opisu pokoju (załącznik nr 1), wyjaśnia je. 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzą plakat zawierający listę mebli i sprzętów, które mogą znajdować się w pokoju dziecięcym/młodzieżowym – przygotowują opis pomieszczenia na podstawie sporządzonej listy mebli i sprzętów oraz listy przymiotników i czasowników (załącznik nr 1).
	<ul style="list-style-type: none"> – inicjuje podział uczestników zajęć na pary za pomocą kolorowych karteczek – prosi uczestników zajęć o wyciągnięcie z woreczka po jednej karteczce; karteczki tego samego koloru decydują o przynależności do danej pary – wyjaśnia, że jedna osoba będzie miała za zadanie opisać swój pokój, a druga wykonać rysunek tego pokoju na podstawie usłyszanych informacji, po wykonaniu zadania osoby mogą zamienić się rolami (opcjonalnie). 	<ul style="list-style-type: none"> – wyciągają z woreczka kolorowe karteczki, po czym na ich podstawie (ten sam kolor) tworzą pary – ćwiczą opisywanie pomieszczeń oraz rozumienie ze słuchu.
	<ul style="list-style-type: none"> – zaleca wykonanie zadania 1 z karty pracy nr 33 – monitoruje poprawność wymowy. 	<ul style="list-style-type: none"> – wykonują wskazane zadania.
	<ul style="list-style-type: none"> – w nawiązaniu do prezentacji wprowadzającej w tematykę zajęć pokazuje wyposażenie tradycyjnych domów z różnych zakątków świata – pyta uczestników zajęć, który/e ze stylów aranżacji przestrzeni podoba/ją im się najbardziej, prosi o uzasadnienie wypowiedzi; – zadaje pytania dotyczące różnic i podobieństw pomiędzy zaprezentowanymi domami a tymi, które są charakterystyczne w krajach pochodzenia uczestników zajęć. 	<ul style="list-style-type: none"> – podejmują próbę wypowiedziania się na temat preferowanego stylu aranżacji przestrzeni oraz różnic i podobieństw pomiędzy poszczególnymi typami domów, – uczą się wypowiedziania się na dany temat.
	<ul style="list-style-type: none"> – inicjuje pogadankę dotyczącą domów charakterystycznych dla krajów, z których pochodzą uczestnicy zajęć – pyta o różnice i podobieństwa między polskimi domami (architektura, wyposażenie) 	<ul style="list-style-type: none"> – podejmują próbę wypowiedziania się na temat domów charakterystycznych dla krajów, z których pochodzą; ćwiczą wypowiedzianie się na dany temat.

	Zakończenie	
	Lektor/nauczyciel (czynności):	
Ewaluacja/autoewaluacja	<ul style="list-style-type: none"> – za pomocą arkusza autoewaluacji inicjuje autoewaluację wiedzy i umiejętności zdobytych na zajęciach. – czyta pytanie zawarte w arkuszu oraz warianty odpowiedzi na nie. 	<ul style="list-style-type: none"> – dokonują autoewaluacji.
Praca domowa	<ul style="list-style-type: none"> – zadaje pracę domową polegającą na przygotowaniu rysunku jednego z domów typowych dla krajów, z których pochodzą uczestnicy zajęć oraz krótkiej wypowiedzi pisemnej dotyczącej pomieszczeń, które się w nim znajdują, jego wyposażenia i otoczenia. 	<ul style="list-style-type: none"> – słuchają instrukcji lektora/nauczyciela.
	<ul style="list-style-type: none"> – żegna się z uczestnikami zajęć; zaprasza do udziału w kolejnych zajęciach i kontynuacji językowej podróży. 	<ul style="list-style-type: none"> – żegnają się z lektorem/nauczycielem.

Załącznik nr 1

Pokój dziecięcy: krzesło, łóżko, biurko, okno, stół, stolik, dywan, telewizor, komputer, regał, ściana, podłoga, sufit, szafa, szafka, półka, lampka, tapczan, obraz

W pokoju jest / znajduje się / stoi / wisi / leży

Po prawej / po lewej stronie jest / znajduje się / stoi / wisi / leży

Blisko, naprzeciwko, obok / koło, w środku, między, nad, pod, ponad, przed, za, na, w

Konspekt nr 4

Temat zajęć	Muszę coś zjeść. Szkolna stołówka	
Poziom nauczania	II i III etap edukacyjny	
Czas trwania zajęć	2x45 min.	
Cele zajęć	<ul style="list-style-type: none"> – umie pozyskiwać i udzielać informacji na temat preferencji żywieniowych – nazywa podstawowe produkty spożywcze – nazywa główne posiłki i opisuje je – zna wybrane polskie dania narodowe i regionalne oraz wybrane dania znane w krajach pochodzenia uczestników zajęć – zna rodzaje nakryć stołowych stosowanych w różnych sytuacjach w Polsce (sytuacje codzienne, święta) – umie zastosować w praktyce strukturę czasowników: lubię jeść / pić (+B.), nie lubię jeść/pić (+D.) 	
Techniki pracy	<ul style="list-style-type: none"> – wizualizacja tematu: wykorzystanie prezentacji multimedialnej, ilustracji – gry i zabawy językowe – rysunek/poster – wypełnianie kart pracy – zadawanie pytań – ustne odpowiadanie na pytania 	
Formy pracy	<ul style="list-style-type: none"> – indywidualna – grupowa – zbiorowa 	
Pomoce i materiały dydaktyczne	<ul style="list-style-type: none"> – małe karteczki z warzywami, owocami – woreczek – materiały z kart pracy nr 36, 37, 38 – prezentacja multimedialna/ilustracje przedstawiające dania charakterystyczne dla polskiej kuchni (posiłki spożywane w dni powszednie, w tym w szkole oraz z okazji wybranych świąt (Boże Narodzenie i Wielkanoc) – kartki dużego formatu – kredki, mazaki – klej – arkusz autoewaluacji 	
Przebieg zajęć	Wprowadzenie/rozgrzewka	
	Lektor/nauczyciel (czynności):	Uczestnicy zajęć (czynności):
	<ul style="list-style-type: none"> – wita uczestników zajęć, wyjaśniając, że kolejnym elementem językowej podróży po Polsce i nie tylko będzie poznawanie polskiej kuchni oraz kuchni innych części świata. 	<ul style="list-style-type: none"> – witają się z lektorem/nauczycielem; słuchają wprowadzenia w tematykę zajęć.

Przebieg zajęć	<ul style="list-style-type: none"> – inicjuje pogadankę na temat kulinariów i zwyczajów żywieniowych charakterystycznych dla krajów, z których pochodzą uczestnicy zajęć. Pyta o pory dnia, w których spożywane są poszczególne posiłki (śniadanie, obiad, kolację); czy popularne są inne typy posiłków; jakie są tradycyjne dania, przekąski; w jaki sposób się je spożywa (za pomocą sztućców, patyczkami, dłońmi); jakie rytuały towarzyszą jedzeniu itd. 	<ul style="list-style-type: none"> – biorą udział w pogadance dotyczącej kulinariów i zwyczajów żywieniowych charakterystycznych dla krajów, z których pochodzą uczestnicy zajęć; podejmują próbę wypowiedzenia się na temat: pór spożywania posiłków; (śniadanie, obiad, kolację); innych typów posiłków (jeśli występują); tradycyjnych dań, przekąsek; sposobu spożywania posiłków (za pomocą sztućców, patyczków, dłoni); rytuałów towarzyszących jedzeniu itd.
	Część główna	
	Lektor/nauczyciel (czynności):	Uczestnicy zajęć (czynności):
	<ul style="list-style-type: none"> – prosi uczestników zajęć o podanie nazw owoców i warzyw znajdujących się na ilustracjach w woreczku; po czym pomaga w zapisaniu poszczególnych nazw na tablicy oraz ich odczytaniu – dzieli uczestników zajęć na grupy; jedną grupę tworzą osoby, które wylosowały warzywa, drugą, które wylosowały owoce – pierwszej grupie proponuje grę w owocowe domino (zadanie 1, karta pracy nr 36), drugiej w domino warzywne (zadanie 2, karta pracy nr 37) 	<ul style="list-style-type: none"> – podejmują próbę nazwania owoców i warzywa zamieszczonych na ilustracjach w woreczku oraz zapisania ich nazw na tablicy – dzielą się na grupy na podstawie wylosowanych karteczek; jedną grupę tworzą te osoby, które wylosowały warzywa, drugą te, które wylosowały owoce – pierwsza grupa gra w owocowe domino, druga w warzywne, utrwalając polskie nazwy owoców i warzyw
	<ul style="list-style-type: none"> – inicjuje przygotowanie przepisu na sałatkę owocową (zadanie 1, Karta pracy nr 38) – po wykonaniu zadania zaprasza chętną/e osobę/y do przeczytania przepisu 	<ul style="list-style-type: none"> – przygotowują przepis na sałatkę owocową, utrwalając nazwy poszczególnych owoców, ćwiczą zastosowanie wybranych czasowników i przysłówków komunikujących kolejność czynności; czytają na forum grupy.
<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia uczestnikom zajęć prezentację multimedialną/ilustracje przedstawiającą/e dania charakterystyczne dla polskiej kuchni, stwarzając możliwość słuchania ze zrozumieniem oraz budowania skojarzeń symbol-słowo – wskazuje na posiłki, które spożywane są w dni powszednie (w tym w szkole) oraz z okazji wybranych świąt (Boże Narodzenie i Wielkanoc). Zwraca uwagę na ich skład oraz sposób podawania 	<ul style="list-style-type: none"> – poznają dania charakterystyczne dla polskiej kuchni (w tym ich skład); posiłki, które spożywane są w dni powszednie (w tym w szkole) oraz z okazji wybranych świąt (Boże Narodzenie i Wielkanoc); poznają sposób ich podawania – analizując treść prezentacji multimedialnej/ilustracji oraz komentarza lektora/nauczyciela uczą się rozumienia ze słuchu, budują skojarzenia symbol-słowo; zadają pytania związane z treścią prezentacji 	

	<ul style="list-style-type: none"> – w nawiązaniu do treści przedstawionej prezentacji multimedialnej/ilustracji, inicjuje pogadankę na temat narodowych dań charakterystycznych dla krajów pochodzenia uczestników zajęć; pyta o różnice i podobieństwa pomiędzy nimi a polskimi daniami oraz poznaje kulinarne preferencje uczestników zajęć – inicjuje grę polegającą na wzajemnym zadawaniu pytań: <i>Co lubisz jeść i pić? Czego nie lubisz jeść i pić?</i> i odpowiadaniu na nie: <i>Ja lubię jeść... i pić.... Nie lubię jeść... i pić... Zaczyna grę rzucając piłeczkę do wybranej osoby, po czym zadaje ww. pytania</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – podejmują próbę wypowiedziania się na temat narodowych dań charakterystycznych dla ich krajów pochodzenia, wskazując na różnice i podobieństwa pomiędzy nimi a polskimi daniami – określają swoje kulinarne preferencje – biorąc udział w grze, uczą się zadawać pytań: <i>Co lubisz jeść i pić? Czego nie lubisz jeść i pić?</i> i na nie odpowiadać <i>Ja lubię jeść... i pić.... Nie lubię jeść... i pić...</i> – wyrażają swoje preferencje żywieniowe
Przebieg zajęć	<ul style="list-style-type: none"> – inicjuje podział na 3 grupy za pomocą odliczania; osoby z tymi samymi numerami tworzą zespoły – zaleca wykonania zadania 2 (karta pracy nr 38) polegającego na ułożeniu jadłospisu na trzy kolejne dni. Przy czym prosi uczestników zajęć, aby stworzone przez nich menu było złożone z polskich tradycyjnych dań, których już próbowali, bądź wydają im się interesujące i które by chcieli spożywać na stołówce szkolnej. – proponuje uczestnikom zajęć wykonanie posteru reklamującego opracowane przez nich menu poprzez zamieszczenie go na kartkach dużego formatu oraz wykonanie ilustracji (opcjonalnie). – prosi o prezentację pracy grupowej na forum. Następnie pyta, które dania charakterystyczne dla kuchni narodowych uczestników zajęć chcieliby spożywać w szkole. Prosi o uzasadnienie wypowiedzi poszczególnych uczestników zajęć 	<ul style="list-style-type: none"> – dzielą się na grupy na podstawie odliczania; osoby z tymi samymi numerami tworzą zespoły – układają jadłospis na trzy kolejne dni, do tworzonego przez siebie menu włączają polskie tradycyjne dania, których już próbowali, bądź wydają im się interesujące i które by chcieli spożywać na stołówce szkolnej. – wykonują poster reklamujący opracowane przez nich menu – podejmują próbę prezentacji pracy grupowej na forum – próbują wypowiedzieć się na temat dań charakterystycznych dla ich kuchni narodowych, które chcieliby spożywać w szkole oraz na temat ich składu; odpowiadają na pytania nauczyciela/lektora

	Zakończenie	
	Lektor/nauczyciel (czynności):	Uczestnicy zajęć (czynności):
Przebieg zajęć	<ul style="list-style-type: none"> – na zakończenie prosi uczestników zajęć, aby usiedli na krzesłach w kręgu. Powinno być o jedno krzesło mniej niż osób uczestniczących w zajęciach. Mówi, że za chwilę wezmą udział w zabawie, dzięki której będą mogli dowiedzieć się więcej na temat swoich kulinarnych preferencji. Prosi chętną osobę, by rozpoczęła zabawę, mówiąc: Zmieniają miejsca te osoby, które... (np. lubią jeść naleśniki, zupę pomidorową, pizzę). 	<ul style="list-style-type: none"> – biorą udział w zabawie językowej, utrwalając słownictwo związane z żywnością, poznają nazwy nowych dań
Ewaluacja/autoewaluacja	<ul style="list-style-type: none"> – inicjuje autoewaluację wiedzy i umiejętności 	<ul style="list-style-type: none"> – dokonują autoewaluacji
Praca domowa	<ul style="list-style-type: none"> – zadaje pracę domową polegającą na przygotowaniu ilustracji ulubionej potrawy poszczególnych uczestników zajęć wraz ze składnikami, z których ta potrawa jest wykonana oraz krótkim opisem sposobu jej przygotowania. Wyjaśnia, że można posłużyć się kartą zamieszczoną w załączniku nr 1. 	<ul style="list-style-type: none"> – słuchają instrukcji lektora/nauczyciela; w razie potrzeby zadają pytania dotyczące pracy domowej
	<ul style="list-style-type: none"> – żegna się z uczestnikami zajęć, zapraszając do kontynuacji językowej podróży 	<ul style="list-style-type: none"> – żegnają się z lektorem/nauczycielem

Załącznik nr 1

Składniki:

.....

Przepis (sposób przygotowania):

.....

GRY I ZABAWY JĘZYKOWE

Lekcja 1 – Cześć! Dzień dobry! Zabawa językowa z pacynką

Lektor/nauczyciel podchodzi z pacynką do każdego uczestnika zajęć, którą wita się z każdym po kolei np. *Cześć!* Uczestnicy zajęć odpowiadają np. *Cześć!* Lektor/nauczyciel, trzymając pacynkę, rzuca miękką piłeczkę do wybranego uczestnika zajęć, mówiąc np. *Cześć, (imię uczestnika zajęć)*. Następnie uczestnicy zajęć rzucają piłeczkę do siebie nawzajem.

Lekcja 2 – Jak masz na imię? Domino zdaniowe

Lektor/nauczyciel zapisuje na tablicy nowe konstrukcje np. *Jak masz na imię?* oraz *Mam na imię ...*, *Nazywam się ...*. Każdy uczestnik zajęć zapisuje swoje imię na wcześniej przygotowanej kartce. Następnie uczestnicy zajęć kartki z imionami kładą na podłodze i ustawiają się w kole. Każdy losuje jedną kartkę z imieniem. Potem osoba wskazana przez lektora/nauczyciela jako pierwsza, zadaje pytanie: *Jak masz na imię?* i wskazuje osobę, która ma udzielić odpowiedzi: *Mam na imię ...*.

Lekcja 3 – Alfabet i liczebniki Zabawa językowa: Czy wiesz, ile to jest?

Do zabawy należy wykorzystać kartki z działaniami matematycznymi z karty pracy nr 7. Odwrócone kartki leżą na stole. Pierwszy uczestnik zajęć losuje jedną kartę np. $11 - 8 =$ i pyta drugiego uczestnika zajęć: *Ile jest jedenaście minus osiem?* Uczestnik odpowiada: *jedenaście minus osiem jest trzy*. Można zabawę prowadzić w parach lub w całej grupie.

Lekcja 4 – Skąd jesteś? Zabawa językowa: Kostka

Lektor/nauczyciel przygotowuje dwie kostki podobne do tych, które wykorzystujemy do gier planszowych, tylko większe. W tym celu z dużego kartonu wykleja kostki w kształcie sześcianu. Na ścianach pierwszej kostki przykleja nazwy państw np. *Rosja*, zaś na ścianach drugiej kostki, rysunki/zdjęcia przedstawiające budowle charakterystyczne dla miast, których nazwy uczestnicy zajęć poznawali podczas lekcji np. *Wieża Eiffla*. W zabawie bierze udział cała grupa. Najpierw lektor/nauczyciel lub wybrany uczestnik zajęć rzuca pierwszą kostką i zadaje pytanie: *Skąd jesteś?* Wskazany wcześniej uczestnik zajęć łapie kostkę i odpowiada, uwzględniając w odpowiedzi wylosowany obraz, np. *Jestem z Rosji*. W ten sam sposób postępujemy podczas zabawy z drugą kostką.

Lekcja 5 – Witamy w Polsce Zabawa językowa: Gadające puzzle

Lektor/nauczyciel przygotowuje puzzle przedstawiające znane polskie zabytki charakterystyczne dla miast, które pojawiły się w podręczniku na mapie Polski. Prowadzący może wykorzystać wydrukowane kolorowe zdjęcia, jeśli to możliwe w formacie A3, lub pocztówki i przykleić je na karton lub zalaminować, po czym pociąć na kawałki. Następnie lektor/nauczyciel dzieli uczestników zajęć na mniejsze grupy. Zadaniem grupy jest ułożenie obrazka

i odgadnięcie, w jakim mieście dany zabytek się znajduje. Wygrywa grupa, która najszybciej wykonana zadanie.

Lekcja 6 – Co to jest? Memory

Lektor/nauczyciel wykorzystuje karty do gry przygotowane w karcie pracy nr 13. Karty do gry leżą na stole odwrócone obrazkiem do blatu. Pierwszą osobą odwraca dwie dowolne karty. Jeżeli na kartach znajdują się te same przedmioty, uczestnik zajęć może zatrzymać parę i odkrywa kolejną. Jeżeli dwie odkryte karty przedstawiają coś innego, uczestnik zajęć zakrywa je i odkłada na miejsce, a kolejka przechodzi na następną osobę. Zwycięża osoba, której uda się zebrać najwięcej par. Zadaniem grających dodatkowo może być nazywanie rzeczy znajdujących się na ilustracjach.

Lekcja 7 – Poznaj moją szkołę Zabawa językowa

Lektor/nauczyciel przygotowuje wcześniej pudełka, które umieszcza w różnych miejscach klasy. W środku znajdują się zagadki związane z nazwami pomieszczeń w szkole. Uczestnicy zajęć przechodzą od jednego pudełka z zagadką do następnego, losują na zmianę karteczki z zagadkami, zadają sobie nawzajem pytania i odpowiadają na nie. Zagadki mogą mieć różny stopień trudności, np. *tam możesz zjeść obiad; tam masz zajęcia z informatyki; tam wypożyczasz książki*. Najprostsze zagadki mogą być zapisane na karteczkach w kolorze żółtym, nieco trudniejsze na karteczkach zielonych.

Lekcja 8 – Ja i moja rodzina Zabawa językowa: Co słyszysz?

Lektor/nauczyciel wykorzystuje kartki przygotowane w karcie pracy nr 20. Rozdaje uczestnikom zajęć porozcinane kartki z przymiotnikami. Czyta jeden wyraz, a zadaniem uczestników zajęć jest podniesienie kartki z tym właściwym.

Lekcja 9 – Kim jesteś? Zabawa językowa: Czerwone i zielone

Lektor/nauczyciel rozdaje uczestnikom zajęć po dwie kartki: czerwoną i zieloną. Na czerwonej kartce jest napis: kobieta, na zielonej: mężczyzna. Lektor/nauczyciel, wykorzystując nazwy wykonawców zawodów w rodzaju męskim i żeńskim z karty pracy nr 25, czyta nazwy wykonawców zawodów w rodzaju męskim lub żeńskim, a uczestnicy zajęć, adekwatnie do usłyszanego wyrazu, podnoszą kartonik zielony lub czerwony. Z tym, że kolor zielony oznacza nazwę wykonawcy zawodu w rodzaju męskim, czerwony oznacza nazwę wykonawcy zawodu w rodzaju żeńskim.

Lekcja 9 – Kim jesteś? Kalambury

Lektor/nauczyciel przygotowuje kartoniki z nazwami różnych dyscyplin sportowych (może wykorzystać nazwy dyscyplin z karty pracy nr 26). Celem zabawy jest odgadywanie haseł przedstawianych przez uczestników zajęć za pomocą gestów lub w formie rysunków. Następnie dzieli grupę na dwie drużyny. W każdej kolejce jedna drużyna odgaduje hasło przedstawiane przez jednego z członków drugiej drużyny. Zarówno podczas pokazywania, jak i rysowania, nie wolno nic mówić ani wydawać innych dźwięków podpowiadających hasło.

Lekcja 10 – Tydzień, miesiąc, rok Zabawa językowa: Pudełko

Lektor/nauczyciel dzieli uczestników zajęć na dwie drużyny. Usadza ich w dwóch rzędach. Przed każdą drużyną stoi pudełko z różnymi przedmiotami, które znaleźć można w plecaku każdego ucznia, np. ołówek, farby, temperówka, gumka. W każdym pudełku znajdują się takie same przedmioty. Jeden przedstawiciel z każdej drużyny ma oczy zawiązane chustą i szuka w pudełku przedmiotu, którego nazwę podał lektor/nauczyciel. Drużyna, której przedstawiciel był szybszy, otrzymuje punkt. Dodatkowe punkty drużyna może zdobyć za odpowiedź na pytania, np. Na jakie lekcje może być potrzebny ołówek? *Na jaką lekcję mogą być potrzebne farby?*

Lekcja 11 Kalendarz roku szkolnego Zabawa językowa: Miesiące

Lektor/nauczyciel przygotowuje karteczki z nazwami miesięcy. Na jednej kartce należy napisać jedną nazwę. Zadaniem uczestników zajęć jest ułożenie w odpowiedniej kolejności nazw miesięcy z wcześniej pociętych i wymieszanych karteczek. Można również, korzystając z kalendarza roku szkolnego zamieszczonego w podręczniku, zadawać uczestnikom zajęć pytania typu: *W jakim miesiącu jest początek roku szkolnego?*, na które uczestnicy zajęć będą odpowiadać podnosząc karteczki z odpowiednimi nazwami miesięcy.

Lekcja 12 Polskie święta i zwyczaje Plakat

Lektor/nauczyciel przygotowuje zdjęcia, ilustracje związane tematycznie z polskimi świętami i zwyczajami, duży arkusz szarego papieru, klej, nożyczki, farby, pędzle, mazaki itp. Zadaniem uczestników zajęć jest stworzenie plakatu pt. *Polskie święta i zwyczaje*.

Lekcja 13 Mój dzień w domu i w szkole Karty obrazkowe

Lektor/nauczyciel proponuje uczestnikom zajęć przygotowanie zestawu kart obrazkowych przedstawiających codzienne czynności typu: *wstawanie, mycie się, jedzenie śniadania, uczenie się, czytanie, pisanie wiadomości, telefonowanie, odrabianie pracy domowej* oraz obrazujących czynności, które uczestnicy zajęć wykonują w wolnym czasie, np. *jazda na rowerze, wyjście do kina, gra w piłkę nożną*. W przypadku starszych uczestników zajęć każdy może mieć swój zestaw kart obrazkowych, a mniejsze dzieci mogą razem wykonywać jeden zestaw. Lektor/nauczyciel może następnie wykorzystać zestaw takich kart np. do tworzenia zagadek. Uczestnicy zajęć w wieku 7-18 lat mogą już podpisywać te obrazki na odwrocie karty.

Lekcja 14 Mój dom Zabawa językowa: Wszystko albo nic

Lektor/nauczyciel zapisuje na tablicy wyrazy nazywające np. elementy wyposażenia łazienki lub kuchni (obok napisanego wyrazu można powiesić symbolizujący go rysunek). Wszyscy uczestnicy zajęć czytają je chórem. Lektor/nauczyciel może podzielić grupę na mniejsze zespoły, które czytają po kolei zapisane na tablicy wyrazy (mogą je również czytać na przemian: pierwszy wyraz – jeden zespół, kolejny wyraz – następny zespół). Następnie lektor/nauczyciel wskazuje konkretne osoby do odczytania wyrazów z tablicy. W dalszej kolejności lektor/nauczyciel wyciera pierwszy wyraz z tablicy, ale grupa odczytuje całą listę wyrazów (łącznie z brakującym wyrazem). Lektor/nauczyciel wyznacza osoby do odczytania całości. Zabawę kontynuuje się aż do zniknięcia z tablicy wszystkich wyrazów.

Lekcja 15 Liczę do stu Bingo

Lektor/nauczyciel na zwykłej kartce wpisuje losowo liczby od 0 do 100. Przygotowuje też kartoniki z liczbami od 0 do 100. Kartoniki z liczbami wkłada do pustych pojemniczków z Kinder Niespodzianek. Ewentualnie kartoniki z liczbami składa tak, aby nie było widać zapisanych na nich liczb. Klasyczna gra polega na tym, że losowane są kolejno liczby. Jeżeli uczestnik zabawy na swojej kartce ma wylosowaną liczbę, zakreśla ją. Zakreślenie w jednym wierszu lub kolumnie wszystkich liczb oznacza wygraną. Losowaniem może zająć się lektor/nauczyciel lub wybrany uczestnik zabawy.

Lekcja 16 Która godzina? Piłka/godzina

Nauczyciel/lektor rozpoczyna zabawę, mówiąc: *pierwsza* i rzuca piłkę do uczestnika zajęć. Osoba, która otrzymała piłkę, mówi: *druga* i rzuca piłkę do następnej osoby, która mówi kolejną godzinę, aż do dwudziestej czwartej.

Lekcja 16 Która godzina? Zegar

Nauczyciel/lektor na podłodze rozkłada po jednej stronie kartki z godzinami, po drugiej stronie kartki z minutami (może wykorzystać materiały przygotowane w karcie pracy nr 35). Dzieli uczestników zajęć na dwie drużyny. Drużyna A losuje kartki z godzinami, drużyna B z minutami. Uczestnicy zabawy z drużyny A dobierają się w pary z uczestnikami zabawy z drużyny B. Nauczyciel/lektor pyta: *Która jest godzina?* Uczestnicy zabawy wskazują kartonik z godziną i minutą. Chętne osoby udzielają odpowiedzi: *Jest godzina*

Lekcja 17 W szkolnym sklepiku Warzywne domino

Lektor/nauczyciel przygotowuje warzywne domino (może wykorzystać domino z karty pracy nr 36). Karty domina rozkłada obrazkami do dołu, tworząc stos. Pierwszy uczestnik zabawy odkrywa leżącą na wierzchu stosu kartę i wykłada ją na stół, obrazkiem do góry. Następny uczestnik zabawy dobiera kolejne karty tak długo, aż znajdzie domino pasujące do karty leżącej już na stole. Jeśli znajdzie odpowiednią kartę, dokłada ją. Kolejną kartę odkrywa następny uczestnik zabawy itd. Kolejne karty wolno dokładać tylko na końcach „węża”. Wygrywa ten uczestnik zabawy, który wyłoży wszystkie swoje karty.

Lekcja 18 Muszę coś zjeść. Szkolna stołówka Zabawa językowa: Chusta

Lektor/nauczyciel rozkłada na podłodze lub na stoliku różne owoce, których nazwy są już znane uczestnikom zajęć. Przypomina uczestnikom zabawy nazwy owoców, wskazując jednocześnie odpowiedni owoc. Następnie przykrywa owoce chustą i prosi zebranych, aby wymienili, jak najwięcej nazw owoców ukrytych pod chustą. Lektor/nauczyciel może też wprowadzić inny wariant zabawy tzn. schować wybrane owoce i poprosić uczestników zabawy, aby wymienili nazwę owoców, które zostały schowane itp.

Lekcja 19 Oczy, uszy, usta, nos ... Zabawa językowa: Narysuj to, co ja

Lektor/nauczyciel przygotowuje następujące materiały: duże kartki, ołówki, kredki, oprócz tego gumkę, korektor, ewentualnie temperówkę. Uczestnicy zabawy mają za zadanie narysować w parach dokładnie taki rysunek, jaki opisuje lektor/nauczyciel, np. *Narysuj*

dziewczyne. Ona ma brązowe włosy, zielone oczy, itd.. Grupy mogą zadawać pytania lektorowi/nauczycielowi, ale ich liczba powinna być ograniczona. Zwycięża osoba, której rysunek jest najbardziej podobny do opisywanego przez lektor/nauczyciela oryginału.

Lekcja 19 Oczy, uszy, usta, nos ... Twister

Lektor/nauczyciel proponuje uczestnikom zajęć grę polegającą na stawianiu rąk i nóg na macie na specjalnie oznaczonych do tego polach. Wskazana przez lektora/nauczyciela osoba kręci specjalną strzałką, która zatrzymując się, wskazuje, którą część ciała należy ustawić na polu o danym kolorze. Własną wersję Twistera lektor/nauczyciel może również przygotować samodzielnie. Przygotowuje wówczas na dużym papierze kolorowe kółka (lub inne kształty), na których uczestnicy zajęć będą musieli umieścić rękę lub nogę. Zamiast kartonika ze strzałką do losowania lektor/nauczyciel używa samodzielnie przygotowanej kostki do gry z kolorowymi bokami.

Lekcja 20 W co się ubrać do szkoły? Zabawa językowa: Ubierz Tosię

Lektor/nauczyciel do tej zabawy może wykorzystać materiały przygotowane w karcie pracy nr 41. Uczestnicy zajęć otrzymują do wycięcia planszę z wizerunkiem dziewczynki lub chłopca oraz różnych części garderoby. Po wycięciu przez dzieci poszczególnych elementów, lektor prosi uczestników zajęć, aby przygotowali Tosi strój np. na lato, na zimę, na pogodę deszczową, na pogodę słoneczną. Uczestnicy zabawy prezentują przygotowane przez siebie stroje, jednocześnie nazywając poszczególne części garderoby, wskazując też na kolory poszczególnych części garderoby.

Lekcja 21 Jaka jest dziś pogoda? Gra w klasy

Lektor/nauczyciel rysuje kredą na asfalcie (lub wykleja taśmą malarską na podłodze) duży prostokąt podzielony na 2 kolumny i 5 wierszy, tak aby powstało 10 pól. Oprócz pól START i META jest 8 pól wolnych, które lektor/nauczyciel wypełnia wraz z uczestnikami gry słowami związanymi z pogodą i zjawiskami atmosferycznymi wiosennymi (np. słońce, ciepło, deszcz, burza) oraz słowami związanymi z pogodą i zjawiskami atmosferycznymi zimowymi (np. pochmurno, zimno, śnieg, wiatr). Uczestnik zabawy wybiera jedną kategorię (może być przez rzut kamykiem/miękką piłeczką na określone pole), a następnie wypowiada słowa i skacze przez kolejne pola. Słowo wypowiada dwa razy, skacząc przez dwa kolejne pola. W sumie wypowiada cztery słowa, aby przejść całą planszę.

Lekcja 22 Droga do szkoły Ciepło/zimno

Lektor/nauczyciel chowa w sali jakiś przedmiot (np. mazak, kredkę, zeszyt). Jeden z uczestników zabawy ma w tym czasie zawiązane oczy i nie wie, gdzie jest schowany przedmiot. Po schowaniu przedmiotu lektor/nauczyciel zdejmuje tej osobie z oczu chustę, a inna osoba z grupy podaje jej instrukcję, jak dojść do miejsca, gdzie ukryty jest przedmiot, np. *proszę iść w prawo, proszę iść prosto.*

Lekcja 23 Jedziemy na wycieczkę do lasu Bingo obrazki

Lektor/nauczyciel do tej zabawy może wykorzystać materiały przygotowane w karcie pracy nr 45. Lektor/nauczyciel rozdaje uczestnikom zajęć przygotowane wcześniej karty do gry w bingo. Następnie odczytuje słowa. Uczestnik zabawy, który usłyszy nazwę rzeczy, osoby, zwierzęcia, rośliny przedstawionej na jego rysunku, zakreśla ją krzyżykiem. Gracz, który pierwszy zakreśli wszystkie słowa, woła „Bingo”.

Lekcja 24 Trochę historii Dwujęzyczne opowieści i legendy

Lektor/nauczyciel przygotowuje następujące materiały: kartki A4, ołówki, kredki, farby itp. potrzebne do stworzenia dwujęzycznej książeczki z opowieściami i legendami, z krajów pochodzenia uczestników zajęć. Następnie rozdaje uczestnikom zajęć po jednej kartce i zaprasza ich do samodzielnego wykonania dwujęzycznej (tzn. polskiej i w języku ojczystym uczestnika zajęć) wersji opowieści lub legendy wraz z ilustracjami według własnego projektu. Lektor/nauczyciel może pomóc przetłumaczyć zredagowane opowieści/legendy na język polski. Następnie wszystkie opowieści/legendy są prezentowane przez uczestników zajęć na forum grupy.

KARTY PRACY

1. Połącz napisy z obrazkami.

Dzień dobry!

Do widzenia!

Cześć!

Do zobaczenia!

Do jutra!

Dobry wieczór!

Na razie!

Pa!

Buźka!

Hej!

Dobranoc!

1. Połącz napisy z obrazkami.

2. Utwórz zwroty.

do	dzień	dobry	na	widzenia	do
jutra	wieczór	zobaczenia	dobry	do	razie

3. Wpisz dwuznaki.

dz	sz	dz	rz	dz	cz	dz	sz
----	----	----	----	----	----	----	----

pro□ę □iękuję p□epra□am do zoba□enia

□ień dobry dobry wie□ór do wi□enia

Odmiana czasownika *być*

Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
<i>ja jestem</i>	<i>my jesteśmy</i>
<i>ty jesteś</i>	<i>wy jesteście</i>
<i>on, ona, ono jest</i>	<i>oni, one są</i>

1. Połącz. ✂

Scissors icon: ✂

Words to be connected (each in a dashed box):

- ona
- są
- jestem
- ja
- on
- jesteśmy
- jest
- są
- my
- oni
- ono
- jesteście
- jest
- ty
- wy
- one
- jest
- jesteś

2. Jakie imiona są popularne w kraju Twojego pochodzenia?
Zrób swój identyfikator. Wpisz swoje imię i nazwisko.

A template for an identification card. It features a dashed border. On the left side, there is a grey rectangular box containing the text "Imię i nazwisko" (Name and surname). Below this box are two horizontal dotted lines for writing. On the right side, there is a vertical rectangular box containing a simple line drawing of a smiling face with two dots for eyes and a curved line for a mouth.

ALFABET

A a aparat A a

Ą ą ząb Ą ą

B b babcia B b

C c cyrkiel C c

Ć ć pięć Ć ć

D d dom D d

E e ekierka E e

Ę ę gęś Ę ę

F f farby F f

G g gitara G g

H h hulajnoga H h

I i igła I i

J j jabłko J j

K k kot K k

L l lizak L l

Ł ł łódka Ł ł

M m motyl M m

N n notes N n

Ń ń koń Ń ń

O o okno O o

Ó ó ołówek Ó ó

P p piórnik P p

R r rower R r

S s słońce S s

Ś ś ślimak Ś ś

T t tornister T t

U u ucho U u

W w worek W w

Y y telefony Y y

Z z zeszyt Z z

Ż ż żrebak Ż ż

Ż ż żaba Ż ż

DWUZNAKI

Ch ch chleb Ch ch

Cz cz czajnik Cz cz

Dz dz dzwonek Dz dz

Dź dź niedźwiedź Dź dź

Dż dż dżdżownica Dż dż

Sz sz szalik Sz sz

Rz rz rzodkiewka Rz rz

1. Znajdź litery i pokoloruj je.

2. Uzupełnij alfabet.

A	Ą		C		D	E	Ę
	G	H			K	L	
M	N		O	Ó		R	S
	T		W		Z		Ż

3. Z podanego zestawu słów wybierz i zaznacz te, w których występują dwuznaki.

szalik	chleb
ślimak	czarodziej
dzwonek	ciastko
noc	chmura
rzodkiewka	ziemia
czereśnia	dzbanek
	baran
dżem	spodnie
garnek	szyszka
rzeka	

1. Przeczytaj.

SPÓŁGŁOSKI

b, c, ć, cz, d, dz, dź, dż, f, g, ch/h, j, k, l, ł, m, n, ó, p, r, s, ś, sz, t, w, z, ź, ż/rz

SAMOGŁOSKI

a, ą, e, ę, i, o, u, ó, y

ZAPAMIĘTAJ :)

Są takie litery w języku polskim, które inaczej piszemy,
ale tak samo lub podobnie wymawiamy.

ó = u ch = h rz = ż
ć = ci dź = dzi ń = ni ś = si ź = zi

2. Uzupełnij alfabet samogłoskami.

		B	C	Ć	D		
F	G	H		J	K	L	Ł
M	N	Ń			P	R	S
Ś	T		W		Z	Ż	Ź

3. Uzupełnij alfabet spółgłoskami.

A	Ą				E	Ę	
			I				
			O	Ó			
		U		Y			

4. Zaznacz w wyrazach: ci, dzi, ni, si, zi

bocian

pięć

niebo

dłoń

siedem

śnieg

zima

żrebak

dziewczyna

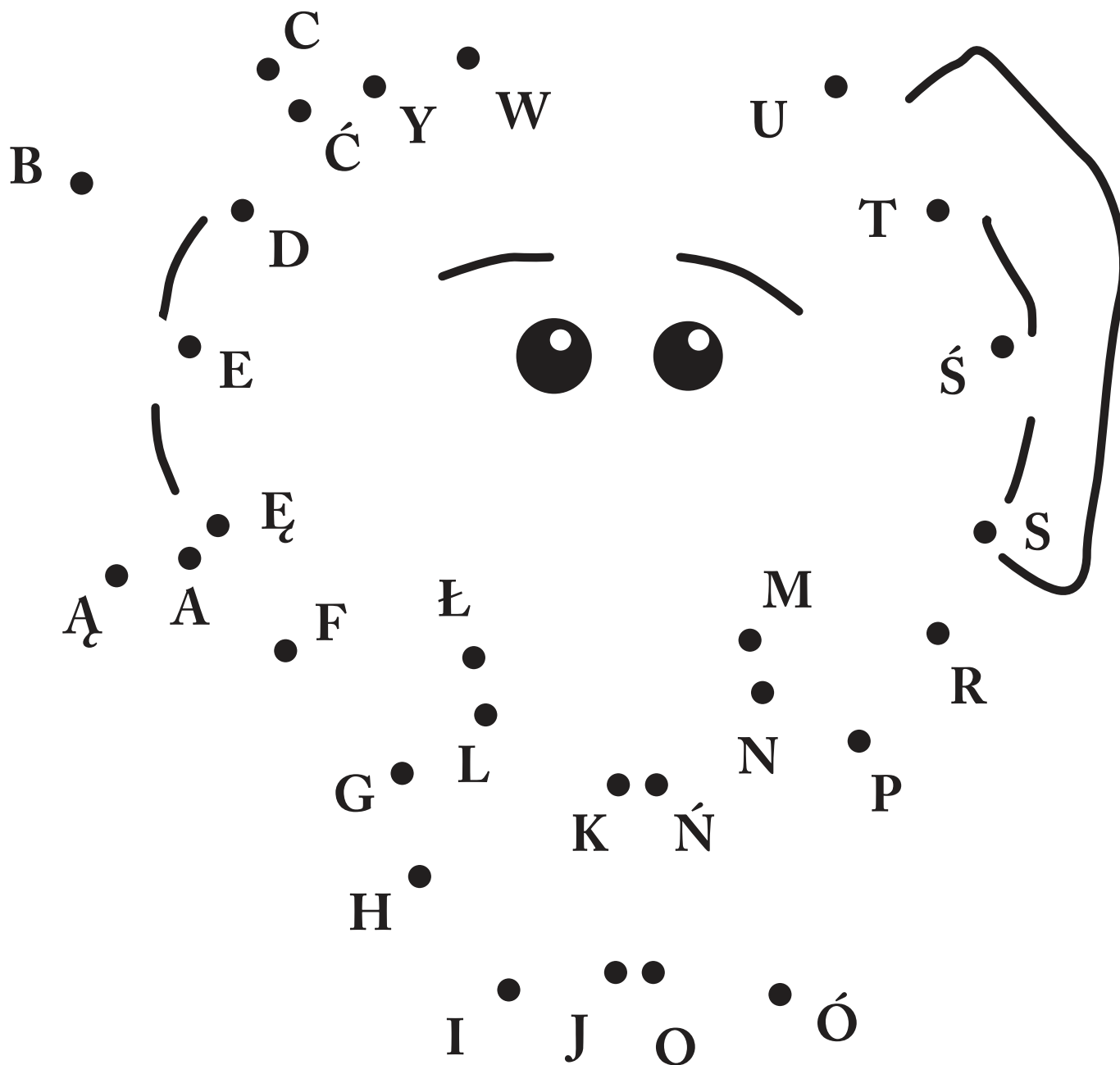
dźwig

5. Zaznacz samogłoski.

b k j l k o w a d r t f r ą s b e c f t ę z c v ó o k l p t y a c u r s d e z ę m j i g r t y d c ą d s a

1. Połącz litery i pokoloruj rysunek.

1	2	3	4	5
6	7	8	9	10
11	12	13	14	15
16	17	18	19	20

+	-	=
plus	minus	równa się

Czy wiesz, ile to jest....?

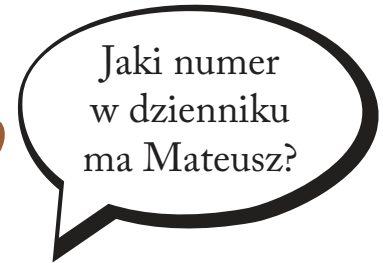

$11+8=$	$19-6=$	$10-4=$
$17-4=$	$14+4=$	$12-5=$
$13+7=$	$19-4=$	$18-1=$
$16-5=$	$8+1=$	$20-3=$

1. Zapytaj koleżankę/kolegę, jaki ma numer w dzienniku?

Nazwisko i imię	
1	Adamska Zofia
2	Buruzeva Malika
3	Cichocki Piotr
4	Dellamura Anna
5	Dzięgielewski Mateusz
6	Ejsmont Dariusz
7	Fronczyk Marek
8	Górecka Julia
9	Jarocka Zuzanna
10	Khataev Lema
11	Krajewski Bartosz
12	Łukaszewicz Klara
13	Makarec Julian
14	Mintulaev Amir
15	Morozov Denis
16	Nowak Jan
17	Pęksa Stanisław
18	Ptaszyńska Alicja
19	Rodriguez Sara
20	Rafałko Matylda
21	Rosołowski Cyprian
22	Sawczenko Vitali
23	Tashaev Deni
24	Wojtulewicz Maria
25	Zielińska Marta
26	Żuk Marek

2. Zapytaj koleżankę/kolegę, jaką ocenę dziś dostała/dostał?

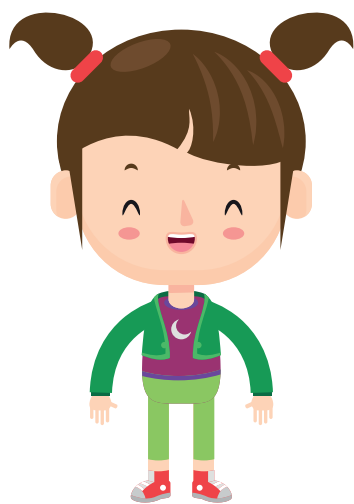
Oceny szkolne z przedmiotów

6	celujący/szóstka	3	dostateczny/trójka
5	bardzo dobry/piątka	2	dopuszczający/dwójka
4	dobry/czwórka	1	niedostateczny/jedynka

Odmiana czasownika *mieć*

Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
ja <i>mam</i>	my <i>mamy</i>
ty <i>masz</i>	wy <i>macie</i>
on, ona, ono <i>ma</i>	oni, one <i>mają</i>

1. Uzupełnij. Liczebniki zapisz słowami.

Ania 13 lat

Maksym 11 lat

Marysia 1 rok

John 9 lat

Amina 4 lata

Ile lat ma Ania?

Ania

Ile lat mają razem Amina i Ania?

One razem

Ile lat ma Maksym?

On

Ile lat mają razem Amina i John?

Oni razem

Ile lat macie razem: ty i Marysia?

Mamy

Ile ma Marysia?

Ona

2. Uzupełnij – rok, lata, lat.

27 34 2 39 17 100 63 3 12 1 82 23 19

ROK	LATA	LAT

Odmiana czasownika *mieszkać*

Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
ja <i>mieszkam</i>	my <i>mieszkamy</i>
ty <i>mieszkasz</i>	wy <i>mieszkacie</i>
on, ona, ono <i>mieszka</i>	oni, one <i>mieszkają</i>

1. Połącz.

mieszkam ty on mieszkacie
 mieszkają oni ona my
 ja mieszkamy mieszka ono
 wy mieszka mieszka
 one mieszkają mieszkasz

2. Uzupełnij.

	Skąd jesteś?	Gdzie mieszkasz?	On/ona zna język ...	On/ona mówi po ...
Zofia	z Polski	w Polsce	polski i angielski	po polsku i angielsku
Natasza	z Ukrainy	na Ukrainie		
Denis	z Anglii	w Anglii		
Sara	z Hiszpanii	w Hiszpanii		
Adriano	z Włoch	we Włoszech		
Gertruda	z Niemiec	w Niemczech		
Sasza	z Rosji	w Rosji		
Magomed	z Czeczenii	w Czeczenii		

1. Przeczytaj nazwy kontynentów i napisz.

1. Europa

2. Ameryka Północna

3. Ameryka Południowa

4. Australia

5. Azja

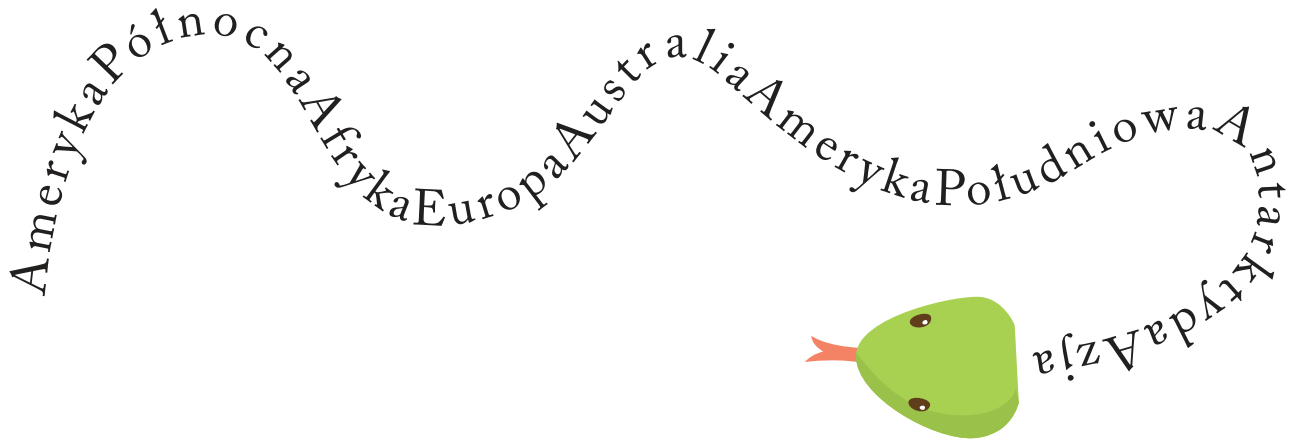
6. Afryka

7. Antarktyda

2. Zaznacz nazwy kontynentów.

3. W mailu do koleżanki/kolegi napisz, skąd jesteś, gdzie mieszkasz, jakie znasz języki.

Nowa wiadomość e-mail			×
 Wyślij	 Załącznik	 Anuluj	
Do:	<input type="text"/>		
Temat:	<input type="text"/>		
<div style="border: 1px solid #ccc; height: 400px; width: 100%;"></div>			

1. Co wiesz o Polsce?

Quiz o Polsce

- a) Z jakimi krajami graniczy Polska?
- b) Jak nazywa się stolica Polski?
- c) Jakie kolory ma flaga Polski?
- d) Jak nazywa się najdłuższa polska rzeka?
- e) Jak nazywa się polskie morze?
- f) Jakie góry znajdują się w Polsce?
- g) Jakie znasz symbole państwowe Polski?
- h) Które elementy krajobrazu, budynki oraz inne symbole Polski podobają ci się najbardziej i dlaczego?

2. Wymień nazwy najbardziej znanych miast, rzek, gór, zabytków w kraju Twojego pochodzenia.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

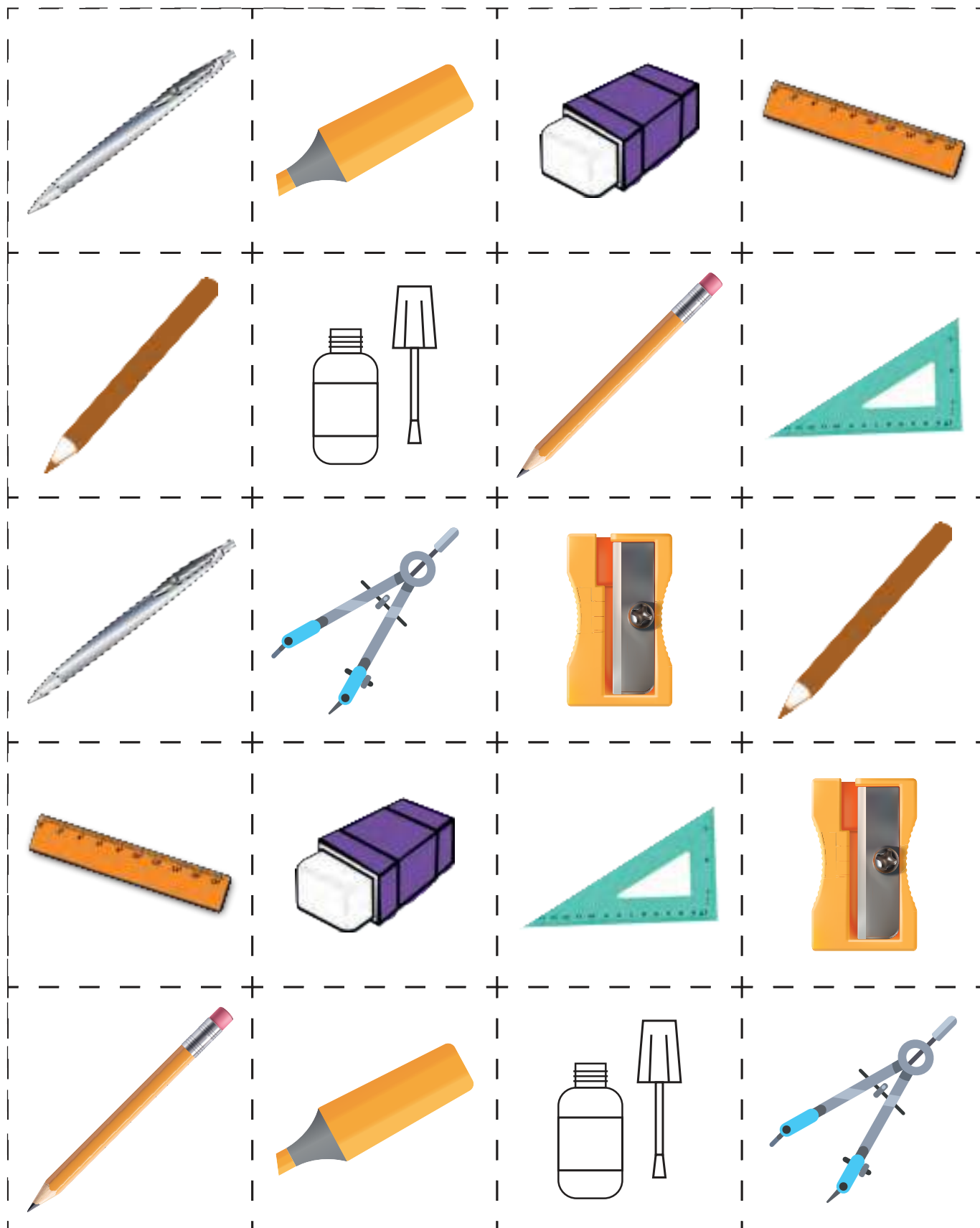
.....

.....

3. Narysuj symbole narodowe (flagę, godło) kraju, z którego pochodzisz.

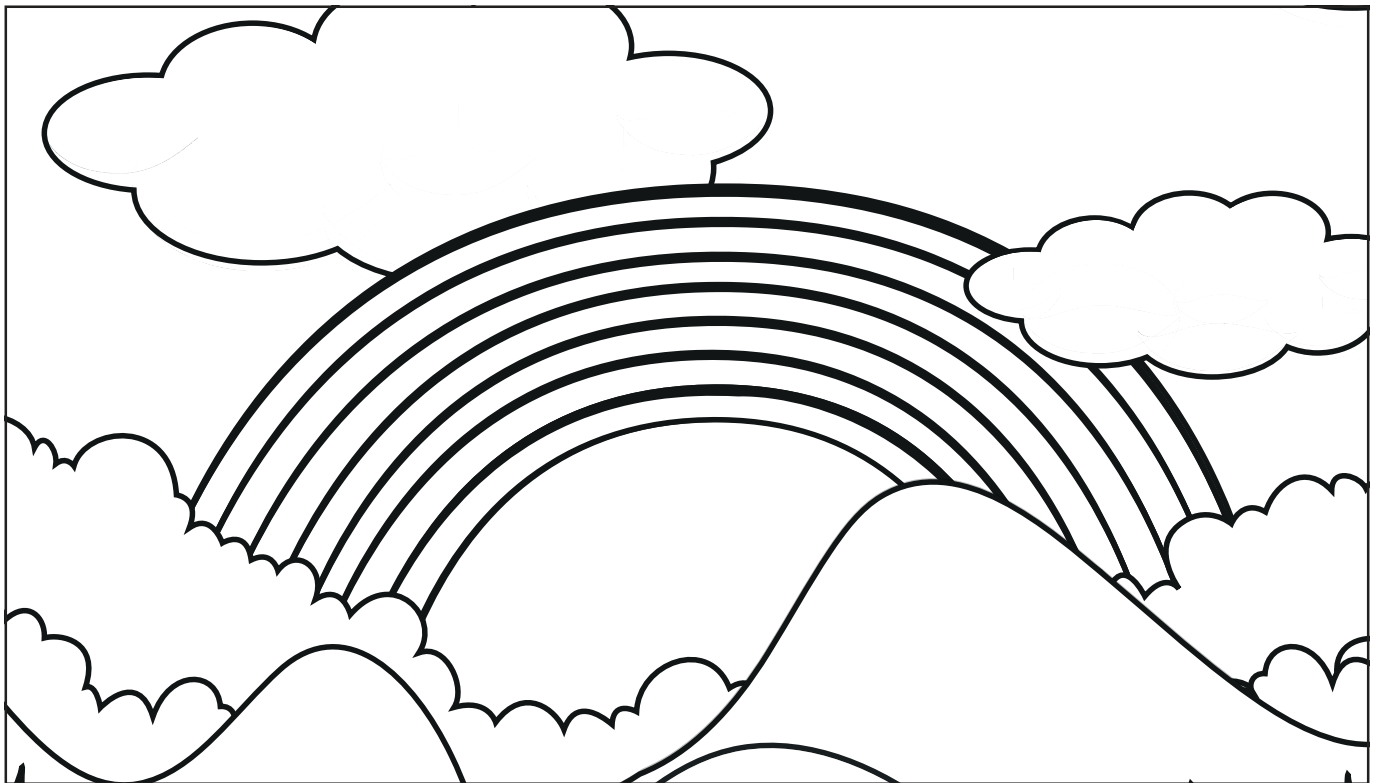

1. Zagraj w memory. Zadaj pytanie: Czy to jest ...?

1. Pomaluj i powiedz: Jaki to kolor?

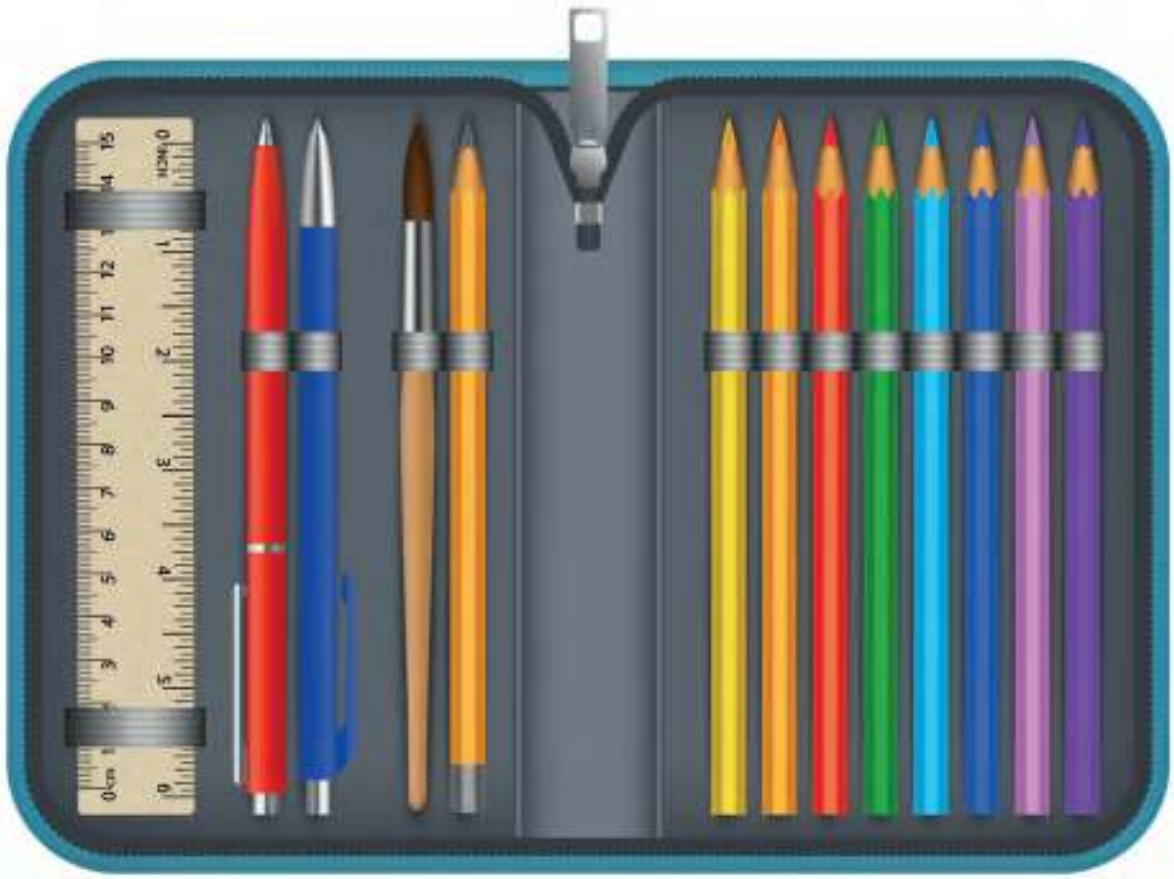

2. Pomaluj.

1. Nazwij, co masz w piórniku.

1. Co to jest? Odszyfruj i zapisz nazwy przedmiotów.

szytze –

ręczpodnik –

pisdługo –

łóweko –

tempekarów –

zakma –

nijlika –

kiereka –

kagum –

kakred –

kotorrek –

cakple –

nikpiór –

żkaksią –

2. Co jest w plecaku? Znajdź i wykreśl.

~~L~~INIJKĄ KOMÓRKA OŁÓWEK KSIĄŻKA GUMKA
MAZAK DŁUGOPIS ZESZYT

Ó	B	L	I	N	I	J	K	A	O	R
K	O	M	Ó	R	K	A	R	M	Ł	K
S	A	N	R	P	K	A	E	O	Ó	S
G	A	T	O	K	K	L	D	W	W	I
U	R	P	M	A	Z	A	K	E	E	Ą
M	D	Ł	U	G	O	P	I	S	K	Ż
K	E	O	Z	E	S	Z	Y	T	F	K
A	K	F	Ą	R	C	Y	K	L	D	A

3. Uzupełnij.

	jaki? jaka? jakie	co?
gumka, zielony	zielona	gumka
okno, fioletowy		
ołówek, brązowy		
biurko, niebieski		
zeszyt, biały		
linijka, pomarańczowy		
długopis, czerwony		
komórka, czarny		

4. Ułóż zdania.

ten	ta	to
Jaki jest ten stół? Ten stół jest brązowy .	Jaka jest ta temperówka? Ta temperówka jest pomarańczowa .	Jakie jest to okno? To okno jest białe .

a) być, ten, książka, jaki

Jaka jest ta książka?

b) ten, zielony, komórka, być

.....

c) jaki, być, ten, gumka

.....

d) żółty, szafka, ten, być

.....

e) zegar, być, jaki, ten

.....

f) jaki, być, ten, biurko

.....

g) ten, ściana, być, fioletowy

.....

5. Popraw.

a) ~~ta~~ pan – ten pan

b) ten książka –

c) to okno –

d) ta biurko –

e) ten pani –

f) to piórnik –

g) ten imię –

h) ta ołówek –

i) ten dziecko –

j) ta mapa –

k) ten podłoga –

l) ten krzesło –

Lekcja 6 – Co to jest?

Karta pracy nr 16

6. Podkreśl, co pasuje.

a) Jaki/<u>jaka</u>/jakie jest ta ściana? b) Kto/co to jest? To jest komórka. c) Ten/ta/to jest krzesło. d) Czy to jest/są piórniki?	e) Jaki/<u>jaka</u>/jakie jest ta książka? f) Czy to jest/są drzwi? g) Ten/ta/to temperówka jest brązowa. h) Kto/co to jest? To jest temperówka.

Lekcja 7 – Poznaj moją szkołę

Karta pracy nr 17

1. Jaka jest twoja wymarzona szkoła? Ułóż na kartce tabliczki z nazwami miejsc znajdujących się w twojej wymarzonej szkole. Dorysuj kontury tych miejsc. ✂

SZATNIA	SKLEPIK SZKOLNY	KORYTARZ	ŚWIETLICA
STOŁÓWKA	BIBLIOTEKA	GABINET DYREKTORA	SEKRETARIAT
SALA KLASY I	POKÓJ NAUCZYCIELSKI	SALA KLASY II	SALA KLASY III
SALA DO JĘZYKA POLSKIEGO	SALA DO JĘZYKA ROSYJSKIEGO	SALA MATEMATYCZNA	PRACOWNIA CHEMICZNA
PRACOWNIA FIZYCZNA	PRACOWNIA BIOLOGICZNA	PRACOWNIA KOMPUTEROWA	SALA GIMNASTYCZNA
SZATNIA DZIEWCZĄT	SZATNIA CHŁOPCÓW	TOALETA	GABINET PIEŁĘGNIARKI
		WYJŚCIE	WEJŚCIE

1. Kto to jest? ✂

mama

dziadek

tata

syn

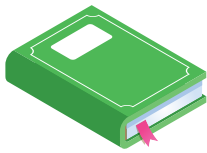

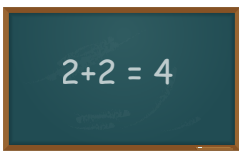
córka

babcia

1. Co to jest? Kto to jest?

	Co to jest?	KOBIETA
		MEŹCZYZNA
		KSIĄŻKA
		PLECAK
		BIURKO
	Kto to jest?	DZIEWCZYNKA
		TABLICA
		KRZESŁO
		CHŁOPIEC
		DZIECKO

1. Utwórz pary.

brzydki

ładny

mały

duży

wysoki

niski

gruby

szczupły

młody

stary

smutny

wesoły

zdrowy

chory

zły

dobry

drogi

tani

miły

niemiły

sympatyczny

niesympatyczny

atrakcyjny

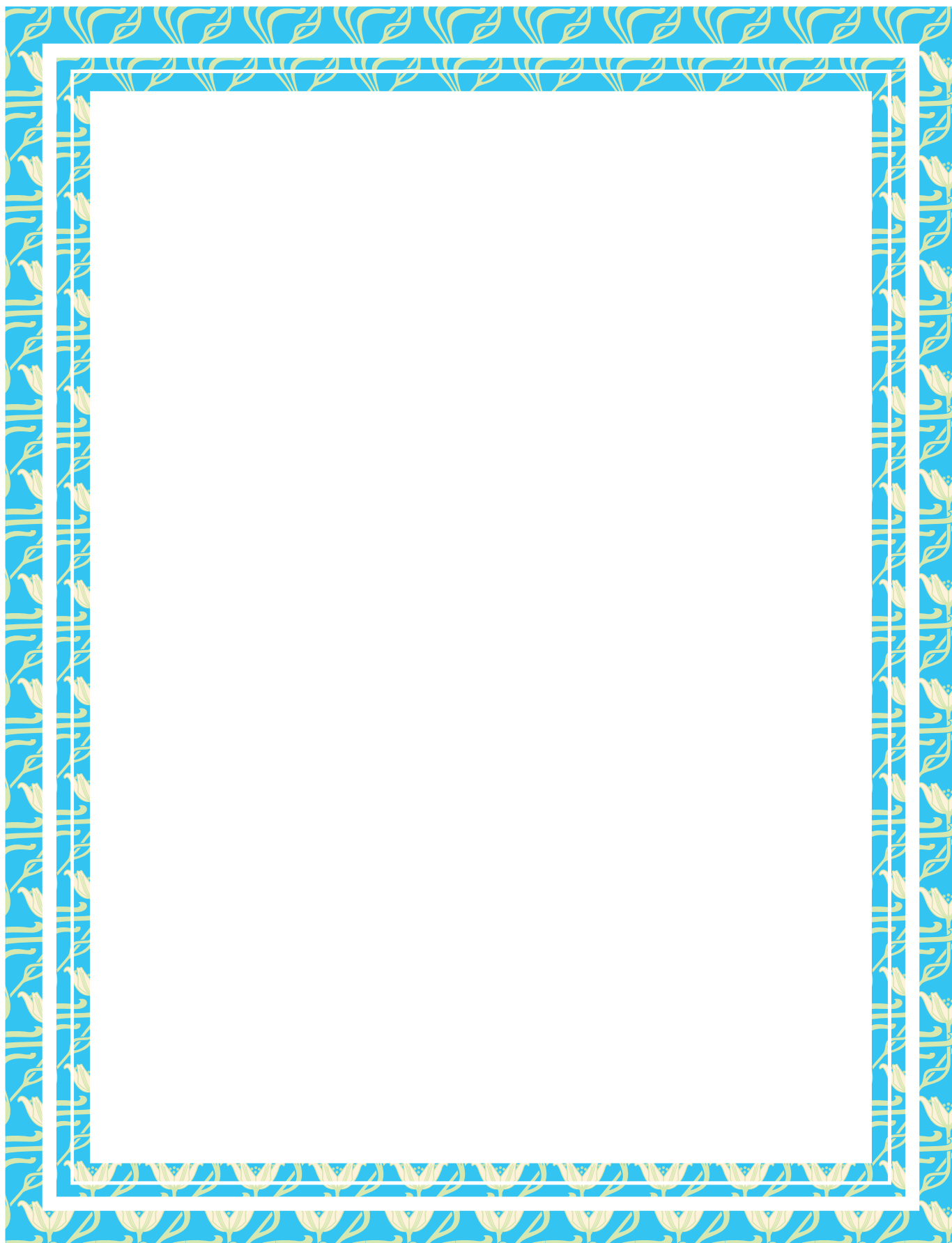
nieatrakcyjny

inteligentny

nieinteligentny

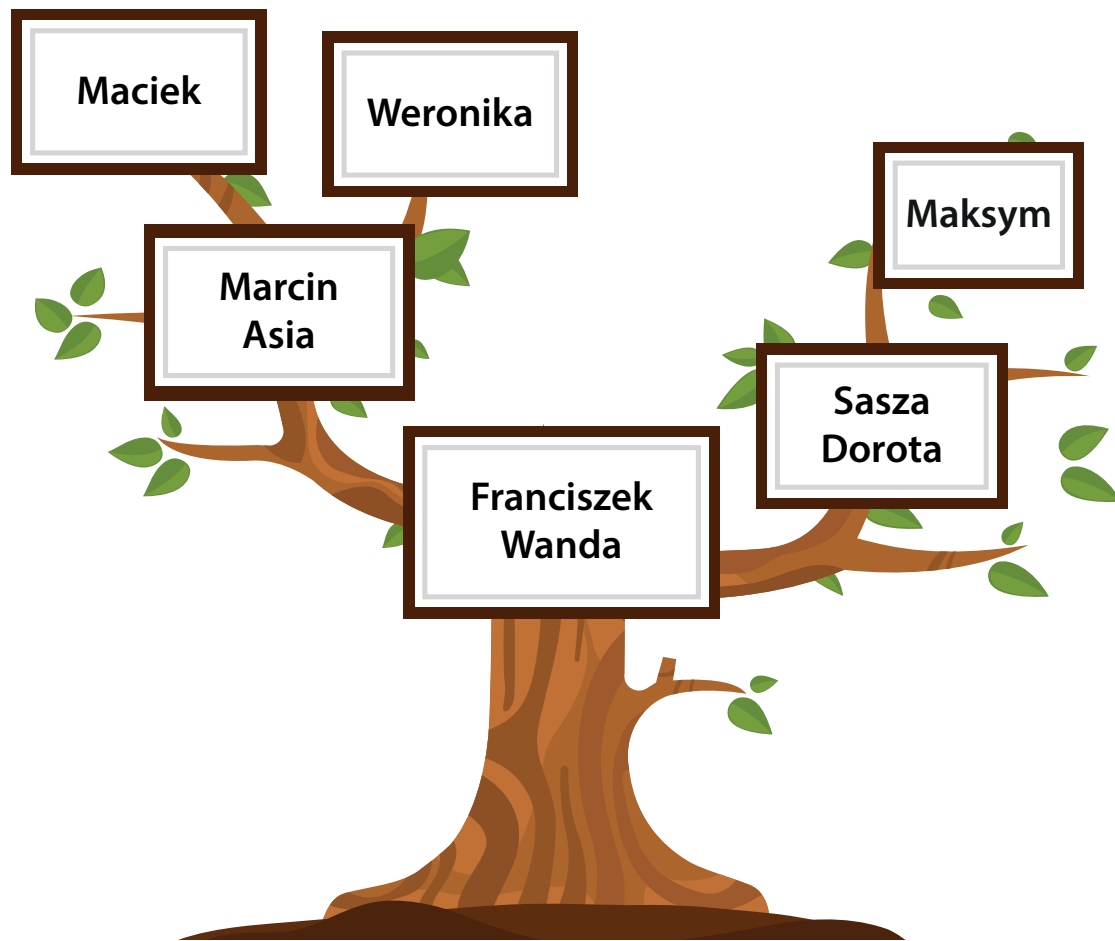

1. Narysuj swoją rodzinę. Podpisz jej członków.

1. Kto to jest? Uzupełnij.

- a) Marcin i Asia to małżeństwo.
- b) Marcin to Asi.
- c) Wanda to Franciszka.
- d) Maksym to Franciszka i Wandy.
- e) Weronika to Franciszka i Wandy.
- f) Marcin to Franciszka i Wandy.
- g) Maciek to Marcina i Asi.
- h) Weronika to Marcina i Asi.
- i) Dorota to Weroniki.
- j) Sasza to Maćka.
- k) Maciek i Weronika to

2. Co to jest? Kto to jest?

a

b

c

d

e

f

g

h

i

j

k

l

a) Co to jest? To jest piórniki.

b) to jest? To jest

c) to jest? To jest

d) to jest? To jest

e) to jest? To jest

f) to jest? To jest

g) to jest? To jest

h) to jest? To jest

i) to jest? To jest

j) to jest? To jest

k) to jest? To jest

l) to jest? To jest

3. Opisz swoją rodzinę.

Nowa wiadomość e-mail ✕

 Wyślij	 Załącznik	 Anuluj
--	---	--

Od:

Do:

Temat:

Cześć! Nazywam się

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1. Wylosuj pytanie, a następnie odpowiedz na nie.

Czy masz brata?

Czy masz siostrę?

Jak ma na imię twoja mama?

Jak ma na imię twój tata?

Czy masz babcię?

Czy masz dziadka?

Jak ma na imię twój dziadek?

Jak ma na imię twoja babcia?

Jak nazywa się twoja siostra?

Jak nazywa się twój brat?

Ile lat ma twój tata?

Ile lat ma twoja mama?

Ile lat ma twoja babcia?

Ile lat ma twój dziadek?

Ile lat ma twoja siostra?

Ile lat ma twój brat?

Czy masz wujka?

Czy masz ciocię?

Jak nazywa się twoja ciocia? Ile ma lat?

Jak ma na imię twój wujek? Ile ma lat?

Gdzie mieszka twoja babcia?

Gdzie mieszka twój dziadek?

Gdzie mieszka twoja ciocia?

Gdzie mieszka twój wujek?

Jaka jest twoja mama?

Jaki jest twój ojciec?

Jaki jest twój brat?

Jaka jest twoja siostra?

Jaka jest twoja babcia?

Jaki jest twój dziadek?

Jaka jest twoja ciocia?

Jaki jest twój wujek?

Jakie jest twoje rodzeństwo?

Czy twój wujek ma żonę?

Czy twoja ciocia ma męża?

Lekcja 9 – Kim jesteś? Kim chcesz zostać? Czym się interesujesz?

Karta pracy nr 24

1. Uzupełnij.

- a) Moja nauczycielka jest młoda i **interesuje się** muzyką.
- b) Dlaczego one nie piłką nożną?
- c) Marek poezją i fotografią.
- d) Czy wy sportem?
- e) Czy ty historią Polski?
- f) My grami komputerowymi.
- g) Mój dziadek koszykówką i siatkówką.
- h) Maja i James modą.

2. Wykreśl, co nie pasuje.

- a) Asia mieszka w Polsce, ona jest Polką.
- b) Amir mieszka w Czeczenii, on jest Czeczenką/Czeczenem.
- c) Kevin jest z Anglii, on jest Anglikiem/Angielką.
- d) Sara jest Hiszpanem/Hiszpanką i mieszka w Madrycie.
- e) Luigi mieszka w Rzymie i jest Włochem/Włoszką.
- f) Ona jest z Rosji. Jest Rosjanką/Rosjaninem.

3. Opisz Pierra.

Pierre jest Francuzem.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Francuz / Paryż / 13 lat / dobry uczeń / wysoki / wysportowany / fotografia / gry komputerowe / siatkówka / sportowiec

4. Opisz przyjaciela/przyjaciółkę.

Imię i nazwisko:	Mój przyjaciel/przyjaciółka nazywa się
Kraj:
Miasto:
Wiek:
Wygląd:
Charakter:
Zainteresowania:
Zawód:

5. Wytnij z gazet zdjęcia osób z różnych stron świata. Napisz, skąd są, kim są z zawodu, czym się interesują?

Lekcja 9 – Kim jesteś? Kim chcesz zostać? Czym się interesujesz?

Karta pracy nr 25

1. Jaki to zawód?

2. Podpisz.

Lekcja 9 – Kim jesteś? Kim chcesz zostać? Czym się interesujesz?

Karta pracy nr 26

1. Zagraj w memory. Zadaj pytanie: **Jaka to dyscyplina sportowa?**

			
piłka nożna	koszykówka	siatkówka	kolarstwo
			
narciarstwo	łyżwiarstwo	hokej	lekkoatletyka
			
łyżwiarstwo	siatkówka	kolarstwo	narciarstwo
			
piłka nożna	lekkoatletyka	koszykówka	hokej

1. Podpisz zeszyty.

*język polski / język angielski / język rosyjski / matematyka /
muzyka / technika / plastyka / historia / przyroda / biologia /
geografia / informatyka / chemia / fizyka*

1. Uzupełnij swój plan lekcji.

GODZINA	PONIEDZIAŁEK	WTOREK	ŚRODA	CZWARTEK	PIĄTEK
8.00.-8.45.					
8.55.-9.40.					
9.50.-10.35.					
10.45.-11.30.					
11.45.-12.30.					
12.45.-13.30.					
13.40.-14.25.					
14.35.-17.15.					

2. Napisz, które przedmioty są potrzebne.

a) na lekcje języka polskiego?

.....
.....
.....

b) na lekcje matematyki?

.....
.....
.....

c) na lekcje plastyki?

.....
.....
.....

d) na lekcje techniki?

.....
.....
.....

kredki

zeszyt w linię

linijka

blok
rysunkowy

klej

nożyczki

zeszyt w kratkę

ekierka /
kątomierz

bibuła

farby i pędzel

1. Uzupełnij i pomaluj.

STYCZEŃ	
LUTY	
MARZEC	
KWIECIEŃ	
MAJ	
CZERWIEC	
LIPIEC	
SIERPIEŃ	
WRZESIEŃ	
PAŹDZIERNIK	
LISTOPAD	
GRUDZIEŃ	

Odmiana czasownika *robię, lubię*

Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
ja <i>robię, lubię</i>	my <i>robimy, lubimy</i>
ty <i>robisz, lubisz</i>	wy <i>robicie. lubicie</i>
on, ona, ono <i>robi, lubi</i>	oni, one <i>robią. lubią</i>

1. Połącz.

Word matching puzzle with the following words: *my, ty, on, ona, lubię, lubi, lubicie, lubią, lubisz, lubimy, oni, one, wy, ono, ja*.

2. Napisz, co oni lubią robić?

a) Marek lubi jeździć na rowerze.

b)

c)

c)

d)

f)

3. Powiedz, co ty lubisz robić? Co lubią robić twoi rodzice? Co lubią robić twoi rówieśnicy w Polsce i w kraju pochodzenia?

1. Zapoznaj się z kalendarzem roku szkolnego. Dopisz datę swoich urodzin. Dopisz daty ważnych świąt, które obchodzi się w twoim kraju pochodzenia.

Miesiąc	Dni wolne / święta
wrzesień	01.09. Rozpoczęcie roku szkolnego
październik	Ślubowanie pierwszoklasistów 14.10. Dzień Edukacji Narodowej (święto nauczycieli i pracowników szkoły, dzień wolny)
listopad	01.11. Wszystkich Świętych (dzień wolny) 11.11. Narodowe Święto Niepodległości (dzień wolny)
grudzień	06.12. Mikołajki 23.12. - 31.12. Ferie świąteczne (dni wolne) 24.12. - 26.12. Święta Bożego Narodzenia
styczeń	01.01. Nowy Rok (dzień wolny) 06.01. Święto Trzech Króli (dzień wolny)
styczeń / luty	Ferie zimowe (wolne 2 tygodnie)
marzec / kwiecień	Święta Wielkanocne (dni wolne) Przerwa wiosenna
maj	03.05. Święto Konstytucji 3 Maja (dzień wolny)
czerwiec	01.06. Dzień Dziecka Koniec roku szkolnego po 21.06.
lipiec / sierpień	Wakacje

Lekcja 13 – Mój dzień w domu i w szkole

Karta pracy nr 32

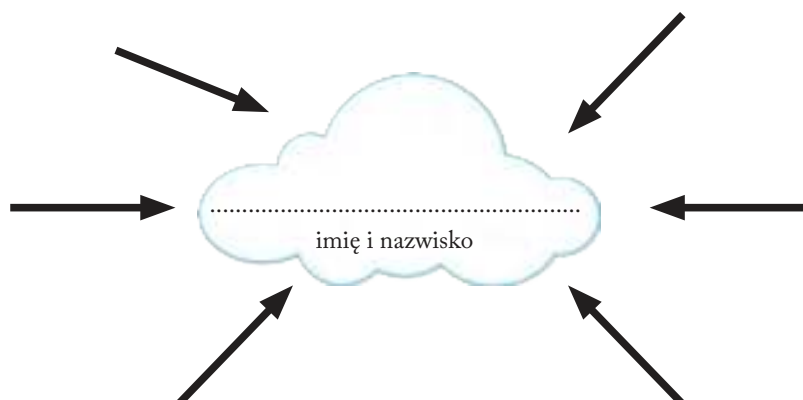
1. Przygotuj swój plan tygodnia. Napisz lub namaluj.

PLAN TYGODNIA

imię i nazwisko

dzień tygodnia	w Polsce	w kraju pochodzenia
poniedziałek		
wtorek		
środa		
czwartek		
piątek		
sobota		
niedziela		

2. Narysuj mapę czynności, które wykonujesz w wolnym czasie. Narysuj/opisz gry i zabawy z kraju Twojego pochodzenia.

1. Porównaj obrazki i znajdź 5 różnic.

2. Narysuj swój wymarzony dom. Opisz go.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1. Czy wiesz, ile to jest....?

$26+8=$	$99-6=$	$76-4=$
$77-4=$	$13+74=$	$82-35=$
$28+27=$	$100-4=$	$66-1=$
$66-25=$	$83+11=$	$100-63=$
$3 \times 1=$	$36 \times 2=$	$7 \times 8=$
$30 \times 2=$	$4 \times 5=$	$10 \times 7=$
$44 \times 2=$	$55 \times 1=$	$8 \times 8=$

2. Sprawdź, czy umiesz tabliczkę mnożenia.

1. Która jest godzina?

GODZINY ✂

1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14	15	16
17	18	19	20
21	22	23	24

MINUTY ✂

00	05	10	15	20	25
30	35	40	45	50	55

KTÓRA JEST GODZINA? lub O KTÓREJ GODZINIE? ✂

1:20	2:55	3:14	4:10
5:15	6:45	8:00	9:12
9:40	11:50	12:16	12:05
13:45	10:30	18:15	16:50
17:30	18:25	19:45	20:55
21:20	22:25	23:40	24:00

OD KTÓREJ GODZINY DO KTÓREJ GODZINY?

1:20 – 2:20	2:55 – 3:40	3:14 – 3:18	4:10 – 5:10
5:15 – 7:15	6:45 – 7:45	8:00 – 10:00	9:12 – 9:22
9:40 – 9:55	11:50 – 12:50	12:16 – 13:14	12:05 – 13:05

1. Zagraj w warzywne domino.

marchewka

ziemniak

pietruszka

cebula

ogórek

kapusta

pomidor

sałata

burak

1. Zagraj w owocowe domino.

truskawka

gruszka

jabłko

pomarańcza

malina

śliwka

banan

cytryna

1. Podpisz rysunki. Napisz, jak przygotować sałatkę owocową.

najpierw, potem, następnie, na koniec, umyj, obierz, pokrój, wymieszaj, dodaj

Najpierw umyj owoce.
.....
.....
.....
.....
.....

2. Napisz jadłospis na wtorek i środę.

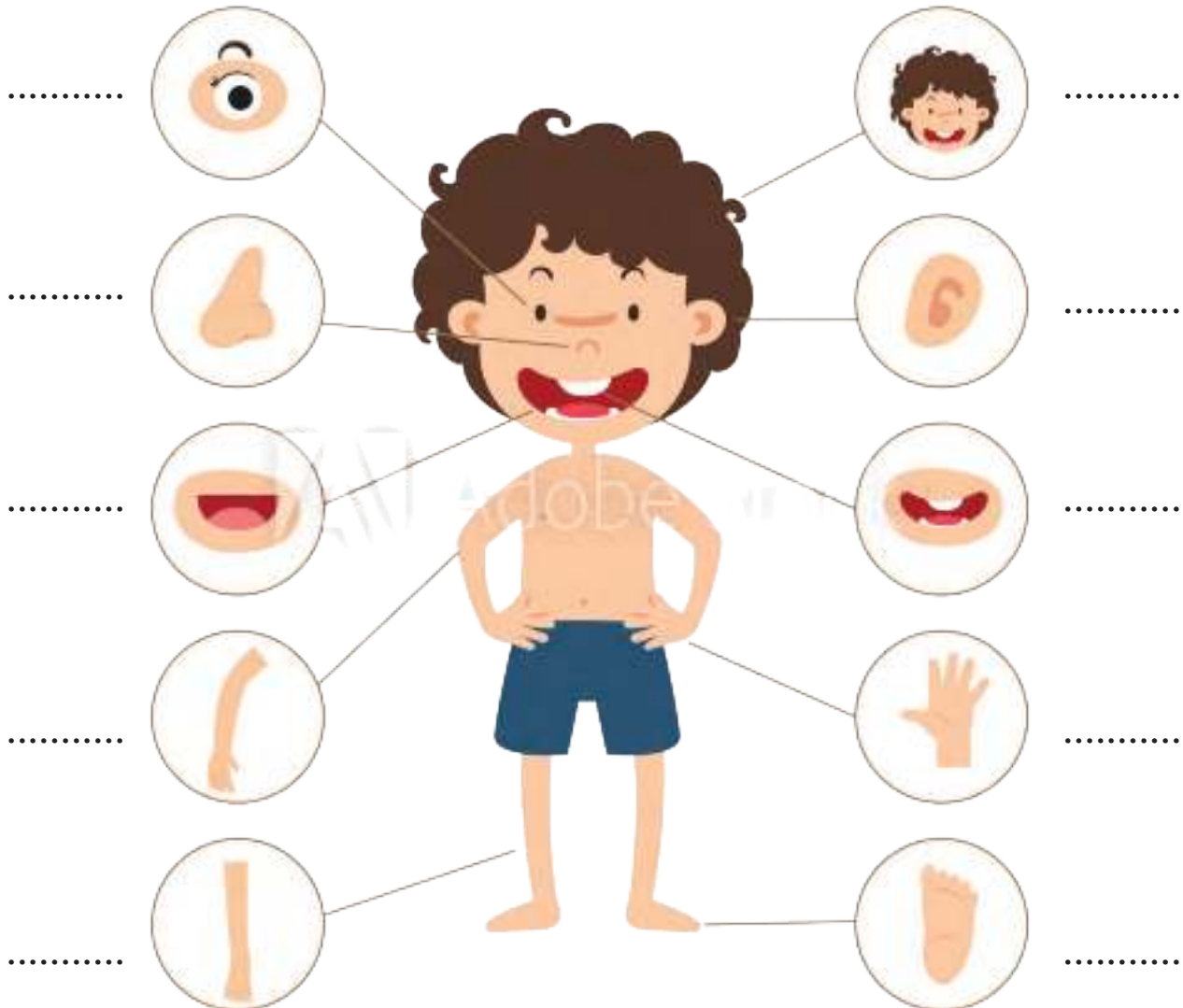
PONIEDZIAŁEK	WTOREK	ŚRODA
pierwsze danie: zupa	pierwsze danie:	pierwsze danie:
drugie danie: ziemniaki, mięso, surówka	drugie danie:	drugie danie:
deser: lody	deser:	deser:

3. Napisz, jak przygotować potrawę z twojego kraju pochodzenia.

Przepis na

.....
.....
.....
.....
.....

1. Napisz, jakie to części ciała.

1. Zagraj w domino.

spódnica

sukienka

koszula

bluza

czapka

spodnie

szalik

but

1. Ubierz Tosię.

Karta pracy nr 42

1. Zapytaj koleżankę/kolegę, co lubi nosić do szkoły? Jak wyglądał jej/jego strój, kiedy chodziła/chodził do szkoły w kraju swojego pochodzenia?
2. To są tradycyjne polskie stroje. Porozmawiaj z koleżanką/kolegą o tradycyjnych strojach w jej/jego kraju pochodzenia?

Odmiana czasownika *być* w czasie przyszłym

Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
ja <i>będę</i>	my <i>będziemy</i>
ty <i>będziesz</i>	wy <i>będziecie</i>
on, ona, ono <i>będzie</i>	oni, one <i>będą</i>

1. Dopasuj.

deszcz, śnieg, ciepło, zimno, upał, mróz, pochmurno, burza, wiatr, ładnie, brzydko, słonecznie

Co?		Jak?
	BĘDZIE	

2. Porozmawiaj z koleżanką/kolegą:

- a) jakie pory roku są w jej/jego kraju?
- b) jaka jest pogoda zimą w jej/jego kraju?
- c) jaka jest jej/jego ulubiona pogoda?

3. Dopisz, jaka jest pogoda w Polsce i w twoim kraju:

<i>W Polsce zwykle jest ciepło. Świeci słońce. Czasem pada deszcz.</i>	wiosną	W moim kraju
.....	latem
.....	jesienią
.....	zimą

1. Uzupełnij.

Ide do biblioteki. Jadę autobusem. Chodzę do szkoły pieszo. Jeżdżę do szkoły taksówką.

	IŚĆ	JECHAĆ	CHODZIĆ	JEŹDZIĆ
ja	<i>idę</i>	<i>jadę</i>	<i>chodzę</i>	
ty	<i>idziesz</i>			<i>jeździsz</i>
on, ona, ono	<i>idzie</i>	<i>jedzie</i>		
my	<i>idziemy</i>			
wy	<i>idziecie</i>			
oni, one	<i>idą</i>		<i>chodzą</i>	<i>jeżdżą</i>

2. Zaznacz, czy lubisz jeździć na ...:

 deskorolce?
 hulajnodze?
 łyżwach?

 rowerze?
 rolkach?

3. Narysuj drogę z domu do szkoły, w której się uczyłeś w kraju swojego pochodzenia.

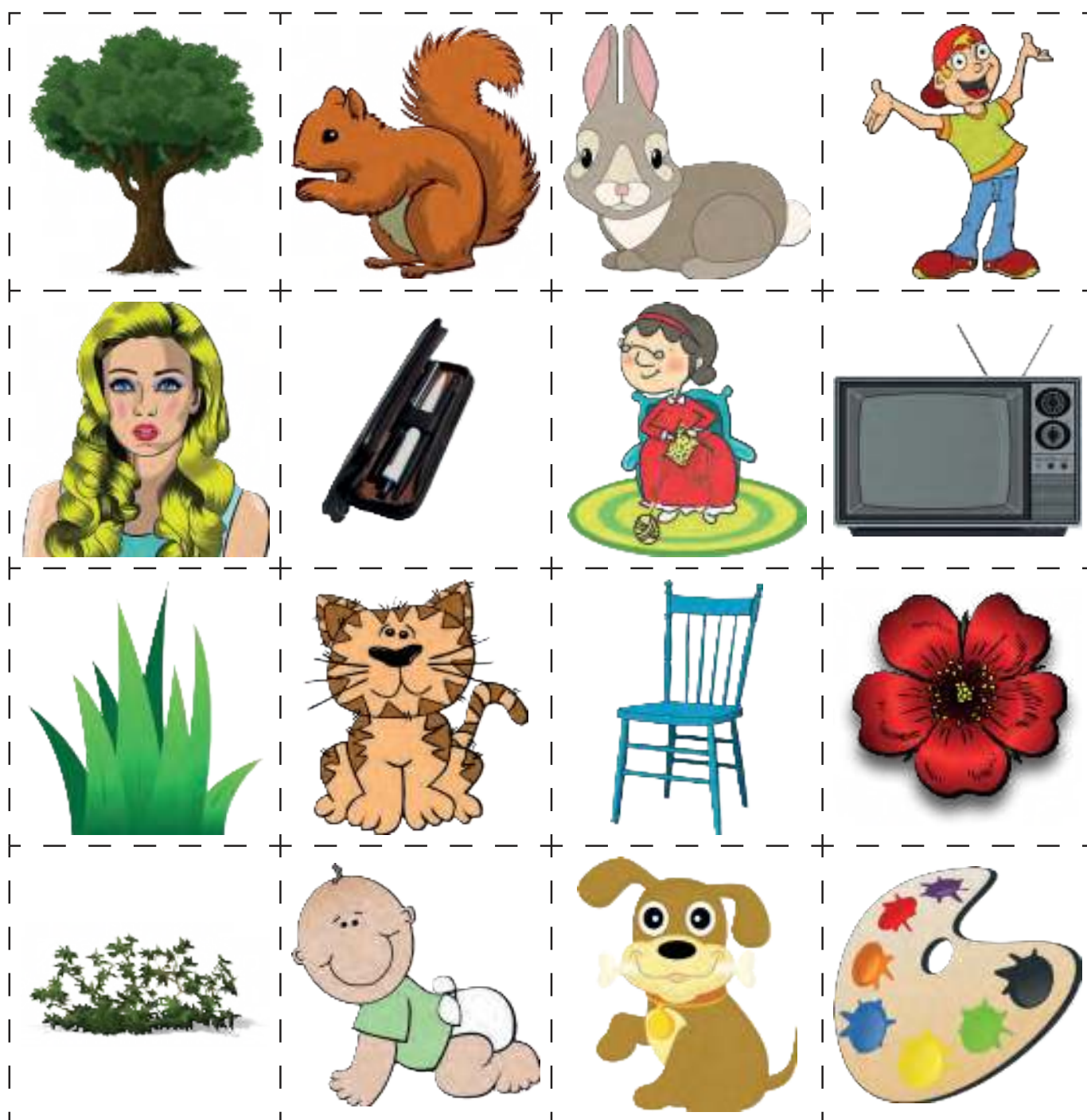
Lekcja 23 – Jedziemy na wycieczkę do lasu

Karta pracy nr 45

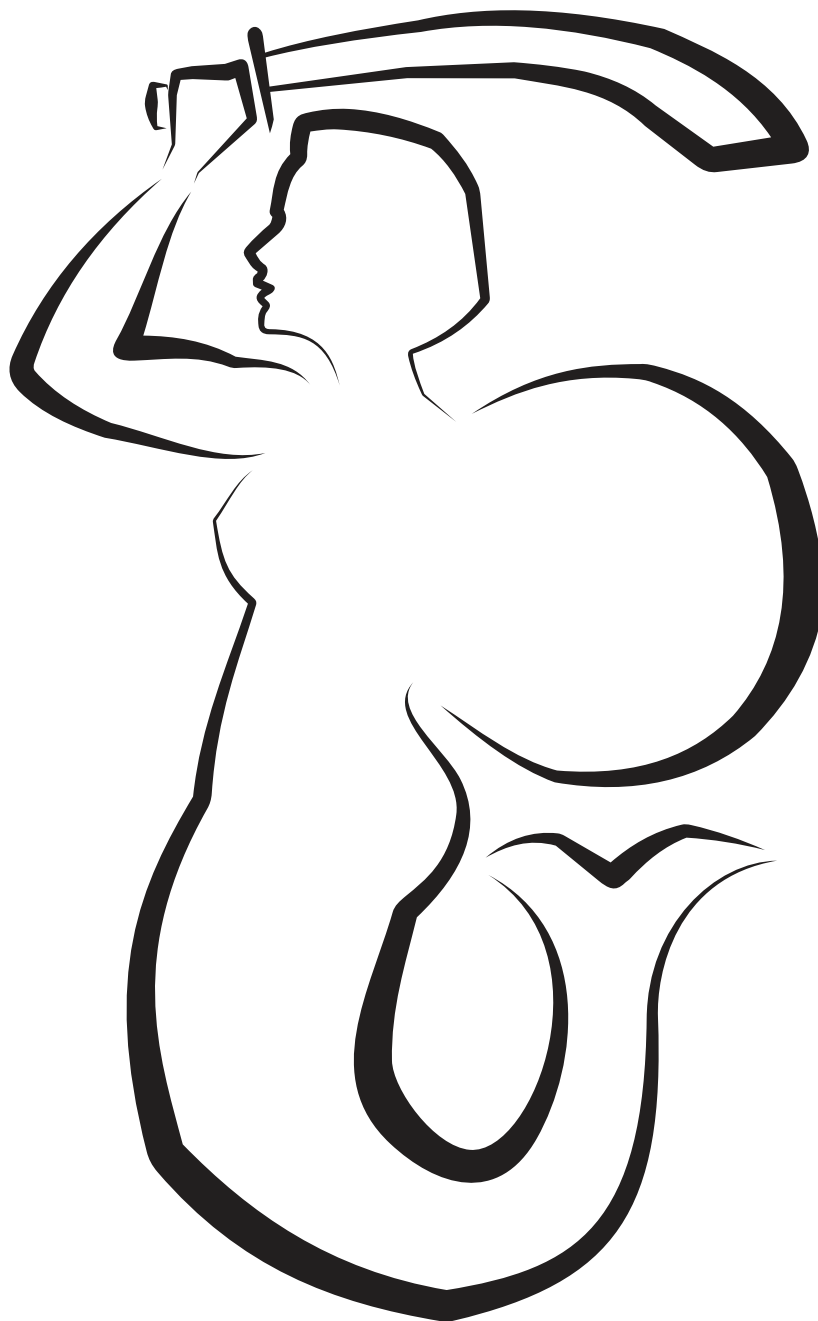
1. Bingo – obrazki.

- a) Wybierz cztery obrazki: pierwszy – zwierzę, drugi – roślina, trzeci – osoba, czwarty – przedmiot.
- b) Ułóż po jednym zdaniu do każdego obrazka.
- c) Zagraj w bingo.

1. Pomaluj Warszawską Syrenkę.

2. Opowiedz koleżance/koledze legendę związaną z krajem Twojego pochodzenia.

KLUCZ DO KART PRACY

- **Karta pracy nr 1**
 2. do zobaczenia, dzień dobry, dobry wieczór, na razie, do widzenia, do jutra
 3. proszę, dziękuję, przepraszam, do zobaczenia, dzień dobry, dobry wieczór, do widzenia
- **Karta pracy nr 2**
 1. ja jestem, ty jesteś, on/ona/ono jest, my jesteśmy, wy jesteście, oni/one są
- **Karta pracy nr 4**
 2. B, Ć, F, I, J, Ł, Ń, P, Ś, U, Y, Ź
 3. szalik, chleb, czarodziej, dzwonek, chmura, rzodkiewka, czereśnia, dzbanek, dżem, szyszka, rzeka
- **Karta pracy nr 5**
 2. a, ą, e, ę, i, o, ó, u, y
 3. b, c, ć, d, f, g, h, j, k, l, ł, m, n, ń, p, r, s, ś, t, w, z, ź, ż
 4. bocian, niebo, siedem, zima, dziewczyna
 5. o, a, ą, e, ę, ó, o, a, e, ę, i, ą, a
- **Karta pracy nr 9**
 1. Ania ma trzynaście lat. One razem mają siedemnaście lat. On ma jedenaście lat. Oni razem mają trzynaście lat. Mamy razem ... lat. Ona ma rok.
 2. 1 rok; 34, 2, 63, 3, 82, 23 lata; 27, 39, 17, 100, 12, 19 lat
- **Karta pracy nr 10**
 1. ja mieszkam, ty mieszkasz, on/ona/ono mieszka, my mieszkamy, wy mieszkacie, oni/one mieszkają
 2. ukraiński/po ukraińsku, angielski/po angielsku, hiszpański/po hiszpańsku, włoski/po włosku, niemiecki/po niemiecku, rosyjski/po rosyjsku, czeczeński/po czeczeńsku
- **Karta pracy nr 11**
 2. Ameryka Północna, Afryka, Europa, Australia, Ameryka Południowa, Antarktyda, Azja
- **Karta pracy nr 12**
 - a) Rosja, Litwa, Białoruś, Ukraina, Słowacja, Czechy, Niemcy; b) Warszawa; c) biały, czerwony; d) Wisła; e) Morze Bałtyckie; f) np. Tatry, Sudety; g) np. godło, flaga, hymn; h) Morze Bałtyckie, Puszcza Białowieska, Pałac Kultury i Nauki

- **Karta pracy nr 16**

1. zeszyt, podręcznik, długopis, ołówek, temperówka, mazak, linijka, ekierka, gumka, kredka, korektor, plecak, piórniki, książka

3. fioletowe okno, brązowy ołówek, niebieskie biurko, biały zeszyt, pomarańczowa linijka, czerwony długopis, czarna komórka

4. b) Ta komórka jest zielona. c) Jaka jest ta gumka? d) Ta szafka jest żółta. e) Jaki jest ten zegar? f) Jakie jest to biurko? g) Ta ściana jest fioletowa.

5. b) ta c) to d) to e) ta f) ten g) to h) ten i) to j) ta k) ta l) to

6. b) co c) to d) jest e) jaka f) są g) ta h) co

- **Karta pracy nr 22**

1. b) mąż c) żona d) wnuk e) wnuczka f) syn g) syn h) córka i) ciocia j) wujek h) rodzeństwo

- **Karta pracy nr 24**

1. b) interesują się c) interesuje się d) interesujecie się e) interesujesz się f) interesujemy się g) interesuje się h) interesują się

2. b) Czechenką c) Angielką d) Hiszpanem e) Włoszką f) Rosjaninem

- **Karta pracy nr 28**

2. a) zeszyt w linijkę b) linijka, zeszyt w kratkę, ekierka, kątomierz c) blok rysunkowy, farby, pędzel, bibuła, kredki d) klej, nożyczki

- **Karta pracy nr 30**

1. ja lubię, ty lubisz, on/ona/ono lubi, my lubimy, wy lubicie, oni/one lubią

2. b) ... lubi malować. c) ... lubi spacerować. d) ... lubi słuchać muzyki. e) ... lubi czytać. f) ... lubi tańczyć.

- **Karta pracy nr 43**

1. co? deszcz, śnieg, upał, mróz, burza, wiatr jak? ciepło, zimno, pochmurno, ładnie, brzydko, słonecznie

- **Karta pracy nr 44**

1. ja jadę, ty jedziesz, on/ona jedzie, my jedziemy, wy jedziecie, oni/one jadą; ja chodzę, ty chodzisz, on/ona/ono chodzi, my ходzimy, wy chodzicie, oni/one chodzą; ja jeżdżę, ty jeździsz, on/ona/ono jeździ, my jeździmy, wy jeździecie, oni/one jeżdżą

O AUTORKACH

Katarzyna Szostak-Król – polonista, glottodydaktyk, doktor nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa; dyrektor Szkoły Podstawowej nr 26 im. Stanisława Staszica w Białymstoku, w której obecnie uczy się ponad 60. dzieci cudzoziemskich. Do jej zainteresowań naukowych należą: regionalne i dialektalne odmiany języka, język pisarzy, metodyka nauczania języka polskiego jako obcego oraz edukacja międzykulturowa. Prowadzi zajęcia i warsztaty integrujące środowisko dzieci polskich i cudzoziemskich w oparciu o autorskie scenariusze i innowacyjne programy edukacyjne. Autorka i redaktorka monografii naukowo-metodycznych, materiałów edukacyjnych itd.

Anna Młynarczuk-Sokołowska – pedagog-kulturoznawca, adiunkt w Katedrze Edukacji Międzykulturowej Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu w Białymstoku, wiceprezes Zarządu Fundacji Uniwersytetu w Białymstoku. Jako teoretyk i praktyk zajmuje się edukacją międzykulturową. Jest autorką publikacji naukowych i metodycznych z tego zakresu, realizatorką projektów naukowych i społecznych, inicjatorką innowacji pedagogicznych, itd. Aktualnie prowadzi badania dotyczące sytuacji dzieci z doświadczeniem migracji. Od 2008 roku pracuje z cudzoziemcami (głównie narodowości czeczeńskiej). Laureatka stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla Wybitnych Młodych Naukowców na lata 2018–2020.

